I

(Kötelezően közzéteendő jogi aktusok)

A BIZOTTSÁG 1737/2006/EK RENDELETE

(2006. november 7.)

a Közösségen belüli erdők és környezeti kölcsönhatások megfigyeléséről szóló 2152/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel a Közösségen belüli erdők és környezeti kölcsönhatások megfigyeléséről szóló, 2003. november 17-i 2152/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 4. cikke (2) bekezdésére, 5. cikke (5) bekezdésére, 6. cikke (4) bekezdésére, 7. cikke (3) bekezdésére, 8. cikke (6) bekezdésére, 9. cikke (6) bekezdésére, 10. cikke (2) bekezdésére, 14. cikke (5) bekezdésére, és 15. cikke (4) bekezdésére,

mivel:

(1) 2003. január 1-jei hatállyal a 2152/2003/EK rendelet megteremti a korábban a Közösség erdőinek a légköri szennyezés elleni védelméről (felmérések, hálózat, jelentések) szóló, 1986. november 17-i 3528/86/EGK tanácsi rendelet [2] és a Közösség erdőinek tűz elleni védelméről szóló, 1992. július 23-i 2158/92/EGK tanácsi rendelet [3] értelmében végzett intézkedések integrált megközelítéssel történő folytatásának és továbbfejlesztésének alapját. A 2152/2003/EK rendelet lehetőséget teremt arra, hogy a jövőben a Közösség foglalkozzon újabb, számára lényeges környezeti kérdésekkel.

(2) Jelenleg a következő rendeleteket kell alkalmazni: A Közösség erdőinek a légköri szennyezés elleni védelméről szóló 3528/86/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó egyes részletes szabályok megállapításáról szóló, 1987. június 10-i 1696/87/EGK bizottsági rendelet [4], a 2158/92/EGK tanácsi rendeletnek az erdőtűz információs rendszer tekintetében történő alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1994. április 11-i 804/94/EK bizottsági rendelet [5], a Közösség erdőinek a légköri szennyezés elleni védelméről szóló 3528/86/EGK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok meghatározásáról szóló, 1994. április 29-i 1091/94/EK bizottsági rendelet [6], a Közösség erdőinek tűz elleni védelméről szóló 2158/92/EGK tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó egyes részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. július 28-i 1727/1999/EK bizottsági rendelet [7], a Közösség erdőinek a légköri szennyezés elleni védelméről szóló 3528/86/EGK tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó egyes részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. október 21-i 2278/1999/EK bizottság rendelet [8]. A 2152/2003/EK rendelet rendelkezéseinek végrehajtása céljából az alábbi végrehajtási rendeletek egyes rendelkezéseit továbbra is alkalmazni kell, míg más rendelkezéseket célszerű módosítani. A hatékonyság, az egyértelműség és az ésszerűség érdekében e rendeletek helyébe egyetlen szöveget kell léptetni, és a még mindig releváns rendelkezéseket e szövegbe kell belefoglalni.

(3) A légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak figyelemmel kísérését folytatni kell a 3528/86/EGK, az 1696/87/EGK, valamint az 1091/94/EK rendelettel létrehozott és végrehajtott, megfigyelési pontokból álló szisztematikus hálózat és az intenzív és folyamatos megfigyelésre szolgáló mintaterületekből álló hálózat alapján.

(4) Az új megfigyelési tevékenységek kidolgozását kísérleti résztevékenységekre kell korlátozni tanulmányok, kísérletek és demonstrációs projektek elvégzése során az ilyen új megfigyelési tevékenységek létrehozására vonatkozó lehetőségek megismerése érdekében.

(5) Az új megfigyelési tevékenységek létrehozása és ezen új tevékenységekre vonatkozó eredmények jelentése tekintetében a 2152/2003/EK rendelet 6. cikke (3) bekezdésének és 16. cikke (3) bekezdésének végrehajtására vonatkozó részletes szabályokra és iránymutatásokra a 2003-tól 2006-ig tartó időszakban nincs szükség, mivel ilyen megfigyelési tevékenységeket ezen időszak alatt előreláthatólag nem fognak végrehajtani.

---

(1) HL L 324, 2003.12.11., 1. o. A legutóbb a 788/2004/EK rendelettel (HL L 138., 2004.4.30., 17. o.) módosított rendelet.

(2) HL L 326., 1986.11.21., 2. o. A legutóbb a 804/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 132., 2002.5.17., 1. o.) módosított rendelet.

(3) HL L 217., 1992.7.31., 3. o. A legutóbb a 805/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 132., 2002.5.17., 3. o.) módosított rendelet.

(4) HL L 161., 1987.6.22., 1. o. A legutóbb a 2278/1999/EK rendelettel (HL L 279., 1999.10.29., 3. o.) módosított rendelet.

(5) HL L 93., 1994.4.12., 11. o.

(6) HL L 125., 1994.5.18., 1. o. A legutóbb a 2278/1999/EK rendelettel módosított rendelet.

(7) HL L 203., 1999.8.3., 41. o. A 2121/2004/EK rendelettel (HL L 367., 2004.12.14., 17. o.) módosított rendelet.

(8) HL L 279., 1999.10.29., 3. o. A 2121/2004/EK rendelettel módosított rendelet.

(6) A paraméterekre, a megfigyelési módszerekre és adatformátumokra vonatkozó, a 2152/2003/EK rendelet 10. cikkében említett kézikönyv az 1696/87/EGK, a 804/94/EK és a 1091/94/EK rendelet mellékleteiben megállapított megfigyelési rendelkezéseken alapul. A legfrissebb műszaki fejlődés tükrében azonban e rendelkezéseket felül kell vizsgálni. Különösen a megfigyelési pontok szisztematikus hálózatában és az intenzív megfigyelésre szolgáló mintaterületekből álló hálózatban végzendő koronaállapot-felmérésekkel kapcsolatos módszertant kell egységesíteni. A kézikönyvnek ki kell terjednie a fenológiával, a környezeti levegő minőségével, az ózon által okozott kárral és a lombhullással kapcsolatos további megfigyelési módszerekre.

(7) Az erdőtüzek megfigyelését továbbra is az Európai Erdőtűz-információs Rendszer (EFFIS) alapján kell végezni. Az EFFIS a 2158/92/EGK rendelet és a 804/94/EK rendelet értelmében létrehozott és végrehajtott, az erdőtüzekkel kapcsolatos közösségi információs rendszer eredményeire épül, és ezen túl az erdőtűzzel kapcsolatos kockázatok előrejelzési rendszerén (EFFRFS) és az erdőtűzkárok európai értékelési rendszerén (EFFDAS) belül a közös kutatóközpont által összegyűjtött további információkat is tartalmaz.

(8) Az erdőtüzek megelőzésére irányuló intézkedéseket a 2158/92/EGK rendelet eredményeire alapozva kell megállapítani, feltéve hogy az ilyen intézkedéseket nem támogatják az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalapból (EMOGA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról, valamint egyes rendeletek módosításáról, illetve hatályon kívül helyezéséről szóló, 1999. május 17-i 1257/1999/EK tanácsi rendelet ([1]) értelmében, és azok nem szerepelnek a tagállamok által kidolgozott vidékfejlesztési programokban. E rendeletnek elő kell írnia egyrészt azon közös alapadatokat, amelyeket a tagállamok a területükön bekövetkezett bármely erdőtűzre vonatkozóan nyújtanak be, másrészt az ilyen adatok közlésére vonatkozó technikai előírásokat.

(9) A Közösség által finanszírozott egyéb tevékenységekkel való összhang biztosítása, valamint a kettős munkavégzés és a kétszeres finanszírozás elkerülése érdekében a tagállamok által a 2152/2003/EK rendelet 5., 6., és 7. cikke alapján benyújtott, tanulmányokra, kísérletekre, és demonstrációs projektekre irányuló javaslatokat a Bizottságnak meghatározott kritériumok alapján kell értékelnie.

(10) Annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen tanulmányok, kísérletek, és demonstrációs projektek igazodjanak a jelenleg is folyamatban lévőkhöz, valamint megfeleljenek az erdőmegfigyelés jelenlegi igényeinek, az ilyen tevékenységekre irányuló közösségi támogatás nyújtásával kapcsolatban meg kell határozni a prioritások rangsorát.

([1]) HL L 160., 1999.6.26., 80. o. A legutóbb az 1698/2005/EK rendelettel (HL L 277., 2005.10.21., 1. o.) módosított rendelet.

(11) A nemzeti programok létrehozása során és az azzal kapcsolatos pénzügyi kérdésekben különösen figyelembe kell venni az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet ([2]), és az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2002. december 23-i 2342/2002/EK, Euratom bizottsági rendelet ([3]) rendelkezéseit.

(12) A közösségi részfinanszírozásra jogosult költségek körének meghatározása érdekében meg kell állapítani a támogathatóság feltételeit.

(13) A 2152/2003/EK rendelet 9. cikkének (3) bekezdése értelmében létrehozandó tudományos tanácsadó csoportnak a megfigyelési rendszerrel kapcsolatos technikai kérdésekben tanácsot kell adnia az Erdészeti Állandó Bizottságnak.

(14) A hatékony és eredményes pénzgazdálkodás követelményeinek való megfelelés, valamint a megkülönböztetésmentesség és az átláthatóság elve teljes tiszteletben tartásának biztosítása érdekében az 1605/2002/EK, Euratom rendelet 54. cikke (2) bekezdése c) pontjának megfelelő alap-jogiaktusban megállapított kritériumok alapján minden tagállamnak egy hatáskörrel rendelkező szervet kell kijelölnie. A tagállamok a jóváhagyott nemzeti program végrehajtása tekintetében jogi és pénzügyi felelősséggel bírnak, és a hatáskörrel rendelkező szerv bármely szabálytalanságáért, hanyagságáért vagy csalásáért is felelősséggel tartoznak.

(15) Decentralizált közigazgatási rendszereik miatt Belgium, Németország és Portugália számára lehetővé kell tenni több hatáskörrel rendelkező szerv kijelölését.

(16) A tagállamok által a 2152/2003/EK rendelet keretén belül a Bizottság részére továbbított adatokat az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet ([4]) értelmében vett dokumentumoknak kell tekinteni.

(17) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a 89/367/EGK tanácsi határozattal ([5]) létrehozott Erdészeti Állandó Bizottság véleményével,

([2]) HL L 248, 2002.9.16., 1. o.

([3]) HL L 357., 2002.12.31., 1. o. A legutóbb az 1248/2006/EK, Euratom rendelettel (HL L 227., 2006.8.19., 3. o.) módosított rendelet.

([4]) HL L 145., 2001.5.31., 43. o.

([5]) HL L 165., 1989.6.15., 14. o.

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

I. FEJEZET

TÁRGY

1. cikk

Ez a rendelet részletes szabályokat állapít meg a 2152/2003/EK rendelet 4. cikke, 5. cikkének (1) és (2) bekezdése, 6. cikkének (1) és (2) bekezdése, 7. cikkének (1) és (2) bekezdése, 8. cikke, 9. cikkének (3) bekezdése, 10. és 14. cikke, valamint 15. cikkének (1) bekezdése végrehajtására vonatkozóan.

II. FEJEZET

A LÉGSZENNYEZÉS HATÁSAINAK MEGFIGYELÉSE

1. SZAKASZ

A MEGFIGYELÉSI PONTOK HÁLÓZATA

(A 2152/2003/EK rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja és 10. cikkének (1) bekezdése)

2. cikk

A megfigyelési pontok szisztematikus hálózata és a megfigyelés

(1) A megfigyelési pontok (a továbbiakban „I. szintű pontok") szisztematikus hálózatát – amely az egyes tagállamok teljes területét lefedő, 16 × 16 km-es egységekből álló rácsozat (a továbbiakban: „a rácsozat") metszéspontjainak felel meg – kell használni a koronaállapot éves felméréseihez.

E felméréseket az I. melléklet 2. fejezetében megállapított módszerekkel kell elvégezni.

(2) A megfigyeléseket az erdős területre eső metszéspontoknál kell elvégezni.

(3) A tagállamok az I. szintű pontoknál sűrűbb hálózatokat is használhatnak, amennyiben az a 2152/2003/EK rendelet 15. cikke (1) bekezdése szerinti éves jelentések elkészítéséhez szükséges, valamint a nemzeti vagy regionális szinten reprezentatív adatok gyűjtése céljából.

3. cikk

A rácsozat sűrűségével kapcsolatos kivételek

(1) A rácsozatnak egy 32 × 32 km-es egységekkel rendelkező almintája használható az egyéb fás területekre kiterjedő adatfelvétel esetében.

(2) A rácsozatnak egy 32 × 32 km-es egységekkel rendelkező almintája használható Finnországban a 65° 30′ szélességi fokperctől északra, Svédországban pedig az 59° szélességi foktól északra elhelyezkedő nagy kiterjedésű, homogén erdős területekre vonatkozó adatfelvétel esetében.

4. cikk

Adattovábbítás

(1) Minden év december 15-ig minden tagállam továbbítja a Bizottsághoz az előző évben a valamennyi I. szintű pontnál az I. melléklet 14. fejezetében meghatározott módszerek és formanyomtatványok felhasználásával gyűjtött adatokat.

Ezen adatokon túlmenően a tagállamok az alkalmazott megfigyelési módszerekre vonatkozó háttérinformációt szolgáltató adatkísérő jelentést nyújtanak be. Ezt a jelentést az I. melléklet 13. fejezetével és 14. fejezetének IV.1. pontjával összhangban készítik el.

Az első albekezdéssel összhangban gyűjtött adatok továbbításakor az I. melléklet 15. fejezetében meghatározott utasításokat és kódokat kell figyelembe venni.

(2) A magántulajdonban lévő területekkel kapcsolatos adatok legalább fokokban és percekben kifejezett szélességi, illetve hosszúsági koordinátákkal meghatározott georeferencia-adatok. Minden más adat fokokban, percekben és másodpercekben kifejezett szélességi, illetve hosszúsági koordinátákkal megadott georeferencia-adat.

(3) Az adatkísérő jelentésnek a megfigyelési módszereket leíró része a módszerek megváltoztatásáig érvényes marad.

2. SZAKASZ

A MINTATERÜLETEK HÁLÓZATA

(A 2152/2003/EK rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja és 10. cikkének (1) bekezdése)

5. cikk

Az erdők intenzív megfigyelésére szolgáló mintaterületek hálózata

(1) A tagállamok által létrehozott állandó mintaterületek hálózatát (a továbbiakban: „II. szintű területek") a légszennyezésnek az erdei ökoszisztémákra gyakorolt hatásai intenzív és folyamatos megfigyelésére kell használni. Az e hálózatba bevonandó II. szintű területek száma tagállamonként 15.

A tagállamok azonban több II. szintű területet is bevonhatnak azzal a feltétellel, hogy azok száma nem haladja meg az I. szintű pontok országos mennyiségének 20 %-át.

(2) Amikor új vagy további II. szintű területet jelölnek ki, az e területre vonatkozó első adattovábbítás alkalmával a tagállamok a választás kritériumaira vonatkozó ismertetést, valamint az összes terület teljes jegyzékét is továbbítják a Bizottsághoz, megadva az olyan alapvető információkat, mint az elhelyezkedés – azaz hosszúság, szélesség és magasság –, és fajok előfordulása, valamint szabványos nyomtatványon minden egyes II. szintű terület tekintetében általános információt nyújtanak be.

(3) A II. szintű területeket az I. melléklet 1. fejezetében meghatározott közös módszerek felhasználásával kell kiválasztani.

6. cikk

Megfigyelés

Az erdei ökoszisztémák intenzív és folyamatos megfigyelése a következőket foglalja magában:

a) az I. melléklet 2., 3. és 4. fejezetével összhangban minden II. szintű megfigyelési területen a koronaállapot folyamatos felvétele, a lombozat kémiai mérései és a növedék változásának nyomon követése;

b) az I. melléklet 5–8. fejezetével összhangban a II. szintű megfigyelési területek legalább 10 %-án lerakódási, meteorológiai és talajkémiai mérések, valamint a terület vegetációjának felmérése;

c) adott esetben az I. melléklet 9–12. fejezetével összhangban más megfigyelési tevékenységek, mint például a környezeti levegő minőségének értékelése, az ózon okozta látható sérülések felmérése és a lombhullással kapcsolatos, valamint fenológiai megfigyelések.

7. cikk

Adattovábbítás

(1) Minden év december 15-ig az I. melléklet 14. fejezetében meghatározott módszerek és formátumok felhasználásával minden tagállam továbbítja a Bizottsághoz az előző évben a II. szintű területeken mért összes adatot.

Ezen adatokon túlmenően a tagállamok az alkalmazott megfigyelési módszerekre vonatkozó háttérinformációt szolgáltató adatkísérő jelentést nyújtanak be. Ezt a jelentést az I. melléklet 13. fejezetével és 14. fejezetének IV. 1. pontjával összhangban kell elkészíteni.

Az I. melléklet 15. fejezetében meghatározott utasításokat és kódokat kell figyelembe venni az első albekezdéssel összhangban gyűjtött adatok továbbításakor.

(2) A magántulajdonban lévő területekkel kapcsolatos adatok legalább fokokban és percekben kifejezett szélességi, illetve hosszúsági koordinátákkal meghatározott georeferencia-adatok. Minden más adat fokokban, percekben és másodpercekben kifejezett szélességi, illetve hosszúsági koordinátákkal megadott georeferencia-adat.

(3) Az adatkísérő jelentésnek a megfigyelési módszereket leíró része a módszerek megváltoztatásáig érvényes marad.

III. FEJEZET

EURÓPAI ERDŐTŰZ-INFORMÁCIÓS RENDSZER

(A 2152/2003/EK rendelet 5. cikkének (1) bekezdése)

8. cikk

A rendszerben szereplő adatok

(1) Az európai erdőtűz-információs rendszert (European Forest Fire Information System; EFFIS) a Bizottság Közös Kutatóközpontja működteti.

(2) Az EFFIS-be a következő adatokat veszik fel:

a) a 9. cikkel összhangban benyújtott közös alapadatok;

b) a 10. cikkel összhangban benyújtott, a legalább 50 hektáros területekre kiterjedő erdőtüzekre vonatkozó további adatok;

c) az európai erdőtűzveszély-előrejelző rendszer (European Forest Fire Risk Forecasting System; EFFRFS) keretében az erdőtűzveszélyre irányuló előrejelzéssel, valamint az európai erdőtűz-kárértékelési rendszer (European Forest Fire Damage Assessment System EFFDAS) keretében a legalább 50 hektáros területekre kiterjedő tűz által okozott károk feltérképezésével és értékelésével kapcsolatban a Közös Kutatóközpont által nyújtott információ.

9. cikk

Közös alapadatok

(1) Minden év július 1-jéig minden tagállam benyújtja a Bizottsághoz az előző évben a területén bekövetkezett valamennyi erdőtűz közös alapadatait. A közös alapadatok minden egyes erdőtűz vonatkozásában legalább a következő információkat tartalmazzák, és azokat olyan formában kell benyújtani, amely közösségi szinten összehasonlítható:

a) az első riasztás dátuma és időpontja helyi idő szerint;

b) az első beavatkozás dátuma és időpontja helyi idő szerint;

c) a tűz eloltásának dátuma és időpontja helyi idő szerint;

d) a tűz kitörésének helye a közigazgatási terület szintjén (közösségi kód);

e) a teljes tűzkárosult terület nagysága;

f) a tűzkárosult terület lebontása erdőkre és egyéb fás területekre, valamint nem erdős területekre;

g) a tűz feltételezett oka.

(2) Az (1) bekezdésben említett közös alapadatok rögzítésekor a II. mellékletben szereplő technikai előírásokat kell követni.

10. cikk

Kiegészítő információk

A legalább 50 hektáros területre kiterjedő erdőtüzek esetében a tagállamok – a 9. cikkben említett közös alapadatokon túlmenően – évente kiegészítő információkat nyújthatnak be a Bizottsághoz.

Amennyiben benyújtásra kerül ilyen kiegészítő információ, az ismerteti a kár szintjét, (alacsony, közepes vagy magas), valamint az érintett terület elhelyezkedését.

IV. FEJEZET

TANULMÁNYOK, KÍSÉRLETEK, ÉS DEMONSTRÁCIÓS PROJEKTEK

(A 2152/2003/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése, 6. cikkének (2) bekezdése és 7. cikkének (2) bekezdése)

11. cikk

A projektjavaslatok értékelése

A tanulmányokra, kísérletekre és demonstrációs projektekre, valamint kísérleti szakaszon alapuló vizsgálatokra irányuló, a tagállamok által a 2152/2003/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése, 6. cikkének (2) bekezdése és 7. cikkének (2) bekezdése alapján benyújtott javaslatokat (a továbbiakban: „projektjavaslatok") a Bizottság a III. mellékletben megállapított kritériumok alapján értékeli.

12. cikk

A projektjavaslatok rangsorolására vonatkozó határozat

A Bizottság meghatározza a projektjavaslatok közösségi támogatásának nyújtására vonatkozó prioritások rangsorát.

V. FEJEZET

HATÁSKÖRREL RENDELKEZŐ SZERVEK

(A 2152/2003/EK rendelet 14. cikke)

13. cikk

Hatáskörrel rendelkező szervek

(1) A 2152/2003/EK rendelet 14. cikke értelmében az egyes tagállamok által kijelölendő hatáskörrel rendelkező szerv (a továbbiakban: „hatáskörrel rendelkező szerv") tölti be a Bizottsággal való kapcsolattartó szerepet.

(2) Belgium, Németország és Portugália egynél több hatáskörrel rendelkező szervet is kijelölhet.

14. cikk

A kiválasztás kritériumai

(1) A hatáskörrel rendelkező szervek megfelelnek az 1605/2002/EK, Euratom rendeletben és a 2342/2002/EK, Euratom rendeletben megállapított szabályoknak, valamint az e rendeletben megállapított rendelkezéseknek.

(2) A hatáskörrel rendelkező szervek legalább az alábbi kritériumoknak felelnek meg:

a) közszektorba tartozó nemzeti szervek vagy közszolgálati feladatot ellátó, valamely tagállam joga által szabályozott magánjogi jogalany;

b) hatóság által kiállított, megfelelő pénzügyi biztosítékokat nyújtanak, különösen a Bizottságot megillető összegek teljes körű térítése tekintetében;

c) a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás követelményeinek megfelelően működnek;

d) az 1605/2002/EK, Euratom rendelet 56. cikkének (1) bekezdésével összhangban biztosítják a végrehajtott műveletek átláthatóságát.

15. cikk

A magánjogi jogalanyokra vonatkozó további feltételek

Amennyiben a tagállamok a 14. cikk alapján magánjogi jogalanyokat jelölnek ki, a Bizottság e jogalanyok jóváhagyását az általuk nyújtott alábbi bizonyítékokra alapozza:

a) műszaki és szakmai kapacitásuk, az irányító személyzet tanulmányainak és szakképesítésének okirati bizonyítása alapján;

b) gazdasági és pénzügyi kapacitásuk, a 2152/2003/EK rendelet 14. cikke (3) bekezdésének a) pontjával összhangban nyújtott állami garancia és megfelelő banki igazolások vagy megfelelő szakmai felelősségbiztosításra vonatkozó bizonyíték, illetve pénzügyi mérleg vagy – amennyiben a jogalany létesítésének helye szerinti tagállam társasági joga megköveteli a mérleg közzétételét – legalább azon két utolsó évre vonatkozó mérlegkivonatok, amelyek tekintetében a könyvelést lezárták;

c) a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására jogosító, nemzeti joguk szerinti hatáskörük, amit olyan okiratok alapján tanúsítanak, mint például szakmai vagy kereskedelmi nyilvántartásba történő felvételük, eskü alatt tett nyilatkozat vagy tanúsítvány, meghatározott szervezetben lévő tagság, kifejezett engedély vagy a hozzáadottértékadóval (HÉA) kapcsolatos nyilvántartásba történő felvétel;

d) nincsenek az 1605/2002/EK rendelet 93. és 94. cikkében felsorolt helyzetek egyikében sem;

e) beleegyeznek a Számvevőszék által végzett ellenőrzésbe.

16. cikk

Megállapodás

A Bizottság az 1605/2002/EK, Euratom rendelet 56. cikkével és a 2342/2002/EK, Euratom rendelet 35. és 41. cikkével összhangban megállapodást köt a hatáskörrel rendelkező szervekkel.

17. cikk

A hatáskörrel rendelkező szervek feladatai

A hatáskörrel rendelkező szervek a következő feladatokat látják el:

a) rendszeres ellenőrzéseket végeznek annak biztosítása érdekében, hogy a 2152/2003/EK rendelet értelmében finanszírozandó intézkedéseket helyesen hajtották végre;

b) megfelelő intézkedéseket tesznek a szabálytalanságok és a csalások megelőzése érdekében, és – amennyiben szükséges – büntetőeljárást indítanak az elveszett, jogalap nélkül kifizetett vagy helytelenül felhasznált pénzeszközök behajtására;

c) a Bizottság rendelkezésére bocsátanak minden kért információt;

d) közvetítő szervezetei azoknak, akik közösségi hozzájárulás kedvezményezettei,

e) megőrzik a nemzeti program támogatásához nyújtott ilyen hozzájárulás kifizetetésével, valamint annak átvételével kapcsolatos számlákat és nyilvántartásokat, beleértve a program költségeinek igazolására szolgáló valamennyi számlát és hasonló bizonyító erejű dokumentumot.

18. cikk

A Bizottság által végzett ellenőrzések

A Bizottság – a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás szabályaival összhangban – ellenőrizheti a dokumentációt és helyszíni ellenőrzéseket végezhet a hatáskörrel rendelkező szervek megléte, relevanciája és megfelelő működése tekintetében.

VI. FEJEZET

NEMZETI PROGRAMOK ÉS KIIGAZÍTÁSOK

1. SZAKASZ

NEMZETI PROGRAMOK

(A 2152/2003/EK rendelet 7. cikkének (2) bekezdése, valamint 8. cikkének (1) és (2) bekezdése)

19. cikk

Tartalom

(1) A 2152/2003/EK rendelet 8. cikke szerinti nemzeti programok és e programok kiigazításai tartalmazzák a IV. mellékletben megjelölt információkat és igazoló dokumentumokat.

A tagállamok a nemzeti programokat és a vonatkozó módosításokat a Bizottsághoz – papíron és digitális formátumban – a IV. mellékletben megállapított formanyomtatványok használatával nyújtják be.

(2) A 2152/2003/EK rendelet 4. és 5. cikkében, 6. cikkének (2) és (3) bekezdésében, valamint 7. cikkének (2) bekezdésében előírt valamennyi olyan tevékenységet, amely vonatkozásában közösségi pénzügyi hozzájárulást kérnek, egyéni kérelemként kell feltüntetni a nemzeti programban.

20. cikk

Alprogramok

Belgium, Németország és Portugália nemzeti programjai magukban foglalhatnak a hatáskörrel rendelkező szervek által biztosított alprogramokat.

2. SZAKASZ

KIIGAZÍTÁS

(A 2152/2003/EK rendelet 8. cikkének (3) bekezdése)

21. cikk

Kiigazítás

(1) A nemzeti program kiigazításai csak a 2152/2003/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése, 6. cikkének (2) bekezdése és 7. cikkének (2) bekezdése szerinti tanulmányokra, kísérletekre, demonstrációs projektekre és tesztfázisban lévő megfigyelésekre vonatkozhatnak.

(2) A nemzeti program kiigazítására irányuló kérelmeket a IV. mellékletben szereplő formanyomtatványok felhasználásával kell benyújtani a Bizottsághoz.

(3) A 2005–2006-os nemzeti programok kiigazítására irányuló kérelmeket – a következő évre történő figyelembevételük érdekében – legkésőbb 2005. október 31-ig el kell juttatni a Bizottsághoz.

VII. FEJEZET

PÉNZÜGYI IRÁNYÍTÁS ÉS ELLENŐRZÉS

1. SZAKASZ

KÖLTSÉGEK

22. cikk

A támogatható költségek meghatározása

A támogatható költségek közé a Bizottság által jóváhagyott nemzeti programra közvetlenül és teljes egészében elszámolható költségek tartoznak.

A tagállamok a támogatható költségek meghatározására szigorúbb nemzeti szabályokat is alkalmazhatnak.

23. cikk

A kiadások igazolása

A kiadásokat megfelelő eredeti okmányokkal – számlával vagy azzal egyenértékű bizonyító erejű dokumentummal – kell igazolni.

Az eredeti okmányokat nem kell mellékelni a költségkimutatáshoz. A hatáskörrel rendelkező szerv azonban – kérésre – a Bizottság rendelkezésére bocsátja az összes olyan adatot, beleértve a számlákat, amelyekre a Bizottságnak a költségek értékelésének biztosításához esetleg szüksége lehet.

24. cikk

A támogathatónak tartott költségek

(1) Csak a jóváhagyott nemzeti programokban előrevetített, a program elvégzéséhez nélkülözhetetlen és ahhoz közvetlenül kapcsolódó költségeket lehet támogathatónak tekinteni.

(2) A költségeknek ésszerűnek kell lenniük, és meg kell felelniük a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elveinek, különösen az értékarányos ráfordítás és a költséghatékonyság tekintetében.

(3) A költségek ténylegesen fel kell merüljenek a nemzeti program jóváhagyásáról szóló bizottsági határozatban megállapított támogathatósági időszak során. A költség akkor tekinthető a támogathatósági időszakban felmerültnek, amennyiben:

a) a költség kifizetésére irányuló jogi kötelezettség a támogathatósági időszak kezdetét követően, de ezen időszak vége előtt keletkezett;

b) a költséghez tartozó tevékenység kivitelezése a támogathatósági időszak kezdetét követően kezdődött, és ezen időszak vége előtt fejeződött be.

(4) A kiadásokra és a bevételre vonatkozó végső kimutatásokkal kísért végleges dokumentáció benyújtása előtt a költségeket teljes egészében ki kell fizetni.

25. cikk

Személyzeti költségek

A személyzeti költségek a ténylegesen a nemzeti programra fordított idő vonatkozásában támogatható közvetlen kiadásnak tekinthetők. A személyzeti költségeket a kötelező társadalmi járulékokkal növelt tényleges bruttó fizetés vagy bérek alapján – de minden egyéb költség figyelmen kívül hagyásával – kell kiszámítani.

A nemzeti program keretén belül dolgozó nemzeti köztisztviselőket, valamint a kormányzati szervek alkalmazottait is ideértve minden egyes alkalmazott munkaidejét nyilván kell tartani a hatáskörrel rendelkező szerv és esetleges partnerei által létrehozott és hitelesített munkaidő-nyilvántartási rendszerből származó jelenléti ívek vagy kimutatások segítségével.

26. cikk

Útiköltségek

Az útiköltségek abban az esetben tekinthetők elszámolhatónak, ha közvetlenül és teljes mértékben a jóváhagyott nemzeti program megvalósításához kapcsolódnak. Az útiköltséget mindig a hatáskörrel rendelkező szerv belső szabályaival összhangban kell kiszámítani.

27. cikk

Általános költségek

(1) A nemzeti programmal kapcsolatos munkát ellátó személyzet foglalkoztatását, irányítását, elhelyezését és támogatását közvetlen vagy közvetett módon fedező általános közvetett költségek, valamint a helyszíni infrastruktúrával és felszerelésekkel kapcsolatos költségek támogathatók, feltéve hogy e költségek ténylegesek, indokolhatók és nem tartalmaznak más költségvetési tételhez rendelt költségeket.

(2) Az általános költségek a támogatható közvetlen költségek teljes összegének legfeljebb 7 %-áig támogathatók.

(3) A nemzeti programban az általános költségeket a hatáskörrel rendelkező szerv engedélyezett költségelszámolási politikájával összhangban kell kiszámítani.

28. cikk

Tőkeköltségek

Amennyiben a költségek az egy évnél nagyobb futamidejű és 500 eurót meghaladó tőkebefektetések értékcsökkenését is tartalmazzák, ezen értékcsökkenési költségek támogathatónak minősülnek, feltéve hogy azok kizárólag a nemzeti programmal kapcsolatosak az érintett programszakasz támogathatósági időszakán belül, az alábbi feltétellel: az építéssel és az infrastruktúrával kapcsolatos befektetések vonatkozásában e költségek értékét a lineáris módszer alkalmazásával 10 éven keresztül, más felszerelések vonatkozásában – beleértve az informatikai eszközöket is – 5 éven keresztül csökkentik.

29. cikk

A használt felszerelések vásárlásával kapcsolatos költségek

A használt felszerelések vásárlásával kapcsolatos költségek a következő három feltétel mellett támogathatók:

a) a felszerelés eladója nyilatkozik annak származásáról, és megerősíti, hogy azt nem az elmúlt hét évben biztosított nemzeti vagy közösségi támogatások segítségével vásárolta;

b) a felszerelés ára nem haladja meg annak piaci értékét, és kedvezőbb, mint egy hasonló, új felszerelés költsége;

és

c) a felszerelés rendelkezik a szükséges műszaki tulajdonságokkal, és megfelel az alkalmazandó normáknak és szabványoknak.

30. cikk

Alvállalkozás

A közvetítő szervezetekkel vagy tanácsadó cégekkel kötött alvállalkozói szerződésekkel kapcsolatos kiadások a tényleges kiadásokon alapulnak, és azokat megfelelő számlákkal és bizonylatokkal kell igazolni. Kivételes esetben, amennyiben a kiadást a műveletek teljes költségének százalékában határozzák meg, az ilyen kiadás csak akkor tekinthető támogathatónak, ha azt a hatáskörrel rendelkező szerv az elvégzett munka vagy a nyújtott szolgáltatások tényleges értékére történő hivatkozással tudja indokolni.

31. cikk

Hozzáadottérték-adó

A hozzáadottérték-adó (HÉA) akkor minősül támogathatónak, ha a hatáskörrel rendelkező szerv nem tudja a nemzeti program keretében kifizetett HÉA-t visszaigényelni.

A hatáskörrel rendelkező szerv a megfelelő nemzeti hatóságok által kiállított nyilatkozatot nyújt be arra vonatkozóan, hogy a nemzeti programok keretében végzett intézkedésekhez szükséges eszközök és szolgáltatások tekintetében a HÉA nem igényelhető vissza.

32. cikk

Nem támogatható költségek

(1) Az alábbi költségek nem tekinthetők támogathatónak:

a) a más közösségi pénzügyi eszközökből nyújtott támogatásban részesülő intézkedések vonatkozásában felmerült bármilyen költség;

b) az átváltási árfolyam veszteségei;

c) szükségtelen vagy pazarló kiadások;

d) forgalmazási költségek, valamint a termékek vagy kereskedelemi tevékenységek népszerűsítésére irányuló, a forgalomba hozatallal és a reklámozással kapcsolatos költségek;

e) a lehetséges jövőbeni veszteségekre vagy kötelezettségekre vonatkozó fedezet;

f) adóssággal kapcsolatos bármilyen kamat és a kölcsönbe vett tőke kamata;

g) behajthatatlan követelések.

A d) pontban említett költségek némelyike azonban – a Bizottsággal történt megállapodás után – támogathatónak minősíthető.

(2) Az (1) bekezdésben említett nem támogatható költségeket a Bizottság a teljes programköltség kiszámításakor nem veheti figyelembe.

33. cikk

Átváltási árfolyam

(1) Az euro és a nemzeti pénznem közötti átváltást az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* C sorozatában közzétett napi euroárfolyam szerint kell kiszámítani.

(2) Az euro és a nemzeti pénznem közötti átváltáshoz használt árfolyam az azon hónapot megelőző hónap utolsó munkanapján közzétett átváltási árfolyam, amely hónapban a nemzeti programot – vagy kifizetések esetében –, a pénzügyi jelentést és a kifizetés iránti kérelmet aláírták és a Bizottsághoz benyújtották.

2. SZAKASZ

KIFIZETÉS

(A 2152/2003/EK rendelet 8. cikkének (5) bekezdése)

34. cikk

A pénzügyi hozzájárulásról szóló határozat

A Bizottság a nemzeti programok támogatható költségeihez nyújtandó pénzügyi hozzájárulásokról két szakaszban határoz, a programidőszak minden egyes évére egy határozatot (a továbbiakban: „bizottsági határozat") hoz. A bizottsági határozat címzettje a tagállam.

35. cikk

Előfinanszírozás

A hatáskörrel rendelkező szervek a bizottsági határozat értesítési időpontjától számított három hónap elteltével a nemzeti programra nyújtandó, a nemzeti programban szereplő éves közösségi támogatás 50 %-a tekintetében előfinanszírozást kérhetnek. Az előfinanszírozás feltétele a 16. cikk szerinti megállapodás kötése.

36. cikk

Kimutatások

(1) A hatáskörrel rendelkező szervek az V. mellékletben megállapított minták felhasználásával benyújtják a Bizottsághoz a nemzeti program keretében végrehajtott kifizetésekről készült kimutatásokat. E kimutatásokat a nemzeti program keretében vállalt tevékenységek előrehaladásáról szóló nyilatkozat kíséri. A kimutatásokat legkésőbb a bizottsági határozat értesítési időpontjától számított 15 hónapon belül kell benyújtani, és azok az előző évben eszközölt kiadásokra vonatkoznak.

(2) Az e fejezet 1. szakaszában szereplő rendelkezéseknek megfelelő, és az éves kimutatásban azonosított támogatható kiadásokat a Bizottság a tagállamoknak a nemzeti programok keretén belül nyújtott előfinanszírozás formájában írja jóvá.

Amennyiben a kimutatásokban szereplő költségek meghaladják a vonatkozó előfinanszírozás összegét, a Bizottság időközi kifizetést eszközöl.

Ezen időközi kifizetések semmilyen körülmények között nem haladhatják meg a nemzeti programmal kapcsolatban nyújtandó éves közösségi támogatás 30 %-át.

37. cikk

Technikai és pénzügyi végrehajtás

(1) A bizottsági határozat értesítési időpontjától számított két éven belül a 34. cikkben említett mindkét szakasz teljes technikai és pénzügyi végrehajtása megtörténik a 2152/2003/EK rendelet, valamint e rendelet követelményeivel összhangban.

A hatáskörrel rendelkező szervek a támogatható kiadások egyenlegének kifizetését legkésőbb a bizottsági határozat értesítési időpontjától számított 27 hónapon belül kérhetik.

(2) Az egyes szakaszok egyenlege csak azután kerül kifizetésre, hogy a Bizottság megkapta az egyes szakaszokra vonatkozó végleges kifizetésre irányuló kérelmet, és ellenőrizte az azt kísérő pénzügyi kimutatást.

38. cikk

A kifizetési kérelmek összehangolása

A tagállamok nemzeti jogszabályaikkal összhangban biztosítják, hogy a hatáskörrel rendelkező szervek által tett kifizetési kérelmeket összehangolták, és azok megfelelnek a bizottsági határozatnak.

39. cikk

Az előfinanszírozásra és a kifizetésekre irányuló kérelmek

A hatáskörrel rendelkező szervek a VI., VII. és VIII. mellékletben megállapított minták felhasználásával nyújtják be a Bizottsághoz az előfinanszírozásra és a kifizetésekre irányuló kérelmeiket.

3. SZAKASZ

SZABÁLYTALANSÁGOK

(A 2152/2003/EK rendelet 14. cikkének (3) bekezdése)

40. cikk

Szabálytalanságok

(1) A szabálytalanságok vagy gondatlanság következtében elveszett összegeket a tagállam visszaszerzi, és azokat a Közösségnek visszafizeti.

(2) Amennyiben a Bizottság a nemzeti program utolsó éves egyenlegének végső kifizetését követő öt évben a Közösség által finanszírozott valamely művelettel kapcsolatban szabálytalanságot észlel, és az érintett összeget az (1) bekezdésnek megfelelően nem fizették vissza a Közösségnek, a Bizottság erről tájékoztatja a tagállamot, és lehetőséget biztosít számára észrevételei megtételére.

(3) Amennyiben a helyzet elemzése és az érintett tagállam észrevételei alapján a Bizottság megerősíti, hogy szabálytalanság történt, a tagállamnak vissza kell fizetnie az érintett összegeket.

4. SZAKASZ

ELLENŐRZÉSEK, VIZSGÁLATOK ÉS MŰSZAKI LÁTOGATÁSOK

(A 2152/2003/EK rendelet 14. cikkének (4) bekezdése)

41. cikk

Bizottsági pénzügyi ellenőrzés

(1) A Bizottság – vagy az általa felhatalmazott bármely képviselő – a szerződés ideje alatt és a nemzeti programhoz nyújtott közösségi hozzájárulás végső kifizetését követő öt év során bármikor ellenőrizheti a nemzeti program keretében elvégzett intézkedések részletes végrehajtásáért felelős, hatáskörrel rendelkező szerveket, vállalkozókat és alvállalkozókat.

(2) A Bizottság – vagy az általa felhatalmazott bármely képviselő – számára biztosítani kell a hozzáférést a nemzeti programban részt vevők költségei támogathatóságának megállapításához szükséges dokumentációhoz, így a számlákhoz és a bérlista-kivonatokhoz.

(3) Az ellenőrzést bizalmasan végzik. A Bizottság megteszi a megfelelő lépéseket annak biztosítására, hogy meghatalmazott képviselői bizalmasan kezeljék azokat az adatokat, amelyekhez hozzáférnek, vagy amelyeket rendelkezésükre bocsátottak.

A nemzeti program keretében elvégzett intézkedések részletes végrehajtásáért felelős, hatáskörrel rendelkező szerveknél, vállalkozóknál és alvállalkozóknál is ellenőrizheti a Bizottság a közösségi pénzügyi támogatás felhasználását.

(4) Az ellenőrzésnek a nemzeti program intézkedéseinek végrehajtásáért felelős, hatáskörrel rendelkező szervekre és más felekre vonatkozó megállapításairól jelentést küldenek az érintett hatáskörrel rendelkező szervek, vállalkozók és alvállalkozók számára. Az érintettek a jelentés kézhezvételétől számított egy hónapon belül közölhetik észrevételeiket a Bizottsággal. A Bizottság határozhat úgy, hogy nem veszi figyelembe a határidő után elküldött észrevételeket.

(5) A Bizottság az ellenőrzés következtetései alapján megteszi az általa szükségesnek tartott megfelelő intézkedéseket, beleértve az általa eszközölt kifizetések egészére vagy egy részére vonatkozó beszedési megbízás kiállítását.

42. cikk

Vizsgálatok és műszaki látogatások

A hatáskörrel rendelkező szervek a Bizottság személyzete és a Bizottság által meghatalmazott személyek számára lehetővé teszik a belépést azon területekre és helyiségekbe, ahol a nemzeti program szerinti intézkedések végrehajtása történik, és biztosítják a hozzáférést a művelet technikai és pénzügyi irányításával kapcsolatos valamennyi dokumentumhoz. A Bizottság által meghatalmazott személyek hozzáférésére vonatkozhat a Bizottság és a hatáskörrel rendelkező szerv között kötött titoktartási megállapodás.

A vizsgálatokat a programidőszak alatt kell megkezdeni, és azokat bizalmasan kell végezni.

A hatáskörrel rendelkező szervek, valamint a nemzeti program keretében elvégzett intézkedések végrehajtásáért felelős felek kötelesek megfelelő segítséget nyújtani a Bizottságnak és az általa meghatalmazott személyeknek.

43. cikk

Értékelések

(A 2152/2003/EK rendelet 8. cikkének (4) bekezdése)

(1) A tagállamok a IX. melléklettel összhangban elvégzik a nemzeti programok előzetes értékelését, félidős értékelését és utólagos értékelését.

(2) Az előzetes értékelés részletesen tartalmazza a nemzeti programban szereplő tevékenységek relevanciájának, kivitelezhetőségének és fenntarthatóságának igazolását, valamint a várható eredmények vizsgálatát. Az előzetes értékelés eredményeit a nemzeti programokkal együtt kell továbbítani a Bizottsághoz.

(3) A félidős értékelés és az utólagos értékelés tartalmazza a 2152/2003/EK rendelet keretében elvégzett megfigyelési tevékenységek végrehajtásának állapotára, hatékonyságára és sikerességére vonatkozó értékelést. A félidős értékelés eredményeit 2006. július 1-je előtt, az utólagos értékelés eredményeit pedig 2007. július 1-je előtt kell továbbítani a Bizottsághoz.

VIII. FEJEZET

TUDOMÁNYOS TANÁCSADÓ CSOPORT

(A 2152/2003/EK rendelet 9. cikkének (3) bekezdése)

44. cikk

Feladatok

(1) A 2152/2003/EK rendelet 9. cikkének (3) bekezdése értelmében létrehozandó tudományos tanácsadó csoport a következő kérdésekben ad tanácsot az Erdészeti Állandó Bizottságnak:

a) egyes tanulmányok vagy elemzések elvégzésének szükségessége;

b) egyes témákkal foglalkozó *ad hoc* munkacsoportok létrehozásának szükségessége;

c) a megfigyelési rendszer szervezésének és felépítésének javítása;

d) a tudomány és a szakpolitika kapcsolódási pontjai.

(2) A tudományos tanácsadó csoport a következőkkel kapcsolatban adhat véleményt:

a) tanulmányjavaslatok;

b) a tanulmányokból származó eredmények, mint például a relevancia és az adatminőség, és – általánosabban – a megfigyelési rendszer eredményeit bemutató jelentésekből származó eredmények;

c) kézikönyv-tervezetek.

(3) A tudományos tanácsadó csoport megbízása a 2152/2003/EK rendelet 12. cikkének (1) bekezdésében megállapított rendszer végrehajtási időszakára korlátozódik.

IX. FEJEZET

ADATOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

(A 2152/2003/EK rendelet 15. cikkének (1) bekezdése)

45. cikk

Adatokhoz való hozzáférés

Az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési program (ICP Forests), valamint az Európai Környezetvédelmi Ügynökség számára biztosítani kell a 2152/2003/EK rendelet 9. cikkének (5) bekezdése és 11. cikkének (2) bekezdése szerinti tevékenységeik megvalósításához szükséges, a rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében és 5. cikkének (1) bekezdésében említett adatokhoz való hozzáférést.

X. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

46. cikk

Hatályon kívül helyezés

Az 1696/87/EGK rendelet, a 804/94/EK, az 1091/94/EK, az 1727/1999/EK és a 2278/1999/EK rendelet hatályát veszti.

47. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2006. november 7-én.

a Bizottság részéről
Stavros DIMAS
a Bizottság tagja

I. MELLÉKLET

A légszennyezésnek az erdőkre gyakorolt hatásainak harmonizált megfigyelésére vonatkozó paraméterekről, megfigyelési módszerekről és adatformátumokról szóló kézikönyv

A kézikönyv felépítése

Ez a kézikönyv a következő 15 fejezetből áll:

1. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEK KIVÁLASZTÁSÁRA VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
2. fejezet	AZ I. ÉS II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A KORONAÁLLAPOT FELMÉRÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
3. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A LOMBOZAT KÉMIAI MÉRÉSEIRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
4. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A NÖVEDÉKVÁLTOZÁSOK MÉRÉSEIRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
5. fejezet	A II. SZINTŰ TEÜLETEKEN A LERAKÓDÁSOK MÉRÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
6. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN VÉGZETT METEOROLÓGIAI MÉRÉSEKRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
7. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A TALAJOLDAT VIZSGÁLATÁRA VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
8. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A TERÜLET VEGETÁCIÓJÁNAK ÉRTÉKELÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
9. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A LOMBHULLÁS ÉRTÉKELÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
10. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A KÖRNYEZETI LEVEGŐ MINŐSÉGÉNEK ÉRTÉKELÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
11. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN AZ ÓZON OKOZTA LÁTHATÓ SÉRÜLÉSEK FELMÉRÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
12. fejezet	A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A FENOLÓGIAI MEGFIGYELÉSEKRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK
13. fejezet	AZ ALKALMAZOTT MEGFIGYELÉSI MÓDSZEREKRE VONATKOZÓ HÁTTÉR-INFORMÁCIÓ ÉS A NEMZETI SZINTEN NYERT ÉRTÉKELÉSI/ÉRTELMEZÉSI EREDMÉNYEK BENYÚJTÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETEK
14. fejezet	AZ EREDMÉNYEK JELENTÉSÉRE ÉS AZ ADATFORMÁTUMOKRA VONATKOZÓ KÖZÖS UTASÍTÁSOK
15. fejezet	A KÓDOK JEGYZÉKE ÉS AZ I. ÉS II. SZINTŰ FELMÉRÉSI ADATOKRA VONATKOZÓ MAGYARÁZATOK

Az egyes fejezetekben megállapított különleges rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési program (ICP Forests) szakértői testületeinek technikai ajánlásain alapulnak. Kötelező és a választható megfigyelési tevékenységek (paraméterek, módszerek stb.) egyaránt szerepelnek.

Az 1–8. és a 14–15. fejezet az 1091/94/EK bizottsági rendelet mellékleteiben szereplő technikai leírásokra, valamint ezen túlmenően a lombhullásról, a környezeti levegő minőségéről, az ózon okozta károkról és a fenológiai értékelésekről szóló kézikönyvekre épül, amely kérdésekkel a fent említett rendelet nem foglalkozott.

A 2. fejezet előírja a koronaállapotnak az I. szintű pontokon, valamint a II. szintű területeken történő megfigyelésére vonatkozó technikai részleteket, mivel ez az egyetlen olyan felmérés, amelyet mindkét hálózatban rendszeresen el kell végezni. Ezen kívül csak az adatok benyújtásáról és az adatformátumokról szóló két fejezet (14. és 15. fejezet) foglalkozik mind az I., mind pedig a II. szinttel.

1. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEK KIVÁLASZTÁSÁRA VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. A II. szintű területek kiválasztása

E mintaterületek kiválasztása a tagállamok felelőssége, azonban a kiválasztásnál a következő kritériumokat kell figyelembe venni:

– egy mintaterület kiterjedése vízszintes síkban mérve legalább 0,25 hektár legyen,

– a környező területeken folyó tevékenységek hatásainak minimálisra csökkentése érdekében a mintaterületet pufferzóna vegye körül. A zóna tényleges szélessége az erdő típusától és korától függ. Amennyiben a mintaterület és környéke magasság és korszerekezet tekintetében egységes, a pufferzóna szélessége 5–10 m-re korlátozható. Ha az az erdőterület, ahol a mintaterület fekszik, elegyes állományokból, különböző fafajokból vagy vegyes korú fákból áll, a pufferzóna a területen lévő fák lehetséges legnagyobb magasságának ötszörösére növelhető,

– a mintaterületeknek minden időben könnyen megközelíthetőknek kell lenniük, és a megközelítést vagy a mintavételt nem szabad korlátozni,

– a terület, annak pufferzónája, és a környező erdő kezelésében nem lehetnek különbségek,

– a megfigyelés által okozott zavarást minimálisra kell csökkenteni,

– el kell kerülni az ismert helyi forrásokból származó közvetlen szennyezést,

– a területek az erdő szélétől megfelelően távol helyezkedjenek el, a területen lévő fák lehetséges maximális magasságának ötszörösére.

II. **A területek kialakítása és dokumentálása**

Minden kijelölt területet részletesen jellemezni kell. Az új vagy további területekre vonatkozó általános adatokat meg kell állapítani, és azokat a következő rendes adatbenyújtás keretében be kell nyújtani a Bizottsághoz. A terület részletes leírása a következőket tartalmazza: annak pontos elhelyezkedése (a terület közepének és sarkainak fekvése), a terület sarkainak és/vagy határvonalainak állandó jelölését tartalmazó térképvázlat, a területen található fák száma, és minden más, a területen belül vagy annak közelében lévő lényeges, állandó, azonosítható terepelem (pl. bekötőút, folyó, árok, nagyobb fák). Szintén meg kell adni (GPS-adatokkal vagy a terület középpontjától mért távolság és irány megadásával) a mintavételi eszközök és a mintavételi pontok elhelyezkedését (pl. lerakódási mintavevők vagy talajminta-gödrök) ezen a térképen.

III. **A részterületek meghatározása**

Alapvetően a mintaterület minden fáját be kell vonni a felmérést szolgáló mintavételezésbe (pl. a koronaállapot felvétele és a növedék becslése). Abban az esetben, ha a területen sok fa van (vagyis sűrű az állomány), a felmérésekhez részterület jelölhető ki. A részterület méretének a terület kialakításakor elég nagynak kell lennie ahhoz, hogy a felméréshez legalább 20 éven keresztül, célszerűen azonban az állomány egész élettartamára megbízható becsléseket tegyen lehetővé. Ezen időszakban a részterületen minimálisan legalább 20 fának kell lennie.

IV. **A területekre vonatkozó általános információk**

Az intenzív és folyamatos megfigyeléshez a következő általános információkat kell összegyűjteni a létesítéskor és az első felmérések során minden állandó mintaterületen:

Létesítés	Első felmérések
– Leíró kód	
	Ország
	Mintaterület száma
	Földrajzi szélesség és hosszúság
– A területre vonatkozó adatok	
	Tengerszint feletti magasság
	Tájolás
	A terület teljes kiterjedése
	A parcellán lévő fák száma
	Részterület (ha van)
	A főbb fajok vízellátottsága
	Humusz típusa
	Talajtípus (becslés)

Létesítés	Első felmérések
– Az állományra vonatkozó adatok	
	Az uralkodó szint átlagos életkora
	Főbb fafajok
	Hozam (becslés)
– Egyéb észrevételek	
	A terület előtörténete
	A közelben elhelyezkedő más megfigyelőállomások

Amennyiben a nemzeti intenzív megfigyelési program teljesítése érdekében további területeket hoznak létre, a tagállamok adatlapok és jelentések felhasználásával minden egyes létrehozott terület tekintetében (legkésőbb a létrehozás évének végéig) továbbítják az Európai Bizottsághoz a létrehozás során gyűjtött információkat.

Az évek során a megfigyelés végzésével kapcsolatos valamennyi változásról és más fontos információkról (pl. az erdővel kapcsolatos műveletek, viharok, kártevőkkel kapcsolatos események) évente kell tájékoztatni a Bizottságot.

V. **A kipusztult területek helyettesítése és további területek**

A kipusztult és a további területeket a meglévő I. szintű területek közül, az e fejezetben megállapított kiválasztási kritériumok figyelembevételével kell kiválasztani. Az újralétesített és a további területek új számot kapnak. A tagállamok – a következő rendszeres adattovábbítással együtt – benyújtják a Bizottsághoz a terület helyettesítésének okára vagy a további területek szükségességére vonatkozó információkat, a legutolsó megfigyelések/mérések eredményeit, és tájékoztatják a Bizottságot az új területek kiválasztásánál alkalmazott kritériumokról.

VI. **Adattovábbítás**

A tagállamok a 14. fejezetben megállapított 1. és 2. formanyomtatvánnyal létrehozott formátumok felhasználásával valamennyi II. szintű terület tekintetében továbbítják a Bizottsághoz az e fejezetben említett információkat.

2. FEJEZET

AZ I. ÉS II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A KORONAÁLLAPOT FELMÉRÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

A koronaállapottal kapcsolatos, a 2. cikk és a 6. cikk a) pontja szerinti felmérés kötelező, és azt az I. szintű pontokon és a II. szintű területeken minden évben el kell végezni. A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési program (ICP Forests) koronaállapottal foglalkozó szakértői testületének technikai ajánlásain alapulnak.

II. **A mintául szolgáló fák kiválasztása**

II.1. *A mintául szolgáló fák kiválasztása az I. szintű pontokon*

A fákat minden mintaterületen szigorúan meghatározott, objektív és tárgyilagos statisztikai eljárás alapján választják ki (pl. a fő égtájak mentén kialakított kereszt alak 4 végpontja, melyek a rács metszéspontjától 25 m-es távolságra esnek, és amelyen belül minden részterületen egy hat fás mintát vesznek figyelembe, vagy a hálózat metszéspontjaiból kiinduló spirált követve választanak ki fákat). Fiatalabb, sűrű állományok esetében, ahol az egyedi koronákat nem lehet felmérni, a mintául szolgáló fákat egy meghatározott geometriai folyamat alapján kell kiválasztani. Ezt a folyamatot mindaddig ismétlik, ameddig elegendő számú, mérhető koronájú fát sikerül találni. A következő kiválasztási kritériumokat kell figyelembe venni:

– a tagállamok határozzák meg a felmérendő fák számát, a minta azonban egyik ponton sem állhat 20 fánál kevesebből vagy 30 fánál többől, és a fák számnak állandónak kell lennie,

– a felmérésben az összes fafajt szerepeltetni kell; és a mintául szolgáló fáknak legalább 60 cm magasnak kell lenniük. Csak az 1., 2., illetve 3. Kraft-féle osztályokba sorolható, kimagasló, uralkodó és segítő fák minősíthetők a koronaállapot felmérése tekintetében mintául szolgáló fáknak. Az ezekhez az osztályokhoz tartozó, de sérült facsúccsal rendelkező fák nem minősülhetnek mintául szolgáló fáknak,

– a korábban mintául szolgáló, de az erdőgazdálkodás részeként eltávolított fákat, a kidőlt fákat (pl. a szél által kicsavart vagy törött fákat) és az elpusztult fákat új, tárgyilagos eljárással kiválasztott fákkal kell helyettesíteni. Egy fa akkor tekinthető elpusztultnak, ha a törzsében lévő minden szállítószövet elhalt. Az elpusztult fák adatait csak egyszer kell feljegyezni. Az állományok tarvágása következtében a mintavételi pont az új állomány létrehozásáig megszűnik,

– a mintavételi egység középpontját a későbbi adatfelvételekhez szükséges ismételt felmérés céljából meg kell jelölni. A mintául szolgáló fáknak a következő évi felmérés céljára azonosíthatóknak kell lenniük, ha lehetséges, tartós jelölés nélkül.

II.2. *A mintául szolgáló fák kiválasztása az II. szintű területeken*

A terület teljes kiterjedésén található valamennyi, az 1., 2., illetve 3. Kraft-féle osztályokba sorolható kimagasló, uralkodó és segítő fát vizsgálni kell. Abban az esetben, ha a területen sok fa van (pl. sűrű állományok), a koronaállapot-felmérésre kijelölt fák száma egy részterület kijelölésével csökkenthető. Ebben az esetben a részterületen elhelyezkedő valamennyi, az 1., 2., illetve 3. Kraft-féle osztályokba sorolható kimagasló, uralkodó és segítő fát kell vizsgálni. Bizonyos esetekben megengedhető ettől eltérő, ugyanakkor objektív és tárgyilagos módszer használata a mintaként kijelölendő fák számának csökkentésére vagy a fák kiválasztására. Minden évben ugyanazokat a módszereket kell alkalmazni, és minden felmérésnél legkevesebb 20 fát kell megvizsgálni.

III. **A vizsgálat időpontja**

Az adatfelvételt az új tűlevelek, illetve levelek kialakulásának vége és az őszi levélelszíneződés között kell elvégezni.

IV. **Általános háttérinformációk**

Az I. szintű pontokon a következő területi és faparamétereket kell felmérni:

– minden egyes terület esetében:

  – leíró kód:

  – ország,

  – a megfigyelés ideje,

  – a mintaterület száma,

  – a pontos szélességi és hosszúsági fokok,

  – a legjellemzőbb fajok vízellátottsága,

  – a humusz típusa,

  – tengerszint feletti magasság,

  – tájolás,

  – az állomány adatai:

  – az uralkodó szint átlagos életkora,

  – a talajra vonatkozó adatok:

  – talajtípus,

  – az adott év vonatkozásában a területet jellemző, további információ (műveletek, események),

– a mintaterületen lévő valamennyi fa esetében:

  – a mintaterület száma,

  – a mintául vett fa adatai:

  – a fa azonosító száma,

  – fafaj,

  – lombvesztés,

  – levélelszíneződés,

  – könnyen azonosítható ok miatti sérülések (rovar, gomba, abiotikus tényezők…),

  – a sérülés típusának meghatározása,

  – a területen lévő fákkal kapcsolatos megjegyzések.

A II. szintű teületeken a területre és a fákra vonatkozóan a következő információkat kell begyűjteni:

– ország,

– a terület száma,

– a vizsgálat időpontja,

– a fák száma,

– fafajok,

– tájolás,

– a fakitermelésre és a természetes pusztulásra vonatkozó információk,

– kitettség,

– osztály,

– koronaárnyékolás,

– láthatóság.

V. **A mintául szolgáló fák felmérése**

V.1. *A lombvesztés vizuális felmérése*

A lombvesztést 5 %-os fokozatokban évente kell megbecsülni a fa teljes lombozatához viszonyítva, a helyi feltételeknek megfelelően. A megfigyelés során a fákat a lombvesztés mértéke szerint osztályozni kell, és a lombvesztés fokát 5 %-os fokozatokban kell feljegyezni.

A 95 % és 100 % közötti lombvesztést elérő, még mindig élő fák 99-esnek minősülnek. A 100-as pontszámot az elpusztult fáknak kell fenntartani.

Osztály	A lombvesztés foka	A tűlevelek(/levelek elvesztésének százaléka
0	Nem vesztett levelet	0–10
1	Enyhe lombvesztés	11–25
2	Mérsékelt lombvesztés	26–60
3	Súlyos lombvesztés	61–99
4	Elpusztult	100

V.2. *Az elszíneződés vizuális felmérése*

El kell végezni a fáknak az elszíneződési osztályokba történő besorolását.

Az elszíneződés mértéke szerinti osztályok meghatározása a következő:

Osztály	Elszíneződés	Az elszíneződött tűlevelek/levelek indikatív százaléka
0	Nincs vagy elhanyagolható	0–10
1	Enyhe	11–25
2	Mérsékelt	26–60
3	Súlyos	> 60

Ezen túlmenően – amennyiben a lombvesztési és elszíneződési osztályokat összevonják –, a következő összesített károsodási osztályokat kell használni:

Lombvesztési osztály	Elszíneződési osztály		
	1	2	3
	Eredményként kapott károsodási osztály		
0	0	I.	II.
1	I.	II.	II.
2	II.	III.	III.
3	III.	III.	III.
4	IV.	IV.	IV.

0 = nem károsodott, I. = enyhén károsodott, II. = mérsékelten károsodott, III. = súlyosan károsodott, IV. = elpusztult

VI. **A károsodás okainak értékelése**

VI.1. *A mintául szolgáló fák kiválasztása*

A károsodás okainak értékelése a koronaállapot éves felmérésének kiegészítéseként nem kötelező.

VI.2. *Gyakoriság és időzítés*

I. szint + II. szint: a károsodás okainak értékelésére az éves rendes koronaállapot-felméréskor, nyáron kell sort keríteni.

Ha a koronaállapot felmérésének időszakán kívül jelentős kárt észlelnek, egy további kárértékelő látogatást kell végezni azokon a II. szintű területeken, ahol a teljes programot elvégzik (az ún. „kulcsterületek"). A lerakódás mintavételezéséért vagy a fenológiai megfigyelésekért felelős személyzet megfigyelései korai előrejelző rendszerként is szolgálhatnak. További látogatást akkor kell végezni, amikor a kár fő oka valószínűleg a maximumán van (pl. a levélvesztést előidéző tényezők esetében tavasszal).

VI.3. *Mérendő paraméterek*

A következő táblázat áttekintést nyújt az I. szintű pontok/II. szintű területek paramétereiről.

Tünet leírása	
	Az érintett rész meghatározása
	Tünet
	A tünet meghatározása
	Elhelyezkedés a koronában
1.1. Ok	
1.2. Kiterjedés	

VII. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes területekre vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 3–8. formanyomtatványokat használják.

3. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A LOMBOZAT KÉMIAI MÉRÉSEIRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. Általános megjegyzések

A lombozatnak a 6. cikk a) pontja szerinti kémiai felmérését minden II. szintű parcellán el kell végezni, és azt kétéves időközönként minden egyes területen meg kell ismételni. A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési program (ICP Forests) lombozattal foglalkozó szakértői testületének (Expert Panel on Foliar Chemistry) technikai ajánlásain alapulnak.

II. A felvétel módszertana

II.1. *A mintavétel időpontja*

Lombhullató fajok és a vörösfenyő esetében a mintavételezést akkor kell végezni, amikor az új levelek már teljesen kifejlődtek, de az őszi elszíneződés és öregedés még nem kezdődött meg.

Örökzöld fajok esetében a mintavételezést a nyugalmi időszakban kell végezni. A tagállamok minden régióra és a régiókon belül valamennyi sík területre és hegyvidékekre vonatkozóan meghatározzák a mintavétel és a különböző fajok vizsgálatának legmegfelelőbb időszakát és ehhez az időszakhoz tartják magukat.

A lombozat állapotfelvételét a lombhullató fajok és a vörösfenyő esetében 2005 nyarán, az örökzöld fajok esetében pedig 2005/2006 telén végzik. A felvételt kétéves időközönként minden egyes területen meg kell ismételni.

II.2. *A fák kiválasztása*

A területen megtalálható minden fafaj legalább öt fájáról kell mintát venni minden második évben.

A mintavételezéshez használt fákat az alábbi feltételek mellett kell kiválasztani:

– a fák ne legyenek azonosak azokkal, amelyeket a korona állapotának felvételére használnak, így elkerülhető, hogy az egymást követő mintavételezések a lombozat veszteségét okozzák,

– abban az esetben, ha a vitalitás felmérése a részterületeken található fákra korlátozódik, a lombozat mintavételezéséhez a fákat a teljes parcella fennmaradó részéből választják ki. Amennyiben nem használnak részterületet, a mintavételre szolgáló fákat a pufferzónában lévő fákból választják ki. Ebben az esetben a pufferzónában lévő, mintavételre kiválasztott fák egyedi számot kapnak,

– a fák a kimagasló és az uralkodó osztályokhoz tartozó fák (záródott állomány), vagy azok, amelyek az átlagos magasságú fáktól csak ± 20 %-ban térnek el (alacsony záródású állomány),

– a fák annak a helynek a közelében legyenek, ahonnan elemzés céljára talajmintákat vettek, ugyanakkor ügyelni kell arra, hogy a talajból történő mintavétel során ne sérüljenek a mintafák főgyökerei,

– a fák jól képviseljék a terület átlagos lombvesztésének mértékét (± 5 % az átlagos lombvesztéshez képest),

– a fák jól képviseljék a terület egészségi állapotát.

A következő években is ugyanezekről a mintafákról kell mintát venni; ezért a fákhoz számokat kell rendelni. A mintaként szolgáló fák károsodásának elkerülése érdekében szükség esetén megengedett két, egyenként öt fából álló csoport felváltott használata. Mindkét csoportnak meg kell felelnie a fenti feltételeknek.

Csak a főbb fafajokat kell bevonni a mintavételbe (lásd az I. melléklet 15. fejezetének 16. tételét).

A lombozat mintavételére használt fáknál fel kell mérni a koronaállapotot, ehhez a meglévő számokat vagy egyéb számokat használva.

II.3. *Általános információk*

A következő általános információkat kell begyűjteni:

– a terület száma,

– a mintavétel és az elemzés időpontja,

– fafajok.

II.4. *Levelek és tűlevelek kiválasztása és mennyisége*

A területen található fákat nem szabad kivágni, mert az befolyásolhatja a levelek vagy tűlevelek mintavételezését. Fontos, hogy teljes fényben kifejlődött levelek vagy tűlevelek közül vegyenek mintát.

A mintaleveleket vagy tűleveleket a korona felső harmadából kell venni, a tűlevelűek esetében nem az első örvekből.

Lombhullató fajoknál a mintavételezés az azévi levelekből vagy tűlevelekből történik.

Örökzöld fajoknál mind az adott év leveleiből vagy tűleveleiből, mind a második év tűleveleiből vagy leveleikből ajánlott mintát venni (adott év + 1).

Minden faj esetében vigyázni kell arra, hogy a mintául szolgáló levelek vagy tűlevelek kifejlettek legyenek, különösen azon fajok esetében, amelyek évente több hajtást hoznak (pl. *Pinus halepensis, Pseudotsuga menziesii, Eucalyptus* sp., *Quercus* sp.) A *Larix* sp. és a *Cedrus* sp. esetében az előző évi rövid gallyakból kell mintákat venni.

Általában a mintavételezést úgy kell végezni, hogy minden égtáj képviselve legyen a mintaként választott fák csoportjaiban. Ha szükséges, megengedett a csoport minden fáján a különböző égtájak szerinti mintavétel. Olyan sajátos fekvésű terepen, ahol nyilvánvaló az égtáj hatása (pl. meredek lejtőkön vagy erős, uralkodó szélirányban), csak egy égtáj irányában kell mintát venni, majd ezt követően mindig innen történik a mintavétel. Ilyen esetekben meg kell adni a kérdéses égtájat.

A főbb elemek és a Fe, Mn, Zn és Cu analíziséhez az ajánlott mennyiség 30 gramm friss tűlevél vagy levél minden, a mintavételbe bevont korosztályból.

Minden ország dönthet úgy, hogy nagyobb mennyiségű levelet vesz mintaként saját elemzési módszerének igénye szerint, vagy a minták jövőre való tárolása céljából.

II.5. *Mintavételezési módszerek*

Mivel a fák nem vághatók ki, bármely alkalmas mintavételi mód, amelyik tekintettel van az állomány fajtájára, méretére stb. elfogadható, ha az nem vezet a minta szennyeződéséhez, nem okoz a fán súlyos sérülést, és nem veszélyezteti a mintavételezést végző csoportot.

II.6. *A minták előkezelése az elemzés céljából laboratóriumokba történő küldés előtt*

A területen lévő minden főbb fajból legalább öt fát mintavétel alá vonnak; az öt minta egyedileg, zacskókba csomagolva kerül megőrzésre. Az elemzéshez összetett mintát kell készíteni az öt minta azonos mennyiségeinek egyesítésével (amennyiben az öt fát egyenként elemzik, minden kémiai elemre átlagértéket kell számítani).

Minden egyes mintát gondosan és egyértelműen meg kell jelölni (erdő, terület száma, fajok, tűlevelek kora stb.), mielőtt azokat elemzésre laboratóriumba küldik. Ezeket az azonosító jeleket a zacskó külső oldalán kell megadni (közvetlenül a zacskón kitörölhetetlen tintával vagy a zacskóra ragasztott címkén).

II.7. *A minta elemzés előtti kezelése*

Az állandó mintaterületeken végzett intenzív és folyamatos felügyelethez és az adott évi új hajtások vizsgálatához szükséges 100 levél vagy 1 000 tűlevél tömegét, valamint az új hajtások tömegét meg kell határozni.

Nincs szükség a levélnyelek levágására, de összetett levelek esetén tanácsos lehet elkülöníteni a kicsi leveleket a szártól, ha ezt az erdőben még nem tették meg. A szennyezés elkerülése érdekében porozott műanyag kesztyű nem használható.

Nincs szükség a minták szisztematikus mosására, bár ez tanácsos lehet tengerek közelében vagy olyan régiókban, ahol magas a légszennyezettség. A mintákat vízzel kell lemosni, adalékanyag hozzáadása nélkül.

A kemencében való szárítást 80 °C-ot meg nem haladó hőmérsékleten kell végezni, legalább 24 órán keresztül. A tűleveleket ugyanolyan gondossággal kell leszedni a gallyakról, mint ahogy a kis leveleket elválasztották száruktól.

II.8. *Kémiai elemzések*

Csak a teljes elemkoncentrációt kell meghatározni.

Minden ország használhatja saját nemzeti módszereit. A szabványos referenciamintákon kimutatott elemkoncentrációt a nemzeti módszerrel mért teljes elemkoncentráció alapján kell hitelesíteni. A lombozat állapotfelvétele során kötelező és választható paraméterek különböztethetők meg (lásd a következő listát):

Kötelező paraméterek	Választható paraméterek
Nitrogén (N)	Cink (Zn)
Kén (S)	Mangán (Mn)
Foszfor (P)	Vas (Fe)
Kalcium (Ca)	Réz (Cu)
Magnézium (Mg)	Ólom (Pb)
Kén (K)	Bór (B)

III. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes parcellákra vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 9., 10. és 11. formanyomtatványt használják.

4. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A NÖVEDÉKVÁLTOZÁSOK MÉRÉSEIRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

A növedékváltozásoknak a 6. cikk a) pontja szerinti méréseit minden területen a nyugalmi időszakban kell végezni. A 2152/2003/EK rendelet szerinti első felvétel referenciája a 2004/2005-ös év telének nyugalmi időszaka, és a felvételt ötéves időközönként kell megismételni.

A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési program (ICP Forests) erdőnövekedéssel foglalkozó szakértői testületének technikai ajánlásain alapulnak. A növedék mérése két részből áll:

– a faparaméterek időszakonkénti mérései (minden öt évben kötelező),

– évgyűrűelemzés növedékfurat és törzskorongok segítségével (választható).

Az itt leírt módszerek nem alkalmazhatóak bozótos és ahhoz hasonló növényzetű területeken.

A tagállamok a faparaméterek időszakonkénti mérésein túlmenően állandó, folyamatos kerületméréseket is végezhetnek.

II. **A felvétel módszertana**

II.1. *A mérések időpontja*

A méréseket a nyugalmi időszakban kell végezni.

II.2. *A mintául szolgáló fák kiválasztása*

Alapvetően a teljes területen található minden fát be kell vonni a megfigyelésbe. Abban az esetben, ha a mintaterületen sok fa van (vagyis sűrű az állomány), a felmérésekhez részterület jelölhető ki. Ebben az esetben a részterületen lévő minden fát meg kell vizsgálni. A részterületnek a vizsgálatkor megfelelő méretűnek kell lennie ahhoz, hogy a teljes mérési időszakban megbízható becslést tegyen lehetővé az állomány növedékére nézve. A részterület pontos méretét meg kell határozni, és arról tájékoztatni kell a Bizottságot.

Minden, legalább 5 cm-es kéregben mért átmérővel rendelkező fának számozás révén egyedileg azonosíthatónak kell lennie.

II.3. *Általános információk*

A következő általános információkat kell begyűjteni:

– a terület száma,

– a mintavétel és az elemzés időpontja,

– a fa azonosító száma.

II.4. *Mérendő paraméterek*

	Kötelező paraméterek	Választható paraméterek
Időszakonkénti (periodikus) mérések	Fafajok	Kéreg
	Mellmagasságban mért átmérő (MMÁ)	Famagasság (valamennyi fán)
	Famagasság	Fakorona-magasság (valamennyi fán)
	Magasság a fakorona aljáig a területen lévő fák valamelyik almintáján	Fakorona-szélesség
	Az erdőgazdálkodásra vonatkozó információk	A volumenre vonatkozó becslések
Évgyűrű-elemzés		Gyűrűszélesség
		A fa kéreg nélküli átmérőjének alakulása ötéves időközönként
		A törzs alján végzett mérések és térfogatbecslés

III. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes területekre vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 12–16. formanyomtatványokat használják.

5. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A LERAKÓDÁSOK MÉRÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

A lerakódásoknak a 6. cikk b) pontja szerinti mérését a II. szintű területek legalább 10 %-án kell elvégezni.

A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési programnak (ICP Forests) a lerakódásokkal foglalkozó szakértői testületének technikai ajánlásain alapulnak.

II. **A megfigyelés módszertana**

Minden lerakódásmérési területet részletesen le kell írni. Az erdőmegfigyelési területek leírásaiban néhány információ (földrajzi hosszúság, szélesség és tengerszint feletti magasság, kitettség, fafajok stb.) már szerepel. Más információkat a lerakódási helyzet különös figyelembevételével (a helyi kibocsátási forrásoknak való kitettség és a helyi földhasználat, elhelyezkedés az erdő széléhez képest stb.) kell dokumentálni. A lerakódási folyamatok megismerése és megértése érdekében értékesek az olyan tényezőkre, mint a lombkorona felületi érdességére vagy a levélfelület-indexre vonatkozó információk.

II.1. *A koronán áthulló csapadék vizsgálata*

A lerakódás vizsgálata helyfüggő. A méréseket úgy kell elvégezni, hogy azok térben jól eloszoljanak az ország területén, ha szükséges, minden II. szintű területen. A koronán áthulló csapadékból keletkező lerakódás mérését magán a területen kell végezni. Ha ez nem lehetséges, a méréseket a terület közelében és ugyanabban az állományban kell végezni. A mérések semmiképpen nem ütközhetnek más, a talajjal vagy a növényzettel kapcsolatos mérésekbe. Vigyázni kell arra, hogy az erdőparcellában ne keletkezzen kár.

II.2. *Megfigyelés az erdei tisztáson*

Az adott terület közelében (2 km-es távolságon belül) a vízben oldott és az összes lerakódás mérése céljából gyűjtőket kell elhelyezni. A helyszínt úgy kell kiválasztani, hogy a környező tárgyak ne legyenek közelebb, mint magasságuk kétszerese.

II.3. *A légszennyezettség felmérése*

A légszennyezettség mérései is helyfüggőek, de – gyakorlati okok miatt vagy más projektekkel való összehangolás miatt – ezek bizonyos távolságban is elvégezhetőek. A mérés helyszínén ne érvényesüljön helyi kibocsátási forrás hatása.

II.4. *Mérési időszak*

A méréseket négyhetente, hetente vagy a kettő közötti sűrűséggel kell végezni az adott terület általános időjárási feltételeitől függően.

Amennyiben az év folyamán különféle mérési időszakokat kell alkalmazni (pl. hetit nyáron és havit télen), akkor két különálló megfigyelési időszakot kell meghatározni, és az eredményeket külön formanyomtatványokon kell jelenteni. Egy megfigyelési időszakon belül a mérési időközök egyforma hosszúak legyenek. Ugyanazt a mérési időközt kell alkalmazni az erdő lombkoronája alatti megfigyelésnél és a tisztáson történő megfigyelésénél.

II.5. *Mintavétel, mintakezelés*

A minták összegyűjtésére tiszta mérőeszközöket és tartályokat kell használni. A berendezés kiöblítéséhez ioncserélt vizet használjanak. Fontos, hogy a tartályokat fénytől elzárva és hűvös helyen tárolják a mintavétel és a szállítás során. Napos és meleg körülmények között használhatók tartósítószerek az algásodás megakadályozására. Ebben az esetben csak olyan tartósítószereket szabad használni, amelyek nem befolyásolják egyetlen fontos ion vizsgálatát sem.

II.6. *A minták előkezelése, szállítása és tárolása*

Meg kell állapítani a lombkoronán áthulló csapadékból, a törzsön lefolyó csapadékból és a szabadtéri gyűjtőből összegyűjtött minden egyes minta térfogatát. A mintákat lehet külön elemezni, vagy egyesíteni az ugyanazon területről ugyanabban az időszakban gyűjtött mintákkal. A lombkoronán áthulló csapadékot, a törzsön lefolyó csapadékot és a szabadtéri mintákat elkülönítve elemezik. A törzsön lefolyó csapadék mintáit csak hasonló méretű és szerepű fák esetében szabad egyesíteni.

A rövid időszakokból származó mintákat lehet önmagukban elemezni, vagy az elemzés előtt össze lehet keverni a havi mintákkal. Amennyiben a mintákat összekeverik, azt az összes minta térfogatával arányosan kell tenni.

A mintákat a lehető leghamarabb laboratóriumba kell szállítani (lehetőség szerint hűtőládákban), és az elemzésig hideg (4 °C) és sötét helyen kell tárolni.

II.7. *Általános információk*

A következő általános információkat kell begyűjteni:

– a terület száma,

– mintavételi eszköz kódja,

– a megfigyelési időszak kezdete,

– a megfigyelési időszak vége,

– (azonos) mérési időszakok száma a megfigyelési időszakban.

Összegyűjthetők további szabadon választható információk, amelyek hasznosak az eredmények értelmezésénél, mint például a lombkorona felületi érdessége, a levélfelület-index stb.

II.8. *Kémiai elemzés*

Az összes lerakódás és a lombkoronán áthulló csapadék tekintetében elemzendő kötelező és választható paramétereket, valamint a törzsön lefolyó csapadék- és ködminták elemzési paramétereit a következő táblázat tartalmazza:

Minta típusa	Kötelező	Választható
Összes lerakódás, lombkoronán áthulló csapadék, törzsön lefolyó csapadék	Csapadék mennyisége	
	pH és vezetőképesség 25 °C-on	
	Na, K, Mg, Ca, NH_4	Al, Mn, Fe és más nehézfémek, pl.: Cu, Zn, Hg, Pb, Cd, Co, Mo
	Cl, NO_3, SO_4	P összes, PO_4
	Összesített lúgosság Kötelező az egyedi mintáknál, ha pH > 5	
	DOC, N összes (Az N összes nem kötelező az összes lerakódásnál, de erősen ajánlott)	S összes, HCO_3 A HCO_3 vagy kiszámítással (a pH-ból, összes lúgosságból, hőmérsékletből és ionerősségből), vagy közvetlen méréssel állapítható meg
Köd, fagyott köd (dér)		pH, vezetőképesség
		Na, K, Mg, Ca, NH_4
		Cl, NO_3, SO_4, P összes
		Lúgosság
		Al, Mn, Fe és más nehézfémek, pl.: Cu, Zn, Hg, Pb, Cd, Co, Mo

DOC = oldott szerves szén és N összes = összes nitrogén.

III. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes területekre vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 17–19. formanyomtatványokat használják.

6. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN VÉGZETT METEOROLÓGIAI MÉRÉSEKRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

A 6. cikk b) pontjával összhangban meteorológiai méréseket a mintaterületek legalább 10 %-án kell végezni. A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési program (ICP Forests) meteorológiával és fenológiával foglalkozó szakértői testületének (Expert Panel on Meteorology and Phenology) technikai ajánlásain alapulnak.

II. **A felvétel módszertana**

II.1. *A mintavételi eszközök elhelyezése*

Az erdős területek különleges éghajlati körülményeinek figyelembevétele érdekében a méréseket az érintett erdős területen belül kell végezni. Általánosságban a mérések (a talajhőmérséklet, a talajnedvesség és a csapadékmennyiség kivételével) az erdei állomány lombkoronaszintje felett a területen vagy a terület állományának közelében (2 km-nél nem messzebb), az erdőn belüli nyílt terepi állomáson végezhetők. Az állomásokon található mérési pont és a környező állományok vagy más tereptárgyak közötti távolság a kifejlett fa/a tárgy magasságának legalább kétszerese legyen. A talajhőmérsékletet, a talajnedvességet és a csapadékmennyiséget az állandó mintaterület állományán belül kell mérni.

A meteorológiai mérőeszközt lehetőség szerint össze kell kapcsolni a lerakódás mérésére szolgáló eszközzel. A gyökerek és a talajviszonyok megzavarásának elkerülése érdekében a berendezéseket úgy kell elhelyezni, hogy azokat a terület keresztezése nélkül meg lehessen közelíteni és karban lehessen tartani.

II.2. *A tényleges meteorológiai helyzet mérési módszerei a területeken vagy azok mellett*

Egy, a területhez közeli nyílt meteorológiai állomás létesítésével, vagy a terület közelében lévő állományban felállított megfigyelőtorony létesítésével az időjárási körülményeket folyamatosan figyelni kell. A műszaki berendezések, az érzékelők és azok elhelyezése feleljen meg a nemzetközi meteorológiai szabványoknak. A következő változókat kell mérni.

Kötelező	Választható
Csapadék	UVB-sugárzás
Levegő hőmérséklete	Talajhőmérséklet
Levegő páratartalma	Talajnedvesség
Szélsebesség	(mátrix-potenciál, víztartalom)
Szélirány	Csapadékmennyiség az állományban (a lombkoronán áthulló csapadék és a törzsön lefolyó csapadék mennyisége)
Napsugárzás	

II.3. *Az információk gyűjtése, összesítése, tárolása és benyújtása*

Az adatokat azok benyújtása előtt napi értékekre összesítik (összegszerű vagy átlag-, illetve legalacsonyabb és legmagasabb értékek).

A területekre vonatkozó következő általános információkat kell begyűjteni és jelenteni:

– ország,

– a terület száma,

– az alkalmazott eszközök pontos adatai,

– a területek elhelyezkedése (hosszúsági fok, szélességi fok, magasság) és az eszközök elhelyezése (a területhez képest),

– a mérések kezdetének és befejezésének időpontjai,

– gyakoriság (időszakok száma).

PARAMÉTEREK JEGYZÉKE

Paraméter	Mértékegységek	Átlag	Összeg	Minimum	Maximum	Megjegyzések
Csapadék	(mm)		(*)			Összes csapadék (Beleértve a havat stb. is)
Levegő hőmérséklete	(°C)	(*)		(*)	(*)	
Relatív páratartalom	(%)					
Szélsebesség	(m/s)	(*)			(*)	
Szélirány	(°)	(*)				Uralkodó szélirány
Napsugárzás	(W/m^2)	(*)				
UVB-sugárzás	(W/m^2)	(*)				
Talajhőmérséklet	(°C)	(*)		(*)	(*)	
Talajnedvesség: Mátrix-potenciál a talajban	(hPa)					
Talajnedvesség: Talajban lévő víztartalom	(Vol %)	(*)		(*)	(*)	
Az állományra hulló csapadék mennyisége (koronán áthulló csapadék és törzsön lefolyó csapadék)	(mm)		(*)			
Egyéb						Az adatokat kísérő jelentésben kell meghatározni

(*) = be kell nyújtani.

III. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes területekre vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 20–23. formanyomtatványokkal létrehozott formátumokat használják.

7. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A TALAJOLDAT VIZSGÁLATÁRA VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

A talajoldatnak a 6. cikk b) pontja szerinti mérését a II. szintű területek legalább 10 %-án kell elvégezni.

A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési programnak (ICP Forests) a talajjal foglalkozó szakértői testületének technikai ajánlásain alapulnak.

II. **A felvétel módszertana**

II.1. *A mintavételi hely kiválasztása*

A talajoldatgyűjtőket azon hely közelébe kell telepíteni, ahol a koronaállapot-felmérést végzik. A lizimétereket véletlenszerűen vagy szisztematikusan kell elhelyezni a terület egészén, jóllehet ezt a kövek vagy fatörzsek jelenléte korlátozhatja (a fától való távolság nincs előírva). A talaj megbolygatása miatt nyomás nélküli lizimétereket nem szabad elhelyezni az olyan terület középső részén, ahol fákkal kapcsolatos paraméterek megfigyelése történik. Gyakorlati okokból egy reprezentatív részterület is használható. A már elhelyezett lizimétereket megtarthatók, de az újak telepítését a fenti javaslatoknak megfelelően kell végrehajtani.

II.2. *Mintavételi mélységek*

Ajánlatos a liziméterek rögzített mélységben történő telepítése, de a talajszintenkénti elhelyezés is elfogadható.

– Talajoldat-gyűjtők

Lehetőség szerint lizimétereket legalább két mélységszinten kell elhelyezni, az egyik mélység a gyökérzónán belül legyen, a hajszálgyökerek közelében (javasolt mélység: 10–20 cm), a tápanyagok és a toxikus elemek koncentrációinak megismerése érdekében (1. cél), míg a másik mélység a gyökérzóna alatt legyen (javasolt mélység 40–80 cm) a leadott anyagok megismerése céljából (2. cél). Ajánlatos még egy harmadik lizimétert is elhelyezni közvetlenül a humuszréteg alatt.

II.3. *Mintavételezés gyakorisága*

Olyan területeken, ahol más intenzív megfigyelési programokat hajtanak végre, például a lerakódások mérését és meteorológiai méréseket, a talajoldat mintavételezését havonta vagy kéthetente kell végrehajtani. A mintavételt mindig az év ugyanazon hónapjában kell elvégezni.

II.4. *Szállítás, tárolás és előkészítés*

A minták szállítása és tárolása oly módon történik, hogy a kémiai változások a lehető legkisebbek legyenek.

A talajoldatnak a liziméter-rendszeren belüli hideg (4 °C) és sötét helyen történő tárolása csökkenti a biológiai aktivitást. Sok esetben, és különösen a hidegebb évszakok alatt, elegendő a palack sötét helyen való tárolása. Használhatók ugyan szerves vagy szervetlen tartósítószerek, amennyiben azok nem zavarják az elemzést. A mintákban bekövetkező lehetséges változások elkerülése érdekében a talajoldatot a kiszívás után a lehető leggyorsabban össze kell gyűjteni.

A szállítási és tárolási eljárásokat (a várakozási időszakokat is beleértve) jelenteni kell. Ahol indokolt, a jelentésekben részletesen be kell számolni a fellépő problémákról és az említett eljárástól való eltérésekről.

A fémes nyomelemek meghatározásához használandó almintákat savval kimosott palackokban kell a laboratóriumba szállítani.

Ha a talajmintákat összegyűjtötték, ezeket hideg helyen, 4 °C hőmérsékleten műanyag- vagy polietilénzacskókban kell tárolni a centrifugálásig vagy a telített extraktum elkészítéséig. A centrifugálásnak vagy extrahálásnak a talajminták összegyűjtésétől számított 1 napon (18–30 órán) belül meg kell történnie.

II.5. *Általános háttérinformáció*

A következő általános információkat kell összegyűjteni:

– ország,

– a terület száma,

– a mintavételi eszköz adatai (típus, mélység),

– a megfigyelési időszak kezdete,

– a megfigyelési időszak vége,

– (azonos) mérési időszakok száma a megfigyelési időszakban.

II.6. *Elemzési módszerek*

Az erdei talajoldatok vizsgálata során megkülönböztethetők kötelező és választható paraméterek (lásd az alábbi jegyzéket).

PARAMÉTEREK JEGYZÉKE

Paraméter	Mértékegység	Kötelező/Választható
Vezetőképesség	µS/cm	Vál.
pH		Köt.
Lúgosság	µmolc/l	Vál. (ha pH > 5)
DOC	mg/l	Köt.
Nátrium (Na)	mg/l	Vál. (1)
Kén (K)	mg/l	Köt.
Kalcium (Ca)	mg/l	Köt.
Magnézium (Mg)	mg/l	Köt.
Alumínium (Al)	mg/l	Köt. (ha pH < 5)
Alumínium (változékony)	mg/l	Vál.
Vas (Fe)	mg/l	Vál.
Mangán (Mn)	mg/l	Vál.
Összes foszfor (P)	mg/l	Vál.
NO_3-N	mg/l	Köt.
SO_4-S	mg/l	Köt.
NH_4-N	mg/l	Vál. (2)
Klór (Cl)	mg/l	Vál. (1)
Króm (Cr)	µg/l	Vál.
Nikkel (Ni)	µg/l	Vál.
Cink (Zn)	µg/l	Vál. (3)
Réz (Cu)	µg/l	Vál. (3)
Ólom (Pb)	µg/l	Vál.
Kadmium (Cd)	µg/l	Vál.
Szilikon (Si)	mg/l	Vál.

Köt. = Kötelező Vál. = Választható

(1) Mérés ajánlatos a sav-bázis háztartás kiszámításánál.

(2) Az NH_4 mérése tanácsos olyan területeken, ahol nagymértékű az NH_x lerakódás (hektáronként és évenként 20 kg NH_x fölött).

(3) Azért javasolt, mert ezek kisebb jelentőségű tápanyagok. A tagállamok szabadon dönthetik el, hogy a választható paraméterekből többet, az itt felsoroltak mindegyikét vagy egy részét elemzik.

III. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes területekre vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 24., 25. és 26. formanyomtatványokkal létrehozott formátumokat használják.

8. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A TERÜLET VEGETÁCIÓJÁNAK FELMÉRÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

A terület vegetációjának a 6. cikk b) pontja szerinti felvételét a II. szintű területek legalább 10 %-án kell elvégezni.

A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési program (ICP Forests), a terület vegetációjának állapotával foglalkozó szakértői testületének technikai ajánlásain alapulnak.

II. **A felvétel módszertana**

II.1. *Mintavételi terv*

Két különböző mintavételi terv használható, amely vagy inkább mennyiségi, vagy inkább minőségi jellemzéshez vezet:

– az első esetben a populációdinamikákat nagy területen a fajösszetételben bekövetkezett változások megfigyelésével értékelik, 100 m^2-nél nagyobb mintavételi egységeket használnak, az egyes fajoknál bekövetkezett változások becslése így alacsony-közepes pontosságú,

– a második esetben a tanulmány egy kisebb területen összpontosít a populáció dinamikájára (növekedés, csökkenés). A kisebb mintavételi egységeket (általában 10 m^2-nél kisebbek) a fajok jelenlétének pontosabb becsléséhez használják.

A vegetáció felmérésére kiválasztott területrésznek jól kell képviselnie a terület adottságait annak érdekében, hogy az ugyanazon területen feljegyzett más paraméterekkel való összehasonlítás lehetővé váljon. Számos mintavételi egységet kell használni a statisztikai részminta megszerzése érdekében.

A fitoszociológiai használatnak megfelelően minimális követelmény, hogy a fajokat a területek szintjén vizsgálják. Az eredményeknek az országok közötti összehasonlíthatósága érdekében 400 m^2-es, a II. szintű terület vegetációja tekintetében reprezentatív, közös mintavételi terület (KMT) használata kötelező. Ez a terület a II. szintű területeken belül található kisebb részterületek összegeként is elérhető. Az adatokat a teljes KMT-terület tekintetében, és nem részterületenként kell benyújtani (tehát összesített adatok formájában). A tagállamok a különálló részterületekre vonatkozó eredményeket saját nemzeti adatbázisaikban őrzik.

Az országok szabadon választják meg a mintavételi egységek számát és alakját.

Ha a mintavételi egységek nem összefüggőek, azokat a lehető legtávolabb helyezik el egymástól a II. szintű területen vagy annak pufferzónáján belül az egy területen belüli mintavételi egységek közötti térbeli kölcsönhatás minimalizálása érdekében. A mintavétel valamennyi szakaszában ki kell zárni a nagyobb heterogén tényezőket (sziklák és szirtek, ösvények és gyalogutak, tűzrakóhelyek, patakok és tavak, árkok és csatornák, tőzeglápok).

A mintavételi egységek vonatkozásában állandó jelölési rendszert kell létrehozni.

II.2. *Általános információk*

A következő általános információkat kell összegyűjteni:

– ország,

– a terület száma,

– a mintavétel és az elemzés időpontja,

– elkerítés,

– a teljes mintavételi terület,

– a terület talajának vegetációs szintjére (növénytakaró), a cserje- és gyepszintre (takarás és átlagmagasság) és a mohaszintre vonatkozó információ.

II.3. *A fajok gyakorisága vagy a fedettség mérése*

A tagállamok az értékelés során szabadon alkalmazhatják saját osztályozási rendszerüket mindaddig, amíg az közvetlenül átváltható a 0,01 %-tól (igen ritka) a 100 %-ig (teljes kiterjedés) terjedő százalékos lefedettségre.

II.4. *Fajok*

Figyelembe kell venni minden virágos és kriptogám növényt, földi mohafélét és zuzmót. E csoportok tekintetében a fajok jegyzékének teljesnek kell lennie. A nem a földön növő fajok és a gombák kiegészítésként feljegyezhetők, de azok ideális esetben külön felmérések tárgyát képezik. A nem azonosított fajokat ilyenekként kell feljegyezni, és – ha azok nem ritkák a mintavételi egységeken belül – azokból mintát kell venni, és további azonosítás céljából növénygyűjteményben kell tárolni.

A csak egyes helyeken (pl. sziklák, tuskók, ösvények és gyalogutak, száradék stb.) gyűjtött fajokat külön kel feljegyezni.

II.5. *Gyakoriság és az értékelés ideje*

Ötévenként a területek legalább 10 %-án kell vegetációs tanulmányokat végezni. Időszakosan komplex vegetációs összetétel esetén a teljes növénytakaró felmérése érdekében az év során második felmérés válhat szükségessé. A terület vegetációjának egymást követő értékeléseit nagyjából az év ugyanazon időpontjában kell végezni.

II.6. *Elemzés*

A mintavételi egységekre vonatkozó információk értékelését a területek szintjén kell végezni.

III. **Adattovábbítás**

A tagállamok a terület vegetációjának értékelése során kapott eredményeknek a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 27–28. formanyomtatványokkal létrehozott formátumokat használják.

9. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A LOMBHULLÁS ÉRTÉKELÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

A lombhullás értékelését a 6. cikk c) pontjával összhangban a II. szintű területeken választható jelleggel lehet végezni a 2005-ös évtől. Amennyiben a lombhullást megfigyelik, a következő rendelkezéseket kell alkalmazni.

A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési programnak (ICP Forests) a lombhullással foglalkozó *ad hoc* munkacsoportja technikai ajánlásain alapulnak.

II. **A felvétel módszertana**

II.1. *Mintavétel*

A lombhullás értékelésének valamennyi célja tekintetében javasolt, hogy a területek mintavételi terve a talajok, klímák és egy adott faj állományszerkezetének széles skáláját reprezentálja.

A lombhullás értékelését csak azokon a II. szintű megfigyelési területeken kell elvégezni, ahol a meteorológia, a lerakódások, a talajoldat és a fenológia intenzív megfigyelését is végzik.

II.2. *Elhelyezés és a lombgyűjtők száma*

A lombgyűjtőket úgy kell elhelyezni, hogy lehetővé váljon a lerakódásra és a talajoldatra vonatkozó eredményekkel való összevetés. A gyűjtőket rögzíteni kell, és azokat véletlenszerűen vagy szisztematikusan – pl. egyforma távolságban – és ahhoz elegendő számban kell kihelyezni, hogy a minta a teljes területet, és ne csak az uralkodó fafajokat reprezentálja.

A lombgyűjtőket a terület egészén el kell osztani. A lombhullással kapcsolatos mintavételt parcellánként legalább 10 gyűjtőből – a parcella méretétől és az értékelésben érintett fafajoktól függően akár 20 gyűjtőből – kell végezni.

Az országok szabadon választják ki a lombhullás megfigyeléséhez alkalmazott gyűjtők típusát.

II.3. *A mintavétel gyakorisága*

A lehullott lombot legalább havonta vagy – erős lombhullási időszakokban – akár kéthetente be kell gyűjteni. A minták vegyi elemzés céljából időszakos mintákká egyesíthetők. A télen havas és fagyos régiókban, valamint a nehezen megközelíthető régiókban szükséges lehet egész télre kint hagyni a gyűjtőket az erdőben. A lehullott lomb ekkor egyszer a téli időszak előtt, és egyszer a hóolvadás után gyűjthető be, mivel a fagy korlátozza a szivárgást és a bomlást.

II.4. *Paraméterek és elemzés*

A lomhullásra vonatkozó értékelés során kötelező és választható paraméterek különböztethetők meg (lásd az alábbi jegyzéket).

A PARAMÉTEREK JEGYZÉKE

Kötelező	Választható
Ca, K, Mg, C, N, P, S	Na, Zn, Mn, Fe, Cu, Pb, Al, B

A vegyi elemzés céljából a lehullott lombból vett mintákat maximum 80 °C-on, de lehetőleg 65 °C-on kemencében állandó súlyra kell szárítani. A szárítás után a levelek vagy tűlevelek tömegét 105 °C-on határozzák meg. Ismerve az almintákban lévő nedvesség százalékarányát, minden egyes hányad teljes mennyiségét szárított tömeggé lehet átalakítani 80 °C-on. A legfeljebb 80 °C-on szárított mintákat homogén porrá kell őrölni. A lehullott lomb vegyi elemzése a lombozat vegyi elemzéséhez hasonló. A lehullott lomb vegyi elemzésének eredményei – a lombtömeggel megegyezően – 80 °C-ra vonatkoznak.

III. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes területekre vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 29., 30. és 31. formanyomtatvánnyal létrehozott formátumokat használják.

10. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A KÖRNYEZETI LEVEGŐ MINŐSÉGÉNEK ÉRTÉKELÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

A környezeti levegő minőségének értékelését a II. szintű területeken választható jelleggel lehet végezni. Amennyiben a környezeti levegő minőségét értékelik, a következő rendelkezéseket kell alkalmazni.

A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési programnak (ICP Forests) a környezeti levegő minőségével foglalkozó munkacsoportja technikai ajánlásain alapulnak.

II. **A módszer megválasztása és a felszerelés**

Az olyan területeken, ahol jelenleg nem mérik a főbb légszennyező anyagokat aktív mintavevők felhasználásával, passzív mintavételt kell alkalmazni.

Az egyes országok szabadon választják meg az alkalmazott passzív mintavételi eszköz típusát. Ennek ellenére azonban bizonyítani kell, hogy mind az alkalmazott eszközök, mind az eljárások megfelelnek a referenciamódszer felhasználásával (aktív mintavétel) végzett méréseknek.

III. **Mérési időszak**

A mintavételt lehetőség szerint legalább kéthetente kell végezni. A távoli területeken a mérési időszak szükség esetén négy hétre hosszabbítható, az erősen szennyezett területeken pedig egy hétre csökkenthető. Az ózon méréseit a leveles időszakra kell korlátozni a lombhullató fajok esetében, de a többi szennyező anyag tekintetében a méréseket az év hátralevő részében is folytatni kell.

IV. **A területek kiválasztása és az eszközök elhelyezése**

A környezeti levegő minőségének megfigyelése helyfüggő, és azt olyan területeken kell végezni, amelyek tekintetében meteorológiai és lerakódási adatok is rendelkezésre állnak. Különböző kitettségű területeket kell választani, azaz néhány háttérállomás mellé egy-egy olyan területet is, ahol magas kitettség várható.

A légszennyezés koncentrációját az erdőhöz közel, de azon kívül kell mérni, a parcella tekintetében reprezentatív helyen. A megfigyelés tisztáson is végezhető, lehetőség szerint ott, ahol a vízben oldott lerakódásokra irányuló mintavételi eszközöket és a meteorológiai felszerelést is elhelyezték.

V. **Paraméterek**

A környezeti levegő minőségének választható megfigyelése a következő paraméterekre terjed ki:

Összetevők	Paraméterek	Megjegyzés
Gáz-halmazállapotú összetevők	O_3, SO_2, NO_2, NO, HNO_3, HNO_2, NH_3, VOC	A vegetációra gyakorolt közvetlen hatás tekintetében Európa legtöbb területén az ózon a legfontosabb szennyező anyag.
Részecske jellegű összetevők	SO_4^{2-}, NO_3^-, NH_4^+, bázikus kationok	A részecske jellegű összetevők száraz lerakódásának kiszámításához a méréseket lehetőség szerint a részecske méretére tekintettel kell végezni.

	O_3	NH_3	NO_2	SO_2
Átlagkoncentráció	X	X	X	X
Maximális (*) koncentráció	X	X	X	X
AOT 40 (*)	X			

(*) csak aktív mintavétel esetén.

VI. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes területekre vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 32., 33. és 34. formanyomtatvánnyal létrehozott formátumokat használják.

11. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN AZ ÓZON OKOZTA LÁTHATÓ SÉRÜLÉSEK FELMÉRÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

Az ózon okozta látható sérülések a 6. cikk c) pontjával összhangban történő felmérését a II. szintű területeken választható jelleggel lehet végezni. Amennyiben az ózon okozta sérüléseket felmérik, a következő rendelkezéseket kell alkalmazni.

A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési programnak (ICP Forests) a környezeti levegő minőségével foglalkozó munkacsoportja által megfogalmazott technikai ajánlásokon alapulnak. (Hivatkozás történik az e munkacsoport által elkészített kézikönyvre, amennyiben további információ áll rendelkezésre.)

II. **Hatály**

Az ózon okozta látható sérülések tüneteinek felmérését lehetőség szerint azokon a területeken kell végezni, ahol passzív ózon-mintavételt is végeznek.

III. **Felmérés és értékelés**

III.1. *Felmérés a II. szintű területeken belül*

A főbb fafajokon a látható sérülések felmérését az intenzív megfigyelési területeken belül legalább azon öt faegyed ágain el kell végezni, amelyeken a levelek kémiai elemzés céljából történő mintavételét is végzik.

A levelek sérülésének értékelésére szolgáló mintákat minden második évben kell begyűjteni a fakorona legfelső, napfénynek kitett részéből.

Lehetőség szerint évente kell értékelést végezni, de ez nem kötelező.

III.2. *Értékelés a fénynek kitett mintavételi helyen*

Fénynek kitett mintavételi helyet kell kijelölni azon hely közelében, ahol a passzív ózon-mintavételi eszközt elhelyezték. A fénynek kitett mintavételi helyen való értékelés célja lehetővé tenni az ózonmérőhöz legközelebbi, maximum 500 méteres sugáron belüli, fénynek kitett erdőszélen elhelyezkedő vegetáció levélzetére az ózon által gyakorolt károsító hatás becslését. A javasolt mintavételi rendszer a munkacsoport által elkészített kézikönyv I. függelékében leírt véletlenszerű mintavétel; a kézikönvyben további információ áll rendelkezésre.

A felmérést fákon, cserjéken, kúszónövényeken és évelő lágyszárúakon célszerű végezni (az egynyári lágyszárú növényeken végzett értékelés nem kötelező).

Csak az egyszikűeket kell kizárni a felmérésből.

III.3. *Értékelési időszak*

A II. szintű területen belül az ózon okozta látható sérülések felmérését és mennyiségi meghatározását a következő időszakokban kell végezni: tűlevelűek esetében október és február között, lomblevelűek esetében július és szeptember eleje között.

Általánosságban a fénynek kitett mintavételi helyeken a fákon, cserjéken és lágyszárú növényeken és (választhatóan) az intenzív megfigyelési terület vegetációján lévő látható sérülések felmérését késő nyáron legalább egyszer (és amennyiben megvalósítható, kora nyáron is) el kell végezni a természetes levélelszíneződés és a levélelhalás bekövetkezte előtt és/vagy mielőtt az aszály levélveszteséghez vezetne.

III.4. *A főbb lomblevelű fafajok értékelése*

A főbb fafajok tekintetében kétévente mind az öt fából öt ágat (a lehető legkisebbeket, de amelyeken minden levélfejlődési szakasz megfigyelhető) kell lemetszeni a fakorona napnak kitett felső harmadából, lehetőség szerint a tűlevelek és levelek kémiai elemzésre történő mintavételével egyidejűleg, vagy – ha lehetséges – a helyi fenológiai tüneteknek megfelelően. Amikor a mintákat összegyűjtötték, áganként a levelek reprezentatív számát (például a *Fagus sylvatica* megközelítőleg 30 levelét) kell megvizsgálni kitűnő fényviszonyok mellett, és osztályozni az ózon okozta sérülések előfordulása tekintetében (igen/nem).

Pontszám	Százalék, meghatározás
0	Nincs sérülés, egyetlen levél sem sérült
1	A levelek 1–5 %-a mutat ózon okozta sérülést
2	A levelek 6–50 %-a mutat ózon okozta sérülést
3	A levelek 51–100 %-a mutat ózon okozta sérülést

III.5. *A főbb tűlevelű fafajok értékelése*

A levél-mintavételi eljárást követve minden fáról több ágat (5 ágat a lehető legkisebb, de legalább a folyó év tűleveleivel (C-tűlevelek) és az előző év tűleveleivel (C+1 tűlevelek) rendelkező ágakból) kell vágni a fakorona napnak kitett felső harmadából. Ha a fának ez a része nem hozzáférhető, használható a levélelemzéshez gyűjtött ágak egy része.

A klorotikus foltosságot minden egyes tűlevél-korosztály tekintetében osztályozni kell (a folyó évtől (C) a 3 éves (C+2) tűlevelekig) az érintett teljes felület százalékában úgy, hogy az egy felületet alkotó, egy korosztályba tartozó tűleveleket megkeresve azok százalékhoz – a következő táblázatnak megfelelően – hozzárendelik a megfelelő pontszámot (osztályokat).

Pontszám	Meghatározás
0	Nincs sérülés
1	A felület 1–5 %-a sérült
2	A felület 6–50 %-a sérült
3	A felület 51–100 %-a sérült

A pontszámokat tűlevél-korosztályonként határozzák meg; így a fáknál (és a fajoknál) külön pontszámot kapnak a C, C+1, C+2 stb. korosztályokhoz tartozó tűlevelek. A faegyedre vonatkozó végleges pontszám az adott fa tűlevél-korosztálya sérülési százalékátlagának megfelelő pontszám (ezt az adott fa korosztályához tartozó valamennyi ágörv-egyed sérülési százalékátlagának kiszámításával határozzák meg); hasonlóképpen, a területre vonatkozó végleges pontszám a mintául szolgáló valamennyi fa sérülési százalékátlagának megfelelő pontszám.

III.6. *Az ózon okozta látható sérülések azonosítása a fénynek kitett mintavételi helyen (kisebb) fákon, cserjéken, évelő fajokon és (nem kötelezően) a II. szintű területek vegetációján*

A fénynek kitett mintavételi helyen belüli kisebb fák, cserjék és lágyszárúak, valamint a II. szintű területeken lévő vegetáció (nem kötelező) tünetértékeléséhez a következő információkra van szükség az egyes véletlenszerűen kiválasztott területi egységek tekintetében:

– A (kisebb) fák, cserjék és lágyszárúak tudományos elnevezése és kódja, annak megjelölésével, hogy mutatnak-e tüneteket vagy sem.

– A fákat és cserjéket egyenként, a kúszónövényeket és a lágyszárúakat populációként kell értékelni.

– A becslések ennélfogva a gyakoriság, az átlagok, és az összértékek kifejezését eredményezik:

  – kvadrátok gyakorisága, beleértve a tünetekkel rendelkező növényeket is (az érintett erdőszéli vegetációs terület %-a),

  – a tünetekkel rendelkező fajok gyakorisága (az erdőszélen a fajok teljes számához viszonyítva a tünetekkel rendelkező fajok %-a),

  – a tünetekkel rendelkező fajok átlagos száma,

  – a tünetekkel rendelkező fajok száma összesen,

  – A becsléseket 95 %-os valószínűségi szintű konfidenciaintervallummal kell bejelenteni.

A fénynek kitett mintavételi helyen és a választható részterületeken tapasztalható talajnedvességi feltételeket fel kell jegyezni. Minden sérülést mutató faj egy sérült egyedéből mintát kell venni, és képet kell készíteni a környezeti levegővel foglalkozó munkacsoport technikai ajánlásaival összhangban.

IV. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes területekre vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 35., 36. és 37. formanyomtatványokat használják.

12. FEJEZET

A II. SZINTŰ TERÜLETEKEN A FENOLÓGIAI MEGFIGYELÉSEKRE VONATKOZÓ KÖZÖS MÓDSZEREK

I. **Általános megjegyzések**

A 6. cikk c) pontja szerinti fenológiai felmérést a II. szintű területeken választható jelleggel lehet végezni. Amennyiben sor kerül fenológiai felmérésre, a következő rendelkezéseket kell alkalmazni.

A következő rendelkezések az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága keretében működő, a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatásainak értékelésére és megfigyelésére irányuló nemzetközi együttműködési program (ICP Forests) meteorológiával és fenológiával foglalkozó szakértői testületének technikai ajánlásain alapulnak. (Hivatkozás történik az e szakértői testület által elkészített kézikönyvre, amely további információt tartalmaz.)

II. **Hatály**

A parcella és a pufferzóna felületes vizsgálatát csak azokon a II. szintű területeken kell elvégezni, ahol meteorológiai megfigyeléseket, valamint lerakódási és lombhullási méréseket is végeznek.

III. **Megfigyelés és feljegyzés a parcella szintjén**

A parcella ökológiai folyamataira vonatkozó további háttér-információ, valamint a fák állapotát befolyásoló hatásokra vonatkozó korai előrejelzés a biotikus és abiotikus (károsító) események és fenológiai jelenségek legnyilvánvalóbb hatásainak feljegyzésével adható meg. Ez különösen a II. szintű adatok nemzeti szinten történő értékeléséhez fontos.

A megfigyeléseknek és feljegyzéseknek könnyűeknek és egyszerűeknek kell lenniük, és az alábbiakra kell korlátozódniuk:

– a hajtások megjelenése, elszíneződés, és levél-/tűlevélhullás,

– biotikus kár (kártevők és/vagy betegségek),

– abiotikus károk (pl. fagy, szél, jégeső).

III.1. *Helyszín*

A megfigyeléseket minden olyan II. szintű területen és/vagy azok pufferzónájában kell elvégezni, ahol folyamatos méréseket is végeznek.

III.2. *Gyakoriság*

A megfigyelés időpontjai egybeeshetnek a lerakódási minták vagy a talajoldat begyűjtésével. A növekedési időszakban legalább kétheti gyakoriság szükséges a fenológiai változások nyomon követéséhez.

III.3. *Megfigyelés és feljegyzés*

Az intenzív megfigyelési területek valamennyi faja fontos; prioritást kell azonban élvezniük a terület főbb fafajainak. A tagállamok több fajt is bevonhatnak a felmérésbe, azonban minden fajról külön nyilvántartást kell vezetni. Csak az olyan eseményeket kell feljegyezni, amelyek az utolsó látogatás óta jelentek meg és/vagy amelyek gyakorisága/intenzitása megváltozott. A fenológiai jelenségek egyes szakaszainak megjelenésével a szakasz befejeződéséig kell ismételni a felméréseket.

IV. **A faegyedek szintjén végzett intenzív fenológiai megfigyelés**

Az alábbi szakaszokat kell megfigyelni (amennyiben azok a fajra alkalmazhatóak): levél/tűlevél megjelenése, a nyári rügyek megjelenése, másodlagos hajtás, virágzás, őszi elszíneződés, levél-/tűlevélpusztulás és levél-/tűlevélhullás.

IV.1. *A fajok és területek kiválasztása*

Prioritást élveznek az alábbiak:

– azok a területek, ahol (legalább) meteorológiai méréseket végeznek,

– a terület legfőbb fajaként már bejelentett leglényegesebb faj (de ugyanazon terület más fajai is felmérhetők).

IV.2. *A mintául szolgáló fák kiválasztására vonatkozó kritériumok*

A fák kiválasztására vonatkozó kritériumok a következők:

Azon fák közül kell választani, amelyeknél koronaállapot-felmérést is végeznek. Azokat a fákat kell előnyben részesíteni, amelyek egyértelműen láthatóak a területen kívülről, mert a megfigyelés magas gyakorisága kihathat a terület vegetációjának állapotára.

Ha nincs elegendő koronaállapot-felmérésre alkalmas, látható fa, további fákat kell kiválasztani a területről vagy a pufferzónából. Ebben az esetben:

– uralkodó vagy segítő státusú fák legyenek,

– azokat a fákat kell előnyben részesíteni, amelyeken a derékmagasságban mért átmérőt és a magasságot rendszeresen mérik (vagy mérését tervezik),

– nem szabad a felmérésbe bevonni a levél-/tűlevél-mintavételre és elemzésre kiválasztott fákat.

A parcellán fajonként 10–20 fát kell kiválasztani a mintavételhez. Minden fát meg kell számozni. Ha a fához már rendeltek számot (pl. fakorona-állapot vizsgálata vagy a növedék becslése kapcsán), akkor azt a számot meg kell tartani, és azt kell használni.

Ha egy kiválasztott fa elpusztul vagy kivágják, az másikkal helyettesíthető. Az újonnan kiválasztott fák új számot kapnak, azt fel kell jegyezni, és be kell jelenteni a Bizottságnak.

IV.3. *Vizsgálandó korona*

Lehetőség szerint a fakorona csúcsának (magas korona) láthatónak kell lennie egy megfigyelési pontról. Ha ez nem lehetséges, akkor a korona középső része is elfogadható. A fakorona ugyanezen részét kell az egész év során, valamint az azt követő években is a további fenológiai megfigyelésekkor figyelembe venni.

IV.4. *A felmérés iránya*

Minden alkalommal ugyanabból az irányból kell a fákat vizsgálni. Az irányt egy nyolc osztályból álló rendszerben fel kell jegyezni a fák kiválasztásakor, és a 12a. formanyomtatványon be kell jelenteni. Az e pozícióban bekövetkezett bármilyen változást fel kell jegyezni, és szintén jelenteni kell.

IV.5. *A megfigyelések gyakorisága*

A kérdéses fenológiai szakaszok elejétől a végéig tartó időszakokban a hét ugyanazon napján heti rendszerességgel kell megfigyeléseket végezni.

IV.6. *A megfigyelendő szakaszok*

Elvben minden fenológiai szakasznak van jelentősége a fenológiai megfigyelés szempontjából. Ennek ellenére azonban gyakorlati okok miatt (pl. pénzügyi ráfordítás, a megfigyelés egyszerűsége vagy megbízhatósága, az európai szintű összehasonlíthatóság, más olyan felmérésekkel, mint a fakorona-állapotra vonatkozó felmérésekkel való összeegyeztethetőség) a szakaszok egy korlátozott számára, és a főbb fajokra vagy fajcsoportokra kell összpontosítani.

Különbséget kell tenni a tűlevelű és a lomblevelű fajok között:

Tűlevelűek	Lomblevelű fajok
Tűlevelek megjelenése	Levélbontás
Nyári rügyek	Másodlagos hajtások
Virágzás	Virágzás
	Őszi elszíneződés
	Levélelhalás és levélhullás

A virágzási szakaszban csak a hímvirágok (pollenhullással jellemzett) nyílásának kezdetét kell feljegyezni, hogy a többi szakaszt összességében kell megállapítani. Ezen túlmenően a tűlevelekben, levelekben vagy virágokban a tavaszi kései fagy által okozott károkat, valamint annak intenzitását is fel kell jegyezni. Az egyes szakaszok meghatározásai és megállapításának módjai az alábbiakban szerepelnek.

V. **További megfigyelések**

A további technikák (úgy, mint lehullott lomb gyűjtése, kerületmérések) háttér- és kiegészítő információt nyújthatnak.

A lombhullásra vonatkozó mintavétel mennyiségi adatokat nyújt pl. a virágzásról, magtermelődésről, levél-/tűlevélhullásról stb.

Kerület: A kerület változásának folyamatos mérései információt nyújthatnak a növekedés beindulására és megszűnésére, valamint a fa által a stressz-hatásokra adott válaszra vonatkozóan.

A lomkoronán áthulló csapadék kémiai összetétele a tápanyagáramban bekövetkezett változásokon keresztül kiegészítő információt nyújthat az egyes fenológiai szakaszok bekövetkezéséről.

VI. **Adattovábbítás**

A tagállamok az egyes területekre vonatkozó információknak a Bizottság részére történő továbbításához a 14. fejezetben megállapított 38., 39. és 40. formanyomtatványokat használják.

13. FEJEZET

AZ ALKALMAZOTT MEGFIGYELÉSI MÓDSZEREKRE VONATKOZÓ HÁTTÉR-INFORMÁCIÓ ÉS A NEMZETI SZINTEN NYERT ÉRTÉKELÉSI/ÉRTELMEZÉSI EREDMÉNYEK BENYÚJTÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETEK

I. Általános megjegyzések

Az adatoknak a 2152/2003/EK rendelet 15. cikkének (1) bekezdésével összhangban történő benyújtásán túlmenően a tagállamok az I. szinten és II. szinten alkalmazott megfigyelési módszerekre vonatkozóan egy háttér-információkat tartalmazó dokumentumot (adatkísérő jelentés, DAR) is elkészítenek, és benyújtják azt a Bizottsághoz.

Az adatkísérő jelentés két részből áll: a mintavételi terv ténylegesen alkalmazott módszereit, a felhasznált felszerelést, az értékelést, az elemzést stb. leíró részből (a részletek tekintetében lásd a II.1. bekezdést), és a kivételekről és a felmerült zavarokról szóló részből (a részletek tekintetében lásd a II.2. bekezdést).

II. Az adatkísérő jelentés

II.1. *Az adatkísérő jelentésnek a ténylegesen alkalmazott módszereket stb. leíró része*

A adatkísérő jelentésnek ez a része leírja a mintavételi terv ténylegesen alkalmazott módszereit, a felhasznált felszerelést, a felmérési, az elemzési eljárásokat stb. A következő adatokat tartalmazza:

Felvételi/mintavételi módszerek

A Forest Focus rendszer legtöbb felmérése jelentős szabadságot biztosít a felszerelés megválasztása, a mintavételi mélységek, az időzítés, a felmérés intenzitása stb. tekintetében. Fel kell tüntetni a ténylegesen alkalmazott felszerelésre vonatkozó adatokat, a tényleges mélységet, a felmérés/mintavétel időzítését és gyakoriságát. Amennyiben mintákat vettek, az e mintavételre vonatkozó adatokat – beleértve a tárolást és a szállítást is – fel kell tüntetni.

Amennyiben sor került ellenőrző mérésekre, azok eredményeit is meg kell adni.

Elemzési módszer és az eredmények kiszámítása

A minták elemzése tekintetében a minták előkészítésére és az elemzés során alkalmazott módszerekre vonatkozó részleteket kell megadni. A módszerekre vonatkozó pontos adatokat – beleértve a kapott adatok (újra)számítására vonatkozó lehetőségeket – meg kell adni. Röviden le kell írni bármely alkalmazott kontrollmérést (évgyűrűelemzés stb.).

A adatkísérő jelentés nyomtatványai használatával benyújtott információk az alkalmazott módszerek megváltozásáig érvényesek maradnak.

Különös figyelmet kell fordítani a felmérés, a szállítás és az elemzés módszereiben bekövetkezett változásokra és azok dokumentálására. A regionális különbségekre ki kell térni, és azokat meg kell magyarázni (pl. az elemzéseket különböző laboratóriumok végezték).

II.2. *A adatkísérő jelentésnek a kivételekkel és a felmerült zavarokkal foglalkozó része (éves adatkísérő jelentés)*

Az adatkísérő jelentés nyomtatványainak használatával a módszerekre vonatkozóan megadott, általános információkon túlmenően közölni kell az egyes években benyújtott adatokkal kapcsolatos különleges problémákat, kivételeket, zavarokat és hitelesítési problémákat.

Kivételek és zavarok

A rutintól eltérő kivételes helyzeteket és fontos zavarokat jelenteni kell. A mintavételhez, elemzéshez stb. alkalmazott módszereknek az adatkísérő jelentés nyomtatványaiban szereplő leírásán túlmenően szükséges a kivételek, kivételes helyzetek és zavarok helyes dokumentálása. Ezt egy éves adatkísérő jelentésben kell dokumentálni, és a benyújtott adatokkal együtt továbbítani a Bizottsághoz.

Az adatok hitelesítése, adatkezelés és adatminőség

Meg kell adni az adatellenőrzésekhez alkalmazott eljárásokat, beleértve az adat-visszautasítás határait (valószínűség-ellenőrzések), valamint a nemzeti adatcsoportok konzisztenciájának ellenőrzéséhez alkalmazott eljárásokat.

Amennyiben az adatok hiányosak, bizonyos esetekben más forrásokból származó eredményeken alapuló becsléseket is meg lehet adni. E becsült adatokat jelezni kell, és a használt feltételezéseket körültekintően kell dokumentálni.

Ezen túlmenően a minőségbiztosítás és minőség-ellenőrzés vonatkozásában alkalmazott módszerek leírását is meg kell adni.

A Bizottság a tagállamoktól további információkat kérhet, ha az az adatkísérő jelentés alapján ez szükségesnek tűnik.

14. FEJEZET

AZ EREDMÉNYEK JELENTÉSÉRE ÉS AZ ADATFORMÁTUMOKRA VONATKOZÓ KÖZÖS UTASÍTÁSOK

I. Általános technikai információk az adatok továbbítására vonatkozóan

I.1. *Hardverkövetelmények*

Adathordozóként 3,5″-os hajlékony lemezt (DSDD vagy HD) vagy CD-ROM-ot kell használni. Ha az elektronikus adattovábbításra alkalmas felszerelések rendelkezésre állnak, a tagállamoknak 2005-től azokat kell használniuk.

I.2. *Szoftverkövetelmények, adatformátum*

A lemezeket sűrűségüknek megfelelően (DSDD = kis sűrűségű, HD = nagy sűrűségű) formatálni kell DOS 2.1. vagy fejlettebb rendszer segítségével, és azokak teljes mértékben IBM-kompatibilisnek kell lenniük. A lemezen vagy a CD-ROM-on az információkat ASCII-karakterekkel az V. pontban megadott táblázatnak megfelelően kell feltüntetni.

I.3. *Adatfájlok*

Minden lemez (vagy lemezcsomag) tartalmaz egy területfájlt és különböző adatfájlokat; vagyis a területről szóló összesített információt és az egyes felmérések eredményeit.

II. Az adatok hitelesítése és kezelése

Meg kell adni az adatminőség ellenőrzéséhez alkalmazott eljárásokat, beleértve az adat-visszautasítás határait (valószínűségellenőrzések), valamint a nemzeti adatcsoportok konzisztenciájának ellenőrzéséhez alkalmazott eljárásokat.

Amennyiben az adatok hiányosak, bizonyos esetekben más forrásokból származó eredményeken alapuló becsléseket is meg lehet adni. E becsült adatokat jelezni kell, és a használt feltételezéseket körültekintően kell dokumentálni.

III. Az eredmények értelmezésében/értékelésében nemzeti szinten elért fejlődésre vonatkozó éves jelentés

Ez a jelentés információkat nyújt az eredmények értelmezésében/értékelésében nemzeti szinten elért fejlődésre vonatkozóan. Erre vonatkozóan a következőket kell megadni:

A megfigyelési adatok értékelése és értelmezése nemzeti szinten.

A tagállamok szabadon dönthetnek arról, hogy milyen értékelést és értelmezést végeznek nemzeti szinten, és azt bejelentik a Bizottságnak.

IV. Az adatkísérő jelentés és az eredmények értelmezésében/értékelésében nemzeti szinten elért fejlődésre vonatkozó jelentés benyújtásának időpontja

IV.1. *Az adatkísérő jelentés benyújtásának időpontja*

A adatkísérő jelentés nyomtatványait az első adatbenyújtással együtt kell kitölteni és eljuttatni a Bizottsághoz. Ha a módszerek megváltoztak, a változásokról szóló információkat is be kell nyújtani. Az adatkísérő jelentésnek az észlelt zavarok és kivételek leírásával foglalkozó részét a benyújtott éves adatokkal együtt kell eljuttatni a Bizottsághoz.

IV.2. *Az eredmények értelmezésében/értékelésében nemzeti szinten elért fejlődésre vonatkozó jelentés időpontja*

Az eredmények értékelésében és értelmezésében nemzeti szinten elért fejlődésre vonatkozó jelentést minden év december 31-e előtt kell a Bizottsághoz eljuttatni.

V. **Az adatok digitális formátumban történő benyújtása – formanyomtatványok**

Értékelés/ Információtartalom	Formanyomtatvány száma/Név		Hálózat
Létesítés	1	XXGENER. PLT: Terület szintű információk	II.
Létesítés	2	Az erdei ökoszisztémák intenzív megfigyelési mintaterületeire vonatkozó egyéb észrevételek	II.
Fakorona	3	XX1993.PLO: Terület szintű információk	I.
Fakorona	4	XX1993.TRE NEW:Fa szintű információk	I.
Fakorona	5	A területre vonatkozó információt tartalmazó fájl tartalma, amely az I. szinten a favitalitás vizsgálatával együtt használandó	I.
Fakorona	6	XX1996.PLT (TCP): A területre vonatkozó információt tartalmazó fájl tartalma, amely a koronafelméréssel együtt használandó	II.
Fakorona	7	XX1996.TRM (TC1): A fára vonatkozó (kötelező) információt tartalmazó fájl tartalma, amely a faállapot-felméréssel együtt használandó	II.
Fakorona	8	XX2004.TRO: A fára vonatkozó (választható) információt tartalmazó fájl tartalma, amely a faállapot-felméréssel együtt használandó	II.
Lombozat	9	XX1996.PLF: A területre vonatkozó tömörített fájl tartalma, amely a tűlevelek és levelek kémiai összetételére vonatkozó felméréssel együtt használandó	II.
Lombozat	10	XX1996.FOM: A (kötelező) lombozatelemzésre vonatkozó információkat tartalmazó fájl tartalma	II.
Lombozat	11	XX1996.FOO: A lombozatelemzésre vonatkozó (választható) információkat tartalmazó fájl tartalma	II.
Növedék	12	X1993.PLI: A növedék tekintetében használandó, a területre vonatkozó tömörített fájl tartalma	II.
Növedék	13	XX1996.IPM: A növedékre vonatkozó információkat tartalmazó fájl tartalma – időszakos mérések	II.
Növedék	14	XX1996.IRA: A növedékre vonatkozó információkat tartalmazó fájl tartalma – évgyűrűelemzés és törzskorong-elemzés (választható)	II.
Növedék	15	XX1996.IEV: A növedékre vonatkozó adatok elemzésének tartalma (választható)	II.
Növedék	16	XX2002.INV: A terület nagyságának bejelentéséhez felhasználandó, a területtel foglalkozó tömörített fájl tartalma	II.
Lerakódás	17	XX1996.PLD: A lerakódási mérésekkel együtt felhasználandó, a területtel foglalkozó tömörített fájl tartalma	II.
Lerakódás	18	XX1996.DEM: A (kötelező) lerakódási méréseket tartalmazó adatfájl tartalma	II.
Lerakódás	19	XX1996.DEO: A (választható) lerakódási méréseket tartalmazó adatfájl tartalma	II.
Meteorológia	20	XX1996.PLM: A meteorológiai mérésekkel együtt felhasználandó, a területtel foglalkozó tömörített fájl tartalma	II.
Meteorológia	21	XX1996.MEM: A (kötelező) meteorológiai méréseket tartalmazó adatfájl tartalma	II.
Meteorológia	22	XX1996.MEO: A (választható) meteorológiai méréseket tartalmazó adatfájl tartalma	II.
Meteorológia	23	XX1996.MEC: Éghajlati információkat (választható) tartalmazó adatfájl tartalma	II.
Talajoldat	24	XX1996.PSS: A talajoldattal kapcsolatos mérésekkel együtt felhasználandó, a területtel foglalkozó tömörített fájl tartalma	II.
Talajoldat	25	XX1996.SSM: A talajoldattal kapcsolatos (kötelező) méréseket tartalmazó adatfájl tartalma	II.
Talajoldat	26	XX1996.SSO: A talajoldattal kapcsolatos (választható) méréseket tartalmazó adatfájl tartalma	II.
A terület vegetációja	27	XX1997.PLV: A terület vegetációjának felmérésével együtt felhasználandó, a területtel foglalkozó tömörített fájl tartalma	II.
A terület vegetációja	28	XX1996.VEM: A terület vegetációjának értékelését tartalmazó adatfájl tartalma	II.
Lombhullás	29	XX1996.LFP: A lombhullással kapcsolatos felméréssel együtt felhasználandó, a területtel foglalkozó tömörített fájl tartalma	II.

Értékelés/ Információtartalom	Formanyomtatvány száma/Név		Hálózat
Lombhullás	30	XX2002.LFM: A lombhullás elemzésére vonatkozó (kötelező) információkat tartalmazó fájl tartalma	II.
Lombhullás	31	XX2002.LFO: A lombhullás elemzésére vonatkozó (választható) információkat tartalmazó fájl tartalma	II.
Ózon	32	XX2000.pac: Környezeti levegő minősége: Ózon	II.
Ózon	33	XX2000.pps: Környezeti levegő minősége: Ózon	II.
Ózon	34	XX2000.aqm: Környezeti levegő minősége: Ózon	II.
Ózon által okozott sérülés	35	XX2004.PLL: Ózon által okozott sérülés felmérése	II.
Ózon által okozott sérülés	36	XX2004.LTF: Ózon által okozott sérülés felmérése	II.
Ózon által okozott sérülés	37	XX2004.LSS: Ózon által okozott sérülés felmérése	II.
Fenológia	38	XX2004.PLP: Az intenzív fenológiai megfigyelésre kiválasztott fák regisztrációs formanyomtatványa	II.
Fenológia	39	XX2004.PHE: Fenológiai jelenségek, valamint biotikus és abiotikus (károsító) események (területi szinten – átfogó)	II.
Fenológia	40	XX2004.PHI: Fenológiai jelenségek, valamint biotikus és abiotikus (károsító) események (a fa szintjén – részletes) feljegyzése	II.

Formanyomtatványok:

(A formanyomtatványok csak Excel-formátumban állnak rendelkezésre)

15. FEJEZET

A KÓDOK JEGYZÉKE ÉS AZ I. ÉS II. SZINTŰ FELMÉRÉSI ADATOKRA VONATKOZÓ MAGYARÁZATOK

A 2152/2003/EK rendelet keretében az I. szintű és II. szintű hálózatokban gyűjtött adatok továbbításához a következő utasításokat és kódokat kell használni. Az egyes jelentési évekre vonatkozó módosításokat a Közös Kutatóközpont Főigazgatósága műszaki előírásokra vonatkozó jelentései tartalmazzák.

A területekre vonatkozó általános információk

(1) *Ország*

01: Franciaország
02: Belgium
03: Hollandia
04: Németország
05: Olaszország
06: Egyesült Királyság
07: Írország
08: Dánia
09: Görögország
10: Portugália
11: Spanyolország
12: Luxembourg
13: Svédország
14: Ausztria
15: Finnország
50: Svájc
51: Magyarország
52: Románia
53: Lengyelország
54: Szlovák Köztársaság
55: Norvégia
56: Litvánia
57: Horvátország
58: Cseh Köztársaság
59: Észtország
60: Szlovénia
61: Moldovai Köztársaság
62: Oroszország
63: Bulgária
64: Lettország
66: Ciprus

(2) *Mintaterület száma*

A mintaterület száma az állandó területhez a kiválasztás vagy létesítés során rendelt egyedi szám.

(3) *A megfigyelés időpontja, a felmérés időpontja, az elemzés időpontja*

Az időpontokat a következő rendben (nap, hónap, év) töltik ki:

Nap	Hónap	Év
08	09	04

(4) *Szélességi/hosszúsági koordináták*

A mintaterület közepének teljes, hat számjegyű szélességi és hosszúsági koordinátái (pl.):

	+/–	Fok		Perc		Másodperc	
szélesség	+	5	0	1	0	2	7
hosszúság	–	0	1	1	5	3	2

Az első rovat a + vagy – koordináta jelzésére használandó.

(5) *A legjellemzőbb fajok vízellátottsága (becslés)*

1: Elégtelen
2: Elégséges
3: Bőséges

(6) *A humusz típusa*

1: Mull (televény)
2: Moder (korhany)
3: Mor (száraztőzeg)
4: Anmor
5: Tőzeg
6: Egyéb
7: Roh (nyers humusz)

(7) *Tengerszint feletti magasság*

1	≤ 50 m	13	601–650 m
2	51–100 m	14	651–700 m
3	101–150 m	15	701–750 m
4	151–200 m	16	751–800 m
5	201–250 m	17	801–850 m
6	251–300 m	18	851–900 m
7	301–350 m	19	901–950 m
8	351–400 m	20	951–1 000 m
9	401–450 m	21	1 001–1 050 m
10	451–500 m	22	1 051–1 100 m
11	501–550 m	23	1 101–1 150 m
12	551–600 m	24	1 151–1 200 m

25 1 201–1 250 m
26 1 251–1 300 m
27 1 301–1 350 m
28 1 351–1 400 m
29 1 401–1 450 m
30 1 451–1 500 m
31 1 501–1 550 m
32 1 551–1 600 m
33 1 601–1 650 m
34 1 651–1 700 m
35 1 701–1 750 m
36 1 751–1 800 m
37 1 801–1 850 m
38 1 851–1 900 m
39 1 901–1 950 m
40 1 951–2 000 m
41 2 001–2 050 m
42 2 051–2 100 m
43 2 101–2 150 m
44 2 151–2 200 m
45 2 201–2 250 m
46 2 251–2 300 m
47 2 301–2 350 m
48 2 351–2 400 m
49 2 401–2 450 m
50 2 451–2 500 m
51 >2 500 m

(8) *Tájolás*

1: É
2: ÉK
3: K
4: DK
5: D
6: DNy
7: Ny
8: ÉNy
9: sík

(9) *Az uralkodó szint átlagos kora (években)*

1: ≤ 20
2: 21–40
3: 41–60
4: 61–80
5: 81–100
6: 101–120
7: > 120
8: Vegyes korú állomány

(10) *Talajosztály*

Fluvisols

101 Eutric Fluvisols
102 Calcaric Fluvisols
103 Dystric Fluvisols
104 Mollic Fluvisols
105 Umbric Fluvisols
106 Thionic Fluvisols
107 Salic Fluvisols

Gleysols

108 Eutric Gleysols
109 Calcic Gleysols
110 Dystric Gleysols
111 Andic Gleysols
112 Mollic Gleysols
113 Umbric Gleysols
114 Thionic Gleysols
115 Gelic Gleysols

Regosols

116 Eutric Regosols
117 Calcaric Regosols
118 Gypsic Regosols
119 Dystric Regosols
120 Umbric Regosols
121 Gelic Regosols

Leptosols

122 Eutric Leptosols
123 Dystric Leptosols
124 Rendzic Leptosols
125 Mollic Leptosols
126 Umbric Leptosols
127 Lithic Leptosols
128 Gelic Leptosols

Arenosols

129 Haplic Arenosols
130 Cambic Arenosols
131 Luvic Arenosols

132 Ferralic Arenosols
133 Albic Arenosols
134 Calcaric Arenosols
135 Gleyic Arenosols

Andosols

136 Haplic Andosols
137 Mollic Andosols
138 Umbric Andosols
139 Vitric Andosols
140 Gleyic Andosols
141 Gelic Andosols

Vertisols

142 Eutric Vertisols
143 Dystric Vertisols
144 Calcic Vertisols
145 Gypsic Vertisols

Cambisols

146 Eutric Cambisols
147 Dystric Cambisols
148 Humic Cambisols
149 Calcaric Cambisols
150 Chromic Cambisols
151 Vertic Cambisols
152 Ferralic Cambisols
153 Gleyic Cambisols
154 Gelic Cambisols

Calcisols

155 Haplic Calcisols
156 Luvic Calcisols
157 Petric Calcisols

Gypsisols

158 Haplic Gypsisols
159 Calcic Gypsisols
160 Luvic Gypsisols
161 Petric Gypsisols

Solonetz

162 Haplic Solonetz
163 Mollic Solonetz
164 Calcic Solonetz
165 Gypsic Solonetz
166 Stagnic Solonetz
167 Gleyic Solonetz

Solonchaks

168 Haplic Solonchaks
169 Mollic Solonchaks
170 Calcic Solonchaks
171 Gypsic Solonchaks
172 Sodic Solonchaks
173 Gleyic Solonchaks
174 Gelic Solonchaks

Kastanozems

175 Haplic Kastanozems
176 Luvic Kastanozems
177 Calcic Kastanozems
178 Gypsic Kastanozems

Chernozems

179 Haplic Chernozems
180 Calcic Chernozems
181 Luvic Chernozems
182 Glossic Chernozems
183 Gleyic Chernozems

Phaeozems

184 Haplic Phaeozems
185 Calcaric Phaeozems
186 Luvic Phaeozems
187 Stagnic Phaeozems
188 Gleyic Phaeozems

Greyzems

189 Haplic Greyzems
190 Gleyic Greyzems

Luvisols

191 Haplic Luvisols
192 Ferric Luvisols
193 Chromic Luvisols
194 Calcic Luvisols
195 Vertic Luvisols
196 Albic Luvisols
197 Stagnic Luvisols
198 Gleyic Luvisols

Lixisols

199 Haplic Lixisols
200 Ferric Lixisols
201 Plinthic Lixisols
202 Albic Lixisols
203 Stagnic Lixisols
204 Gleyic Lixisols

Planosols

205 Eutric Planosols
206 Dystric Planosols
207 Mollic Planosols
208 Umbric Planosols
209 Gelic Planosols

Podzoluvisols

210 Eutric Podzoluvisols
211 Dystric Podzoluvisols
212 Stagnic Podzoluvisols
213 Gleyic Podzoluvisols
214 Gelic Podzoluvisols

Podzols

215 Haplic Podzols
216 Cambic Podzols
217 Ferric Podzols
218 Carbic Podzols
219 Gleyic Podzols
220 Gelic Podzols

Acrisols

221 Haplic Acrisols
222 Ferric Acrisols
223 Humic Acrisols
224 Plinthic Acrisols
225 Gleyic Acrisols

Alisols

226 Haplic Alisols
227 Ferric Alisols
228 Humic Alisols
229 Plinthic Alisols
230 Stagnic Alisols
231 Gleyic Alisols

Nitisols

232 Haplic Nitisols
233 Rhodic Nitisols
234 Humic Nitisols

Ferralsols

235 Haplic Ferralsols
236 Xanthic Ferralsols
237 Rhodic Ferralsols
238 Humic Ferralsols
239 Geric Ferralsols
240 Plinthic Ferralsols

Plinthosols		Histosols		Anthrosols	
241	Eutric Plinthosols	245	Folic Histosols	250	Aric Anthrosols
242	Dystric Plinthosols	246	Terric Histosols	251	Fimic Anthrosols
243	Humic Plinthosols	247	Fibric Histosols	252	Cumulic Anthrosols
244	Albic Plinthosols	248	Thionic Histosols	253	Urbic Anthrosols
		249	Gelic Histosols		

(11) *A teljes terület mérete, a részterület mérete*

A teljes terület vagy a részterület méretét 0,0001 hektáros pontossággal kell megadni.

(12) *A parcellán lévő összes fa száma*

Az összes fa számának megállapításakor valamennyi fafaj legalább 60 cm magas példányait kell figyelembe venni.

(13) *Hozambecslések*

A hozambecslés egy abszolút és egy relatív hozambecslésből áll.

Az abszolút hozam az állomány teljes élettartama során becsült átlaghozamnak felel meg. A relatív hozam azt fejezi ki, hogy az abszolút becslés értéke a mindenkori állományra nézve alacsonynak, normálisnak vagy magasnak tekinthető-e. A következő kódokat kell használni:

Abszolút hozam kódok	Relatív hozam kódok
0 = 0,0–2,5 m^3/hektár évente	1 = alacsony
1 = 2,5–7,5 m^3/hektár évente	2 = normál
2 = 7,5–12,5 m^3/hektár évente	3 = magas
3 = 12,5–17,5 m^3/hektár évente	
4 = 17,5–22,5 m^3/hektár évente	
5 = > 22,5 m^3/hektár évente	

(14) *Egyéb megjegyzések*

Itt kell feltüntetni a parcellára vonatkozó egyéb fontos információkat.

A fákra vonatkozó információk

(15) *A mintafák azonosító száma*

A fák azonosító száma az a szám, amit a terület kialakításakor rendeltek a fához.

(16) *Fajok (a Flora Europaea alapján)*

Lomblevelűek (* = a lombozat elemzéséhez használandó fajok)

001:	Acer campestre *	007:	Alnus glutinosa *
002:	Acer monspessulanum *	008:	Alnus incana
003:	Acer opalus	009:	Alnus viridis
004:	Acer platanoides	010:	Betula pendula *
005:	Acer pseudoplatanus *	011:	Betula pubescens *
006:	Alnus cordata *	012:	Buxus sempervirens

013: Carpinus betulus *
014: Carpinus orientalis
015: Castanea sativa (C. vesca) *
016: Corylus avellana *
017: Eucalyptus sp. *
018: Fagus moesiaca *
019: Fagus orientalis
020: Fagus sylvatica *
021: Fraxinus angustifolia spp. oxycarpa (F. oxyphylla) *
022: Fraxinus excelsior *
023: Fraxius ornus *
024: Ilex aquifolium
025: Juglans nigra
026: Juglans regia
027: Malus domestica
028: Olea europaea *
029: Ostrya carpinifolia *
030: Platanus orientalis
031: Populus alba
032: Populus canescens
033: Populus hybrides *
034: Populus nigra *
035: Populus tremula *
036: Prunus avium *
037: Prunus dulcis (Amygdalus communis)
038: Prunus padus
039: Prunus serotina
040: Pyrus communis
041: Quercus cerris *
042: Quercus coccifera (Q. calliprinos) *
043: Quercus faginea *
044: Quercus frainetto (Q. conferta) *
045: Quercus fruticosa (Q. lusitanica)
046: Quercus ilex *
047: Quercus macrolepis (Q. aegilops)
048: Quercus petraea *
049: Quercus pubescens *
050: Quercus pyrenaica (Q. toza) *
051: Quercus robur (Q. peduculata) *
052: Quercus rotundifolia *
053: Quercus rubra *
054: Quercus suber *
055: Quercus trojana
056: Robinia pseudoacacia *
057: Salix alba
058: Salix caprea
059: Salix cinerea
060: Salix eleagnos
061: Salix fragilis
062: Salix sp.
063: Sorbus aria
064: Sorbus aucuparia
065: Sorbus domestica
066: Sorbus torminalis
067: Tamarix africana
068: Tilia cordata
069: Tilia platyphyllos
070: Ulmus glabra (U. scabra, U. montana)
071: Ulmus laevis (U. effusa)
072: Ulmus minor (U. campestris, U. carpinifolia)
073: Arbutus unedo
074: Arbutus andrachne
075: Ceratonia siliqua
076: Cercis siliquastrum
077: Erica arborea
078: Erica scoparia
079: Erica manipuliflora
080: Laurus nobilis
081: Myrtus communis
082: Phillyrea latifolia
083: Phillyrea angustifolia
084: Pistacia lentiscus
085: Pistacia terebinthus
086: Rhamnus oleoides
087: Rhamnus alaternus
099: Egyéb lomblevelűek

Tűlevelűek (* = a lombozat elemzéséhez használandó fajok)

100: Abies alba *
101: Abies borisii-regis *
102: Abies cephalonica *
103: Abies grandis
104: Abies nordmanniana
105: Abies pinsapo
106: Abies procera
107: Cedrus atlantica
108: Cedrus deodara
109: Cupressus lusitanica
110: Cupressus sempervirens
111: Juniperus communis
112: Juniperus oxycedrus *
113: Juniperus phoenicea
114: Juniperus sabina
115: Juniperus thurifera *

116: Larix decidua *
117: Larix kaempferi (L. leptolepis)
118: Picea abies (P. excelsa) *
119: Picea omorika
120: Picea sitchensis *
121: Pinus brutia *
122: Pinus canariensis
123: Pinus cembra
124: Pinus contorta *
125: Pinus halepensis *
126: Pinus heldreichii
127: Pinus leucodermis
128: Pinus mugo (P. montana)
129: Pinus nigra *
130: Pinus pinaster *
131: Pinus pinea *
132: Pinus radiata (P. insignis) *
133: Pinus strobus
134: Pinus sylvestris *
135: Pinus uncinata *
136: Pseudotsuga menziesii *
137: Taxus baccata
138: Thuya sp.
139: Tsuga sp.
199: Egyéb tűlevelűek

A koronaállapot-felvételre és a növedék mérésére vonatkozó információk

(17) *Lombvesztés*

A lombvesztés mértékét minden egyes mintafa esetében egy teljes lombozatú fához viszonyítva, százalékban kell megállapítani, és 5 %-os fokozatokban megadni (vagyis a tényleges százalékértéket felfelé 5-tel osztható számra kerekítjük).

0 = 0 %
5 = 1–5 %
10 = 6–10 %
15 = 11–15 %
stb.

(18) *Az elszíneződés kódjai*

0: nincs elszíneződés (0–10 %)
1: kismértékű elszíneződés (11–25 %)
2: mérsékelt elszíneződés (26–60 %)
3: erős elszíneződés (> 60 %)
4: elhalt

(19) *A sérülés típusának meghatározása*

Ahol lehetséges, fel kell tüntetni a sérülés típusának további azonosítását, pl. rovarok esetében: a faj vagy csoport nevét (pl. „szúfélék”).

(20) *Kitettség*

1: Nincs különösebb kitettség (nagyobb erdős területen elhelyezkedő terület lankás domborzattal vagy síkvidéken)
2: Mérsékelt kitettség (erdőszélhez közeli, lejtőkön lévő területek stb.)
3: Erősen kitett területek (hegycsúcsokon stb.)

(21) *Kivágások és elhalás*

Kód 0: élő és mérhető fa (új kód!, megjegyzendő, hogy ez nem a hiányzó érték jelölése)

01 élő fa a jelenlegi és a korábbi felvételben (korábban üres)
02 új élő fa
03 élő fa (jelenlévő, de a korábbi felvételben nem értékelt)

Kód 1-: kivágott, eltűnt fa

11 tervezett felhasználás (mint a CC-nél)

12 biotikus okból történő felhasználás (mint a CC-nél)

13 abiotikus okból történő felhasználás (mint a CC-nél)

14 ismeretlen ok miatt vágták ki

18 az eltűnés oka ismeretlen (mint a CC-nél)

Kód 2-: még mindig élő és álló fa, de nem végeztek koronaméréseket vagy magasságméréseket, nem szabad felhasználni az állomány- vagy a növekedési számításokhoz.

21 félredőlt vagy függő fa (mint a CC-nél)

22 nem kell alkalmazni, helyette használja a 24-et vagy a 25-öt

23 nem kell alkalmazni

24 törött facsúcs(ok)/hajtás(ok)

25 a magasságnövekedési mintában nem szereplő fa

29 egyéb okok, határozza meg

Kód 3-: Elpusztultan álló fa (legalább 1,3 m magas)

31 sértetlen koronájú fa, biotikus ok (mint a CC-nél)

32 sértetlen koronájú fa, abiotikus ok (mint a CC-nél)

33 törött fakorona

34 törött fatörzs, a fakorona alatt és 1,3 m fölött

38 sértetlen koronájú fa, az elpusztulás oka ismeretlen (mint a CC-nél)

Kód 4-: Kidőlt élő vagy elpusztult fa (1,3 m alatti magasság vagy a fatörzs vagy a korona egy helyen érinti a talajt)

41 abiotikus okok (mint a CC-nél)

42 biotikus okok (mint a CC-nél)

48 ismeretlen ok (mint a CC-nél)

Megjegyezések:

– a 22. osztály csak azon országokban alkalmazandó, amelyek nem jegyzik fel az 50 %-nál nagyobb koronasérüléssel rendelkező fákat

– a 23. osztály csak azon országokban alkalmazandó, amelyek kizárólag az 1., 2. és 3. Kraft-féle osztályokba tartozó fák mintavételét végzik el.

(22) *Osztály*

1 kimagasló fák (ideértve a szabadon álló fákat is), melyek felső koronaszintje az általános lombkoronaszint fölé nyúlik

2 uralkodó fák – amelyek koronái képezik az általános lombkoronaszintet

3 segítő fák– a lombkoronaszintbe benyúló és valamennyi fényhez hozzájutó, de az 1. és 2. osztályba tartozó fáknál alacsonyabb fák

4 alászorult fák – az általános lombkoronaszint alatti koronával rendelkező fák, melyek fentről nem kapnak közvetlen fényt

(23) *Koronaárnyékolás*

1: a koronát jelentős hatás éri (árnyékolás vagy fizikai kölcsönhatások) egy oldalon

2: a koronát jelentős hatás éri (árnyékolás vagy fizikai kölcsönhatások) két oldalon

3: a koronát jelentős hatás éri (árnyékolás vagy fizikai kölcsönhatások) három oldalon

4: a koronát jelentős hatás éri (árnyékolás vagy fizikai kölcsönhatások) négy oldalon

5: szabadállású korona vagy nyilvánvalóan árnyékoló hatások nélküli korona

6: alászorult fák

(24) *Láthatóság*

1: a teljes korona látható

2: a korona csak részben látható

3: a korona csak hátsó megvilágításban látható (mármint a körvonala)

4: a korona nem látható

(25) *Mellmagasságban mért átmérő (MMÁ)*

A mellmagasságban (1,30 m) a fakéreg körül milliméterben mért átmérő.

Ha az átmérő méréséhez mérőszalagot használnak, egyetlen értékre lesz szükség. Ha erdészeti átlalót használnak, (a kéregbeni) legnagyobb és legkisebb átmérőt kell meghatározni és megadni (1. átmérő és 2. átmérő).

(26) *Kéreg*

A kéreg vastagsága 1,30 m magasságban, egy tizedes pontossággal, centiméterekben kifejezve.

(27) *A fa magassága*

A fa magasságát méterben kell megadni, 0,1 méterre kerekítve.

(28) *A fa térfogata*

A mért átmérő(k) és magasság alapján a fa térfogata megbecsülhető a helyileg használt alakszámok használatával vagy érvényben lévő fatömegtáblák segítségével. A fa térfogatát köbméterben (m^3), három tizedes pontossággal kell meghatározni.

(29) *Magasság a koronáig*

0,1 méterre kerekítve a legalsó élő ágig mérve kell meghatározni, kizárva a sarjakat.

(30) *A korona hossza*

A korona hosszát 0,1 méterre kerekítve a törzs csúcsától a legalsó élő ágig mérve kell meghatározni, kizárva a sarjakat.

(31) *A korona szélessége*

A korona átlagos szélességét legalább négy koronasugár átlagaként kell meghatározni, majd kettővel szorozni és 0,1 méterre kerekíteni.

(32) *A kéreg nélküli átmérő*

A kéreg nélküli tényleges átmérőt a kéregben mért átmérőből kell kiszámítani, levonva ebből a kéreg vastagságát mindkét oldalon. Az öt évvel korábbi kéreg nélküli vastagságot úgy kell kiszámítani, hogy a kéreg nélküli tényleges átmérőből le kell vonni a fa öt év alatti növekedését mindkét oldalon. A fakéreg alatti átmérőt centiméterekben, tizedes pontossággal kell meghatározni.

(33) *Területenkénti körlapösszeg*

A területenkénti tényleges körlapösszeget a parcellán lévő összes fa teljes körlapterületeként kell kiszámítani. Az öt évvel korábbi területi körlapösszeget a területen lévő összes fa öt évvel korábbi kéreg nélküli becsült átmérője alapján kell számítani. A parcella körlapösszegét 0,1 m^2-ben kell meghatározni.

(34) *Területenkénti fatömeg*

A területenkénti tényleges fatömeget a területen lévő összes fa térfogataként kell kiszámítani. Az öt évvel korábbi területenkénti térfogatot a területen lévő összes fa öt évvel korábbi kéreg nélküli becsült átmérője alapján számítjuk. A területenkénti térfogatot 0,1 m^3-ben kell meghatározni.

(35) *Gyérítések*

Ha az átmérő, a területenkénti körlapösszeg és a területenkénti fatömeg vizsgálatának ötéves időközében gyérítésre került sor, ezt jelezni kell (igen = 1, nem = 0). A mellékletben a gyérítést a lehető legrészletesebben le kell írni (beleértve a gyérítés módszerét, elvégzésének évét, a gyérítés intenzitását fákban, körlapösszeg/ha-ban, fatömeg/ha-ban kifejezve).

A lombozat kémiai méréseire és a lombhullás értékelésére vonatkozó információk

(36) *A minta kódja*

A lombozat felvételéhez használt mintakód három fajkódot tartalmaz (lásd a 15. magyarázó tételt), amelyet (egy pont után) a jelenlegi évre (= 0) vonatkozó levél/tűlevél kód, vagy az előző évi tűlevelek (+ 1 tűlevelek) esetén az (1) kód követ, pl. a *Picea abies* (118) múlt évi tűleveleiből vett minta kódja így: 118.1

(37) *A mintavételhez használt fák azonosító száma*

Mivel néhány mintavételhez (lombozat, növedék) a mintaterületen (és részterületen) kívül eső fákat is fel kell használni, ezeket a fákat eltérően kell számozni. Ezeknek a fáknak a száma egy betűvel kezdődik (F = lombozat, R = évgyűrűelemzés a növedék megfúrásával, D = korongelemzés) és sorszámmal folytatódik (pl. F001). Ezeket a számokat a jelentésben fel kell tüntetni.

(38) *100 levél vagy 1 000* tűlevél tömege

A 100 levél vagy 1 000 tűlevél (kemenceszáraz) tömegét grammban kell meghatározni.

A lerakódás megfigyelésére és a meteorológiai megfigyelésre vonatkozó információk

(39) *Mintavételi eszköz kódja*

A lerakódásra vonatkozó mintavételeknél a következő kódokat kell alkalmazni:

1: koronán áthulló csapadék
2: összes lerakódás
3: csak vízben oldott lerakódás
4: törzsön lefolyó csapadék
5: köd
6: fagyott köd (dér)
7: levegő
9: egyebek

Az alkalmazott berendezés adatait az általános információkat tartalmazó dokumentum mellékletében kell feltüntetni.

(40) *A minta mennyisége*

Az összegyűjtött mintá(k) teljes mennyiségét el kell osztani a gyűjtő(k) vízgyűjtő területével és mm-ben kell feljegyezni.

(41) *A megfigyelési időszak kezdete és vége*

Az egyes megfigyelési időszakok kezdetét és végét a megfigyelés, a felmérés és az elemzés időpontjával egyező formátumban szerepeltetni kell a formanyomtatványokon.

Egy megfigyelési időszak egy vagy több mérési időszakból áll. Az egy megfigyelési időszakon belüli mérési időszakok azonos hosszúságúak. Egy mérési időszak hossza legalább egy hét, legfeljebb egy hónap lehet.

Ha az év folyamán különböző mérési időszakokat kell használni (pl. nyáron hetit, télen havit), akkor két különálló megfigyelési időszakot kell meghatározni, és az eredményeket a formanyomtatványokon külön kell feljegyezni.

(42) *A mérési időszakok száma*

Az egyes megfigyelési időszakokon belül a mérési időszakok számát fel kell tüntetni a formanyomtatványokon.

(43) *Mérési időszak*

Fel kell tüntetni annak a mérési időszaknak a számát, amelyben a mintát gyűjtötték. Minden évben (január 1-jén vagy ezen időpont környékén) új mérési időszaksorozat kezdődik. Amennyiben az elemzés előtt több mérési időszak mintáit egyesítik, az egyesítés pontos részleteit az általános információkat tartalmazó dokumentum mellékletében fel kell tüntetni. Az elemzési időszak jelzésére az első mérési időszak számát kell használni (pl. ha a 9., 10., 11. és 12. időszakok mintáit egy mintába egyesítik az elemzéshez, akkor ez a minta a 9. időszakhoz tartozik).

A terület/eszköz kóddal kapcsolatos értékelendő paraméterek

A mintaterületen vagy annak közelében elhelyezett minden műszer kap egy terület/eszköz kódot. Ez a kód a mintaterület (legfeljebb négyjegyű) számából és az adott eszköz számából áll. Az eszközöket 1-től 99-ig kell számozni. Az eszközök pótlásánál vagy újak beállításánál azokhoz új kódot kell rendelni. (Pl. az 1234-es mintaterületen az ötödik eszköz 1234.05-ös kódot kap).

(44) *Elhelyezés*

Jelenteni kell az eszköz elhelyezését.

S: az eszközt a mintaterületen (vagy annak pufferzónában) helyezték el. Ez lehet a lombkoronaszint alatt, a lombkoronaszint felett vagy az erdő talajában.

F: az eszközt az erdőterületen egy (közeli) nyílt helyre telepítették

W: az eszközt egy meteorológiai állomáson (általában az erdőterületen kívül) helyezték el

O: az eszköz máshol található.

(45) *Paraméter*

A műszerrel mért paraméterek feltüntetése

AT = levegő-hőmérséklet

PR = csapadék

RH = relatív páratartalom

WS = szélsebesség

WD = szélirány

SR = napsugárzás

UR = ultraibolya sugárzás

TF = koronán áthulló csapadék

SF = törzsön lefolyó csapadék

ST = talajhőmérséklet

MP = mátrixpotenciál a talajban

WC = talaj víztartalma

XX = a további paraméterek leírására használhatók egyéb kódok, de azokat részletesen ismertetni kell az adatkísérő jelentésben.

Műszerekre vonatkozó információ

(46) *Függőleges helyzet*

A műszerek függőleges helyzetét (magasság vagy mélység) méterben kell megadni, plusz jellel (talajszint feletti magasság) vagy mínusz jellel (talajszint alatti mélység), két egész és egy tizedes számjegy alakjában (+/– 99,9).

(47) *Eszközkód*

A mintavételi eszközökre és az adatrögzítés módjára a következő kódokat kell használni:

10: kézi leolvasás és papírra rögzítés

20: gépi rögzítés (kézi leolvasás és papírra rögzítés)

30: közvetlen papírra rögzítés

40: digitális rögzítés (önálló műszer)

50: digitális rögzítés (integrált adatgyűjtő és regisztráló berendezés)

Az eszköz adatait az adatkísérő jelentésben kell megadni.

(48) *Mérési időközök (kizárólag automatikus műszerek esetében)*

A két egymást követő mérés közötti idő másodpercben kifejezve.

(49) *Tárolási időközök (kizárólag automatikus műszerek esetében)*

A két egymást követő adattárolás közötti idő percben kifejezve.

(50) *Csapadék és a koronán áthulló csapadék*

A csapadék napi mennyisége legfeljebb négy egész és egy tizedes számjegy formájában 9999,9).

(51) *Hőmérséklet (levegő és talaj)*

A hőmérsékletet plusz/mínusz °C-ban, két egész és egy tizedes számjegy formájában (+/– 99,9). Fel kell jegyezni a napi átlagot, a napi minimumot és a napi maximumot.

(52) *Relatív páratartalom*

A relatív páratartalom napi átlagértéke, a naponta elért minimális és maximális értékek három egész és egy tizedes számjegy formájában (999,9).

(53) *Szélsebesség*

A szélsebesség napi átlaga és a naponta elért maximális érték két egész és egy tizedes számjegy formájában (99,9).

(54) *Szélirány*

A napi uralkodó szélirányt kell megadni. A szélrózsát a 22,5° -tól kiindulva nyolc 45°-os szakaszra osztjuk fel, ÉK (= 45°), K (= 90°), DK (= 135°) … É (= 0°). A leggyakoribb szélirányt középértékben kell kifejezni.

(55) *Napsugárzás és ultraibolya sugárzás*

A napsugárzás és az ultraibolya sugárzás napi átlagértéke legfeljebb négy egész és egy tizedes számjegy formájában (9999,9).

(56) *Fatörzsön lefolyó csapadék*

A fatörzsön lefolyó csapadék csapadék mm-ben számítva és napi mennyiségben megadva, legfeljebb négy egész és egy tizedes számjegy formájában (9999,9).

(57) *Mátrixpotenciál a talajban*

A talaj mátrixpotenciálját hPa-ban kell megadni: a napi átlag, a naponta elért minimális és maximális érték legfeljebb négy egész és egy tizedes számjegy formájában (9999,9).

(58) *A talaj nedvességtartalma*

A talajban lévő nedvesség térfogatszázalékban: a napi átlag, a naponta elért maximális és minimális érték legfeljebb két egész és egy tizedes számjegy formájában (99,9).

(59) *Teljesség*

A teljesség a regisztráló és tároló eljárások fedettségének a mutatója, és ezt három egész számjegy formájában, százalékban kell megadni (100 % = teljes).

A talajoldat megfigyelésével kapcsolatos információk

(60) *Mintavételi eszköz azonosító száma*

A területeken a mintavételi eszközöket állandó számozással kell ellátni (1–99.).

(61) *Mintavételi eszközök típusának kódja*

A talajoldat mintavételi eszközeit a következő kódokkal kell azonosítani:

1: Nyomás-liziméter

2: Nyomás nélküli liziméter

3: Centrifugálás

4: Telítettség extraktuma

(62) *Mintavételezés mélysége*

A mintavételezési mélység a talaj felszínétől számítva méterben (például: – 0,40)

A terület vegetációjának felmérésére vonatkozó információ

(63) *Mintaterület/felvétel száma*

A vegetáció felmérésekor meg kell adni az időpontot (nap) és a helyzetet (kerítésen belül vagy kívül.) A mintaterület számának a felvétel számával való összekapcsolásával egyetlen mintaterület-/felvételszámot kell kialakítani.

(64) *Bekerítés*

Minthogy a növényzet a kerítésen belül és kívül nagyon eltérő lehet, a terület vegetációját elvileg mindig az elkerített területen kívül kell vizsgálni. Amikor a kerítésen belül végeznek vizsgálatot, ezt külön vizsgálatként kell feljegyezni, és a bekerítés kódját is fel kell tüntetni:

1 = Igen, a vizsgálat a bekerített területen belül történt.

2 = Nem, a vizsgálat a bekerített területen kívül történt.

(65) *Összes mintavételezett terület*

Az összes mintavételi terület kiterjedését m^2-ben legfeljebb négy egész számban kell megadni. Az adatkísérő jelentésben részletesen ismertetni kell az ismételt vizsgálatok számát, a terület vegetációja mintaterületeinek a helyét/fekvését és ezeknek a mintavételi területeknek a méreteit.

(66) *A növényi szintek magassága és takarása*

A teljes terület vegetációja, a cserjeszint, a gyepszint és a mohaszint átlagmagasságát és becsült kiterjedését a következők szerint kell megjelölni:

	Magasság (méterben)	Takarás (%-ban)
Teljes terület vegetációja		(*)
Cserjeszint	(*)	(*)
Gyepszint	(*)	(*)
Mohaszint		(*)

(*) = jelentendő.

A szintek átlagos magasságát méterben kell megadni egy egész és két tizedes számjeggyel (9,99). A becsült kiterjedést az összes mintavételezett terület %-ában kell kifejezni.

(67) *Szintek*

A szintek meghatározása a következő

1 = lombkorona szint (csak fás, de beleértve a kúszónövényeket) > 5 m magasság,

2 = cserjeszint (csak fás, de beleértve a kúszónövényeket) > 0,5 m magasság,

3 = gyepszint (minden nem fás és fás < 0,5m magasság),

4 = mohaszint (azaz földimoha és zuzmók).

A 0,5 m alatti magoncokat és fakezdeményeket a gyepszint részének kell tekinteni.

(68) *Fajkód*

Fajkódot kell alkalmazni, amely a családot, a nemzetséget és fajt jelző három kódcsoportból áll, pontokkal (.) elválasztva. A legtöbb kód három számjegyű.

(69) *A növényfajok kiterjedése*

Az országok szabadon döntenek a növényfajok gyakoriságának/kiterjedésének felmérési módszereiről. A kiterjedést százalékban kell megadni, három egész és két tizedes számjegy formájában (999,99). Az adatkísérő jelentésben részletesen ismertetni kell a teljes felmérési módszert, valamint a %-ra való átszámítás módját.

Az ózon által okozott sérülésekre vonatkozó információk

(70) *Egy megközelítőleg 30 levéllel rendelkező ág tüneteket mutató leveleinek százalékarányára vonatkozó osztályozás*

0 Nincs sérülés, egyetlen levél sem sérült.

1 A levelek 1–5 %-a mutat ózon által okozott sérülést

2 A levelek 6–50 %-a mutat ózon által okozott sérülést

3 A levelek 51–100 %-a mutat ózon által okozott sérülést

(71) *Az ózon okozta látható sérülések osztályozása, amelyet a tűlevelű fajokról gyűjtött ágak vonatkozásában tűlevél-korosztályonként kell megadni*

0 Nincs sérülés.

1 A felület 1–5 %-a sérült

2 A felület 6–50 %-a sérült

3 A felület 51–100 %-a sérült

(72) *A fénynek kitett mintavételi helyen és a részterületeken belül tapasztalható talajnedvességi feltételek besorolására vonatkozó kódok*

1 Nedves vagy nyirkos (folyók mente és patak, mező vagy sík terület melletti nedves vagy nyirkos területek)

2 Mérsékelten száraz (füves terület vagy mező, északi vagy keleti lejtők)

3 Nagyon száraz (köves)

A fenológiai megfigyelésekre vonatkozó információk

(73) *A megfigyelt hatások és fenológiai jelenségek kódjai*

1 Tűlevél megjelenése vagy levélbontás;

2 Nyári rügyek/másodlagos hajtások megjelenése;

3 Virágzás;

4 Elszíneződés;

5 Levél-/tűlevélhullás;

6 A levelek vagy a fakorona lényeges károsodása (pl. megrágott levelek vagy kopár fakoronarészek);

7 Egyéb károsodás (törés, gyökerestül kitépett fák).

(74) *Az események és jelenségek előfordulása*

0 = 0 %
1 = > 0–33 %
2 = > 33–66 %
3 = > 66–99 %
4 = 100 %

Ha a levelek vagy a fakorona lényeges károsodásának jeleit (6-os eseménykód) vagy egyéb károsodást (7-es eseménykód) észlelték, kiegészítő értékelést kell végezni a fakorona-állapotról szóló kézikönyv és annak a károsodás okának értékelésére vonatkozó iránymutatásai alapján.

(75) *A fakorona megfigyelt része*

1 = a fakorona csúcsa
2 = a fakorona közepe
3 = a fakorona csúcsa és közepe

(76) *A virágzás szakaszai*

A következő besorolás használatával fel kell jegyezni a leírt szakaszban lévő, vagy az azon már túlesett hímvirágok számát:

0 = hiányzik a szakasz
1 = a szakasz jelen van (pl. három vagy több hím (porzós) virág)

(77) *Tűlevél megjelenése vagy levélbontás, őszi elszíneződés és levélhullás*

A következő besorolás felhasználásával fel kell jegyezni a fakorona látható részeinek a leírt szakaszban lévő, vagy azon már túlesett tűleveleinek vagy leveleinek arányát:

0 = 0 %
1 = > 0–33 %
2 = > 33–66 %
3 = > 66–99 %
4 = 100 %

(78) *A zöld levelek lehullása*

A következő besorolás felhasználásával fel kell jegyezni a pl. jégeső, szélviharok, rovarok, vagy szárazság miatti zöldlevélhullást („a biotikus és abiotikus (károkozó) események feljegyzésének” megfelelően, de az egyes faegyedek szintjén):

0 = 0 %
1 = > 0–33 %
2 = > 33–66 %
3 = > 66–99 %
4 = 100

(79) *A tűlevelek, levelek vagy virágok fagy miatti károsodása*

A következő besorolás felhasználásával fel kell jegyezni a késő tavaszi fagy miatt a tűlevelekben, levelekben vagy virágokban keletkezett kár mértékét:

0 = 0 %
1 = > 0–33 %
2 = > 33–66 %
3 = > 66–99 %
4 = 100

Ha a levelek vagy a fakorona lényeges károsodásának jeleit (6-os eseménykód) vagy egyéb károsodást (7-es eseménykód) észleltek, kiegészítő értékelést kell végezni a fakorona-állapotról szóló kézikönyv és annak a károsodás okainak értékelésére vonatkozó iránymutatásai alapján.

A károk okaira vonatkozó kiegészítő információk

(80) *Elhelyezkedés a fakoronában*

1: A korona felső részében

2: A korona alsó részében

3: Foltokban/egyes ágakon

4: Az egész fakorona

(81) *A fa érintett részei és elhelyezkedés a fakoronában*

Érintett rész		Az érintett rész meghatározása		Tünet		Tünet meghatározása		Elhelyezkedés a fakoronában	
Levelek/tűlevelek	1	Adott évi tűlevelek	11	Részben vagy teljesen elpusztult/eltűnt	01	Lyukak vagy részben elpusztult/eltűnt	31	A korona felső részében	1
		Idősebb tűlevelek	12			Csipkézettség (a levél/tűlevél széleit érinti)	32	A korona alsó részében	2
		Mindenféle korú tűlevelek	13			Teljesen elpusztult/eltűnt	33	Foltok/ágak vonatkozásában	3
		Lomblevelűek (beleértve az örökzöld fajokat is)	14			Lecsupaszított	34	Az egész fakoronában	4
						Aknázott	35		
						Koraérett lehullás	36		
				Halvány zöldessárga elszíneződés	02	Teljesen	37		
				Vörösesbarna elszíneződés (beleértve a nekrózist)	03	Pöttyök, foltok	38		
				Bronzosodás	04	Marginális	39		
				Más szín	05	Sávos	40		
						Erek közti	41		
						Csúcsi	42		
						Részleges	43		
						Erezet mentén	44		
				Mikrofília (kis levelek)	06				
				Egyéb abnormális méret	07				

Érintett rész		Az érintett rész meghatározása		Tünet		Tünet meghatározása		Elhelyezkedés a fakoronában	
Levelek/tűlevelek				Elváltozások	08	Levélfodrosodás	45		
						Görbülés	46		
						Sodródás	47		
						Szárcsavarodás	48		
						Gyűrődés	49		
						Tumor	50		
						Hervadás	51		
						Egyéb elváltozások	52		
				Egyéb tünet	09				
				Rovarok jelenléte	10	Fekete bevonat a leveleken	53		
						Fészek	54		
						Kifejlett, lárva, báb, petecsomó	55		
				Gomba jelenléte	11	Fehér bevonat a leveleken	56		
						Gomba szaporítóképlet	57		
				Egyéb jelek	12				
Ágak/hajtások és rügyek	2	Adott évi hajtások	21	Elpusztult/eltűnt	01			A korona felső részében	1
		Átmérő < 2 cm (ágak)	22	Törött	13			A korona alsó részében	2
		Átmérő < 2–10 cm	23	Elhalt/elhaló	14			Foltok	3
		Átmérő >= 10 cm	24	Sorvadás	15			Az egész fakorona	4
		Különböző méretek	25	Nekrózis	16				
		Főhajtás	26	Sérülések (kéregleválás, repedések stb.)	17	Kéregleválás	58		
		Rügyek	27			Repedések	59		
						Egyéb sérülések	60		
				Gyantafolyás (tűlevelűek)	18				
				Nyálkafolyás (lomblevelűek)	19				
				Korhadás/rothadás	20				

Érintett rész		Az érintett rész meghatározása		Tünet		Tünet meghatározása		Elhelyezkedés a fakoronában	
Ágak/hajtások és rügyek				Elváltozások	08	Hervadás	51		
						Görbülés, hervadás, fodrosodás	61		
						Kéregelhalás	62		
						Tumor	63		
						Seprűsödés	64		
						Egyéb elváltozások	52		
				Egyéb tünet	09				
				Rovarok jelenléte	10	Furatok, lyukak, fapor	65		
						Fészek	54		
						Fehér pontok vagy bevonatok	66		
						Kifejlett, lárva, báb, petecsomó	55		
				Gomba jelenléte	11	Gomba szaporítóképlet	57		
				Egyéb jelek	12				
Törzs/oltásforradás		Koronatörzs	31	Sérülések (kéregleválás, repedések stb.)	17	Kéregleválás	58		
		Fatörzs (derék)	32			Repedések (fagy okozta repedés)	59		
		(Kitett) gyökerek és oltásforradás	33			Egyéb sérülések	60		
		Egész törzs	34	Gyantafolyás (tűlevelűek)	18				
				Nyálkafolyás (lomblevelűek)	19				
				Korhadás/rothadás	20				
				Elváltozások	08	Kéregelhalás	62		
						Tumor	63		
						Hosszanti redők (fagy okozta bordák)			
						Egyéb elváltozások	52		

Érintett rész		Az érintett rész meghatározása		Tünet		Tünet meghatározása		Elhelyezkedés a fakoronában	
Törzs/oltásforradás				Megdőlt	21				
				Kidőlt (a gyökérrel együtt)	22				
				Törött	13				
				Nekrózis	16				
				Egyéb tünet	09				
				Rovarok jelenléte	10	Furatok, lyukak, fapor	65		
						Fehér pontok vagy bevonatok	66		
						Kifejlett, lárva, báb, petecsomó	55		
				Gomba jelenléte	11	Gomba szaporítóképlet	57		
						Sárgás narancssárga hólyagok	67		
Elpusztult fa	4								
A fa egyik részén sincs tünet	0								
Nincs felmérés	9								

(82) *Károkozó elemek/tényezők fő kategóriái*

Tényező	Kód
Vadállomány és legelés	100
Rovarok	200
Gombák	300
Abiotikus tényezők	400
Közvetlen emberi tevékenység	500
Tűz	600
Légköri szennyező anyagok	700
Egyéb tényezők	800
(Vizsgált de nem azonosított)	999

(83) *Tényezőcsoport*

Vadállomány és legelés	100
Rovarok	200
Gombák	300
Abiotikus tényezők	400
Emberi tevékenység	500
Tűz	600
Légköri szennyező anyagok	700
Egyéb	800
(Vizsgált, de nem azonosított)	999

(84) *Tényezőcsoport – Vadállomány és legelés*

Osztály	Kód	Típus	Kód
Cervidae (Szarvasfélék)	110	Őz	111
		Szarvas	112
		Rénszarvas	113
		Jávorszarvas	114
		Egyéb szarvasfélék	119
Suidae (Disznófélék)	120	Vaddisznó	121
		Egyéb disznófélék	129
Rágcsálók	130	Mezei nyúl	131
		Üregi nyúl	132
		Mókus	133
		Mezei egér	134
		Hód	135
		Egyéb rágcsálók	139
Madarak	140	*Tetraonidae* (Fajdfélék)	141
		Corvidae (Varjúfélék)	142
		Picidae (Harkályfélék)	143
		Fringillidae (Pintyfélék)	144
		Egyéb madarak	149
Háziállatok	150	Szarvasmarha	151
		Kecske	152
		Juh	153
		Egyéb háziállatok	159
Egyéb gerincesek	190	Medve	191
		Egyéb gerincesek	199

(85) *Tényezőcsoport – Rovarok*

Osztály	Kód
Levélpusztítók	210
A törzs, gally és ág károsítói (ideérve a fiatal hajtásokat károsító aknázókat is)	220
Rügylyukasztó (fúró) rovarok	230
Gyümölcslyukasztó (fúró) rovarok	240
Szívó rovarok	250
Aknázó rovarok	260
Tumorképzők	270
Egyéb rovarok	290

(86) *Tényezőcsoport – Gombák*

Osztály	Kód
A tűlevelek lehullását és rozsdabetegségét okozó gombák	301
Szár- és hajtásrozsda	302
Elhalást és kéregelhalást okozó gombák	309
Penész	303
Korhadást és gyökérrothadást okozó gombák	304
Egyéb gombák	390

(87) *Tényezőcsoport – abiotikus*

Osztály	Kód	Típus	Kód	Egyedi tényező	Kód
Kémiai tényező	410	Tápanyagellátási zavarok – tápanyaghiányok	411	Cu-hiány	41101
				Fe-hiány	41102
				Mg-hiány	41103
				Mn-hiány	41104
				K-hiány	41105
				N-hiány	41106
				B-hiány	41107
				Mn-toxicitás	41108
				egyéb	41109
		Tengeri só + felületaktív szerek	412		
Fizikai tényezők	420	Lavina	421		
		Aszály	422		
		Áradás/elöntés	423		
		Fagy	424	Téli fagy	42401
				Kései fagy	42402
		Jégeső	425		
		Hő/napégés	426		
		Villámlás	427		
		Sár/földcsuszamlás	429		
		Hó/jég	430		
		Szél/tornádó	431		
		Tél okozta sérülés – téli kiszáradás	432		
		Sekély/tápanyagban szegény talaj	433		
Egyéb abiotikus tényezők	490				

(88) *Tényezőcsoport – Közvetlen emberi tevékenység*

Osztály	Kód	Típus	Kód
Beágyazódott tárgy	510		
Szakszerűtlen ültetés	520		
Földhasználat átalakítása	530		
Erdészeti műveletek vagy fakitermelés	540	Kivágások	541
		Metszés	542
		Gyantacsapolás	543
		Kéreghántás	544
		Zárt erdőben végzett erdészeti műveletek és egyéb erdészeti műveletek	545
Mechanikai/jármű által okozott károsodás	550		
Útépítés	560		
Talajtömörítés	570		
Vegyszerek szakszerűtlen használata	580	Peszticidek	546
		Síkosságmentesítő só	547
Egyéb emberi tevékenység	590		

(89) *Tényezőcsoport – Légköri szennyeződés*

Osztály	Kód
SO2	701
H2S	702
O3	703
PAN	704
F	705
HF	706
Egyéb	790

(90) *Tényezőcsoport – Egyéb*

Osztály	Kód	Faj/Típus	Kód
Parazita/Epifita/Kúszónövények	810	Viscum album	81001
		Arceuthobium oxycedri	81002
		Hedera helix	81003
		Lonicera sp.	81004
Baktériumok	820	Bacillus vuilemini	82001
		Brenneria quercinea	82002
Vírusok	830		
Fonálférgek	840	Bursaphelenchus xylophilus	84001
Versengés	850	Fényhiány	85001
		Fizikai kölcsönhatás	85002
		Versengés általában (sűrűség)	85003
		Egyéb	85004
Szomatikus mutáció	860		
Egyéb (ismert, de a jegyzékben nem szereplő, ok)	890		

(91) *A károsodás mértéke*

A károsodás mértéke a fának a károsító elem vagy tényező hatása miatt érintett része százalékban kifejezve, pl. az érintett ágak %-a.

A levélvesztést tükröző tünetek kiterjedése (pl. a levélpusztítók által okozott levélkár) a levélfelület azon %-át jelenti, mely a szóban forgó elem/tényező hatása miatt pusztult el. Ez azt jelenti, hogy a kiterjedésnek nem csak az érintett levelek %-át kell figyelembe vennie, hanem a levélszint károsodásának „intenzitását” is: fiziológiai különbség van a levelek 30 %-án látható apróbb lyukak és a levelek 30 %-ának teljes elpusztulása között.

Az érintett levélfelületet a megfigyelés időpontjában mért tényleges lombozat százalékában fejezzük ki.

(92) *A károsodás mértékének osztályai*

Osztály	Kód
0 %	0
1–10 %	1
11–20 %	2
21–40 %	3
41–60 %	4
61–80 %	5
81–99 %	6

(93) *A károkozók neve*

Az „ICP Forests” által javasolt nómenklatúrát kell használni.

II. MELLÉKLET

KÉZIKÖNYV – A 2152/2003/EK rendelet 10. cikkének való megfelelés érdekében

AZ ERDŐTŰZRE VONATKOZÓ KÖZÖS ALAPADATOK – TECHNIKAI ELŐÍRÁSOK

A 9. cikkben előírt, az egyes erdőtüzek vonatkozásában rögzítendő és jelentendő közös alapadatok gyűjtésekor a következő technikai előírásokat kell alkalmazni.

Az adatokat vesszővel tagolt, ASCII szövegfájlokban (CSV formátumú fájlokban) kell beadni. Minden tűzesetről külön feljegyzést kell készíteni. Minden egyes feljegyzésnek a következő információkat kell tartalmaznia:

a) **Az első riasztás dátuma és időpontja helyi idő szerint**

Részletesen:

a1. Az első riasztás dátuma: helyi idő szerinti év, hónap, nap, amikor a hivatalos erdőtűzvédelmi szolgálatokat tájékoztatták a tűz kitöréséről.

Az elvárt adatformátum [ÉÉÉÉHHNN], példa: 20030702 (2003. július 2.)

a2. Az első riasztás időpontja: A helyi idő szerinti óra, perc, amikor a hivatalos erdőtűzvédelmi szolgálatokat tájékoztatták a tűz kitöréséről.

Az elvárt adatformátum [ÓÓPP], az ÓÓ 00-tól 23-ig terjed. Példa: 0915, 1446, 0035.

Az első riasztás dátuma és időpontja ahhoz az eseményhez kapcsolódik, ami a tűzoltó erők cselekvését elindítja. Ennélfogva ez nem minden esetben az az időpont, amikor a tüzet vagy az esetleges tüzet bejelentik az erdőtűzvédelmi hivatalnak, hanem inkább az az időpont, amikor az erdőtűzvédelmi szervezet valamely tagját először riasztják egy esetleges tűzről, vagy amikor ő ezt először közvetlenül megállapítja.

Amikor a tűzoltó csapatok mozgósítása előtt elvégzik a riasztás hitelességének ellenőrzését, *a legelső riasztást kell jelenteni*.

b) **Az első beavatkozás dátuma és időpontja helyi idő szerint**

Részletesen:

b1. Az első beavatkozás dátuma: a helyi idő szerinti év, hónap, nap, amikor az első tűzoltó egységek megérkeztek az erdőtűz helyszínére.

Az elvárt adatformátum [ÉÉÉÉHHNN], példa: 20030702 (2003. július 2.)

b2. Az első beavatkozás időpontja: a helyi idő szerinti óra, perc, amikor az első tűzoltó egységek megérkeztek az erdőtűz helyszínére.

Az elvárt adatformátum [ÓÓPP], az ÓÓ 00-tól 23-ig terjed. Példák: 0915, 1446, 0035.

Az első beavatkozás dátuma és időpontja annak az időpontnak felel meg, amikor az első tűzoltó csapat eléri a tűz vonalát, azaz az oltás megkezdődik.

c) **Az eloltás dátuma és időpontja helyi idő szerint**

Részletesen:

c1. A tűz eloltásának dátuma: a helyi idő szerinti év, hónap, nap, amikor a tüzet teljesen eloltották, azaz amikor az utolsó tűzoltó egységek elhagyták az erdőtűz helyszínét.

Az elvárt adatformátum [ÉÉÉÉHHNN], példa: 20030702 (2003. július 2.)

c2. A tűz elioltásának időpontja: a helyi idő szerinti óra, perc, amikor a tüzet teljesen eloltották, azaz amikor az utolsó tűzoltó egységek elhagyták az erdőtűz helyszínét.

Az elvárt adatformátum [ÓÓPP], az ÓÓ 00-tól 23-ig terjed. Példák: 0915, 1 446, 0035.

Az eloltás dátuma és időpontja annak az időpontnak felel meg, amikor a tüzet teljes kiterjedésében eloltották. Vagyis az oltási idő *tartalmazza* a tűz felszámolásával kapcsolatos tevékenységeket, de az oltási időbe *nem számít bele* a csapatoknak a bázisra történő visszatérése.

Megjegyzés: Az új nap éjfélkor kezdődik (időpont: 00:00). Ennélfogva, ha például az első riasztás 23:30-kor történik és az első beavatkozás 00:30-kor, akkor ezen eseményeket különböző napokon történtként kell jelenteni (*n* illetve *n*+1).

d) **A tűz kitörésének helye a közigazgatási terület szintjén**

Meg kell adni azon közigazgatási terület nevét és kódját ([1]), ahol a tűz kitörését bejelentették. Ezt a tagállamok nómenklatúrája követi. A tűzre vonatkozó adatokkal együtt egy külön fájlban be kell nyújtani a közigazgatási területeknek a tagállamokban használt és az erdőtüzek közös alapadatait tartalmazó adatbázisában elfogadott neveinek és kódjainak teljes listáját.

Szintén fel kell tüntetni azon magasabb szintű területi egység kódját, amelyhez a közigazgatási terület tartozik. Az ilyen területi egység megfelel az 1059/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([2]) meghatározott Statisztikai Célú Területi Egységek Nómenklatúrája (NUTS) 3. szintjének. A rögzített NUTS3-kód összhangban van az ugyanazon rendelet I. mellékletében bejelentett öt számjegyű kódokkal.

Azok az új tagállamok, amelyek tekintetében az 1059/2003/EK rendelet nem írja elő a NUTS3-kódok jegyzékét, az Európai Közösségek Statisztikai Hivatala által létrehozott Statisztikai Célú Területi Egységek Nómenklatúráját (NUTS) alkalmazzák. A bejelentett kódok a GISCO információs rendszerben nyilvántartott legfrissebb NUTS3-kódok.

e) **A teljes tűzkárosult terület nagysága**

A teljes tűzkárosult terület megfelel a tűz becsült végső méretének, azaz a tűz által felégetett terület teljes kiterjedésének (a kár szintjétől függetlenül).

A kiterjedést hektárban kell kifejezni, két tizedes pontossággal, tizedesvessző használata nélkül (azaz századhektárokban) Példák:

Leégett terület = 12,05 hektár, feljegyzési módja: 1205; Leégett terület = 3,2 hektár, feljegyzési módja: 320.

A leégett területen belüli le nem égett felületeket („le nem égett szigetek") ki kell zárni a tűz méretének becslésekor.

f) **A tűzkárosult terület lebontása erdőkre és egyéb fás területekre, valamint nem erdős területekre**

A teljes tűzkárosult területet az alábbiakra kell osztani:

f(1): erdő és egyéb fás terület

f(2): nem erdős terület

Az „erdő" és az „egyéb fás terület" meghatározása megfelel a „Forest Focus"-rendelet 3. cikkének. A „nem erdős terület" megfelel az ugyanazon rendelet 3. cikkében meghatározott „egyéb terület"-nek. Ha azonban a tűz mezőgazdasági vagy városi területet is feléget, e területeket nem szabad a teljes felégetett területbe beleszámítani.

A kiterjedést hektárban kell megadni két tizedes pontossággal, tizedesvessző használata nélkül (azaz századhektárokban).

([1]) Belgium „Gemeenten/Communes", Dánia „Kommuner", Németország „Gemeinden", Görögország „Demoi/Koinotites/", Spanyolország „Municipios", Franciaország „Communes", Írország „Counties vagy County boroughs", Olaszország „Comuni", Luxembourg „Communes", Hollandia „Gemeenten", Ausztria „Gemeinden", Portugália „Freguesias", Finnország „Kunnat/Kommuner", Svédország „Kommuner" Egyesült Királyság „Wards". Ciprus „Chor", Cseh Köztársaság „Obec", Észtország „Linn/Vald", Magyarország „Telep", Litvánia „Savyvaldybe", Lettország „Pagasts/Pilseta", Lengyelország „Gmina", Szlovénia „Obcina", Szlovákia „Obce/Ku".

([2]) HL L 154., 2003.6.21., 1. o. Az 1888/2005/EK rendelettel (HL L 309., 2005.11.25., 1. o.) módosított rendelet.

g) **A tűz feltételezett oka**

A tűz feltételezett okát az alábbi négy kategória valamelyikébe kell sorolni:

1. Ismeretlen;
2. Természetes ok;
3. Baleset vagy hanyagság, azaz emberi tevékenységgel kapcsolatos, de nem szándékos tűzokozás (pl. villamos vezetékek, vasutak, munkálatok, tűzrakás által okozott balesetek stb.)
4. Szándékosság, gyújtogatás

A tűzről készült jelentésben a fenti kategóriák (1–4) egyikét kell feltüntetni.

A tűzről készült feljegyzés és példák az adatokra

A tűzről készült teljes jelentés tartalmazza az alábbi táblázatban összegzett adatokat (mezőket).

Mező neve	Leírás	Ref. (*)	Hossz (**)	A tűzre vonatkozó adatok
FIREID	Tagállami tűzazonosító			1
DATEAL	Az első riasztás dátuma	a1.	8	20030813
TIMEAL	Az első riasztás időpontja	a2.	4	1435
DATEIN	Az első beavatkozás dátuma	b1.	8	20030813
TIMEIN	Az első beavatkozás időpontja	b2.	4	1520
DATEEX	A tűz eloltásának dátuma	c1.	8	20030814
TIMEEX	A tűz eloltásának időpontja	c2.	4	0010
NUTS3	NUTS3-kód (1059/2003/EK rendelet)	d	5	ITG21
CODECOM	Közigazgatási terület kódja (tagállami nómenklatúra)	d		090047
NAMECOM	Közigazgatási terület neve (tagállami nómenklatúra)	d		OLBIA
TBA	A teljes leégett terület nagysága (ha*100)	e		2540
FBA	Leégett erdős terület (ha*100)	f1		2000
NFBA	Leégett nem erdős terület (ha*100)	f2		540
CAUSE	Feltételezett ok	g	1	1

(*) Az e melléklet bekezdéseire történő hivatkozás

(**) Csak a meghatározott hosszúságú mezők vonatkozásában szerepel a mező hossza (a megadandó karakterek száma). A közigazgatási terület kódja – mivel azt a tagállami nómenklatúra alapján kell bejelenteni – az országtól függően eltérő hosszúságú lehet.

A tűzzel kapcsolatban „A tűzre vonatkozó adatok” oszlopban megadott adatokat a benyújtandó CSV-fájlban a következőképpen kell megjeleníteni:

1, 20030813, 1435, 20030813, 1520, 20030814, 0010, ITG21, 090047, OLBIA, 2540, 2000, 540, 1

Fontos megjegyzés

„A tűzre vonatkozó adatok” oszlopban egyetlen mezőt sem szabad üresen hagyni. Minden adattípus tekintetében meg kell határozni egy egyedi kódot, amit hiányzó információ esetén fel kell tüntetni. Ennélfogva a hiányzó adatokra adattípusonként kódot kell meghatározni.

A hiányzó adatokra a következő kódok használata javasolt:

Dátum (DATEAL, DATEIN, DATEEX mezők)	99999999
Időpont (TIMEAL, TIMEIN, TIMEEX mezők)	9999
Hely (NUTS3, CODECOM, NAMECOM mezők)	XX
Terület (TBA, FBA, NFBA mezők)	-999
Ok (CAUSE mező)	9

Az üres mezőket (amelyek nem tartalmaznak sem adatot, sem a hiányzó adatra vonatkozó kódot) hibának fogják tekinteni, és a tűzre vonatkozó megfelelő feljegyzést külön kell majd feldolgozni.

Az adatminőség értékelése

Az adatbázis integritásának és logikai konzisztenciájának biztosítása érdekében az adatoknak a tagállamoktól történő kézhezvételekor sor kerül az analitikai adatok minőségének értékelésére.

Az első szakaszban az egyes mezőket ellenőrzik annak igazolása érdekében, hogy betartották az adattípusokra és az érvényesítésre vonatkozó hitelesítési szabályokat (lásd az alábbi táblázatot).

Mező neve	Az egyes mezőkre vonatkozó adatdomainek és hitelesítési szabályok	A hiányzó adat kódja
FIREID	A kettős értékek nem fogadhatóak el (az azonosítónak léteznie kell és az országon belül egyedinek kell lennie)	Hiányos adat nem fogadható el
DATEAL	A dátumnak a bejelentés évét tartalmaznia kell (pl. év = bejelentés éve, hónap: 1–12; nap domain: a hónaptól függően)	99999999
TIMEAL	Domainek: Óra (0–23); Perc (0–59)	9999
DATEIN	A dátumnak a bejelentés évét tartalmaznia kell (pl. év = bejelentés éve, hónap: 1–12; nap domain: a hónaptól függően)	99999999
TIMEIN	Domainek: Óra (0–23); Perc (0–59)	9999
DATEEX	A dátumnak a bejelentés évét tartalmaznia kell (pl. év = bejelentés éve, hónap: 1–12; nap domain: a hónaptól függően)	99999999
TIMEEX	Domainek: Óra (0–23); Perc (0–59)	9999
NUTS3	A NUTS3-kódnak meg kell lennie az 1059/2003/EK rendelet I. függelékében (vagy új tagállamok esetében a GISCO-adatbázisban)	XX
CODECOM	A közigazgatási terület kódjának meg kell felelnie a tagállamok által a közigazgatási terület kódjaira vonatkozóan benyújtott jegyzékben szereplő valamely kódnak	XX
NAMECOM	A közigazgatási terület nevének meg kell felelnie a tagállamok által a közigazgatási terület neveire vonatkozóan benyújtott jegyzékben szereplő valamely kódnak	XX
TBA	Domain: TBA > 0	-999
FBA	Domain: FBA ≥ 0	-999
NFBA	Domain: NFBA ≥ 0	-999
CAUSE	Domain: ok kódja (1,2,3,4)	9

A második szakaszban ellenőrzik a mezők közötti logikai konzisztenciát. Ebből a célból számos szabályt vesznek figyelembe, mint például az alábbiakban – nem kimerítő jelleggel – felsorolt példák:

1. Be kell tartani „a riasztás dátuma/időpontja” > „a beavatkozás dátuma/időpontja” > „a kioltás dátuma/időpontja” időbeli sorrendet. Csak néhány esetben fogadható el, hogy „a riasztás dátuma/időpontja” = „a beavatkozás dátuma/időpontja”, abban az esetben, ha az első roham közvetlenül követi a tűz megállapítását (a tűzoltók által megállapított tűz esetében), noha ez a helyzet nem gyakran fordul elő.

2. Ellenőrizni kell, hogy a „Leégett erdős terület” + „Leégett nem erdős terület” = „Teljes leégett terület”.

3. A CODECOM-ban és a NAMECOM-ban feltüntetett közigazgatási területnek a NUTS3-ban jelölt területi egységhez kell tartoznia.

III. MELLÉKLET

A tanulmányok és kísérletek értékelésére vonatkozó kritériumok

A Bizottság az alábbi táblázatban felsorolt hét kritériumot alkalmazza a tanulmányokra, kísérletekre és demonstrációs projektekre irányuló javaslatok értékelése során, valamint a nemzeti tervben szereplő kísérleti szakasz tesztelése céljából.

Az alábbi táblázat tartalmazza a hét kritériumot tükröző egyes kérdések vonatkozásában elérhető pontszámot, valamint az egyes kérdések tekintetében alkalmazott alsó ponthatárokat. Ha egy javaslat nem éri el a kérdéshez tartozó alsó ponthatárt, azt kizárják a folyamatból.

Kritérium	Értékelési tartomány	Alsó ponthatár	Megítélt pontszám
Odaítélési KRITÉRIUMOK			
1. A projekt koherenciája	0–20	9	
Teljesen kifejtették-e a projekt célkitűzéseit? A projekt célja összhangban van-e a 2152/2003/EK rendelet által előírt ellenőrzési tevékenységekkel? Kifejtették-e a várt eredményeket? Szerepel-e a szükséges fellépés világos és részletes magyarázata?			
2. Tervezés	0–10	4	
Reális-e a tervezés?			
3. Pénzügyi kivitelezhetőség	0–10	4	
Reálisak-e a becsült költségek?			
4. Tartósság	0–20	15	
A megtett intézkedéseknek és az eredményeknek a projekt befejezése után is lehet-e tartós hatása?			
5. A bemutatás általános minősége	0–10	/	
A projektet logikus és érvekkel alátámasztott módon mutatták-e be? A pályázati dokumentum szerkezetileg megfelelően tagolt, világos és teljes?			
6. A pályázat minősége	0–20	Kevesebb mint 9	
A módszertan értékelése és a projekt összeállítása.			
7. Közösségi érdek	0–20	/	
A projekt képvisel-e közvetlenül vagy közvetetten közösségi szintű hozzáadott értéket?			

IV. MELLÉKLET

A NEMZETI PROGRAMOKRA VONATKOZÓ FORMANYOMTATVÁNYOK

Magyarázatok

Tevékenységi típusok:

A. típus: Koordináció és irányítás

Altípus	Intézkedés	Formanyomtatvány
/	Koordinációs költségek	2a.
/	Általános költségek	2a.
/	Útiköltségek	2a.
/	Az adatkezeléssel és az adatoknak a Bizottsághoz történő benyújtásával kapcsolatos költségek, valamint adatterjesztési költségek	2a.
/	A félidős felülvizsgálat és az utólagos értékelés kidolgozásával kapcsolatos költségek	2a.

B. típus: Az erdei ökoszisztémák megfigyelésével kapcsolatos költségek (a 2152/2003/EK rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja, valamint 5. cikkének (1) bekezdése)

Altípus	Intézkedések	Formanyomtatványok
B1	Időszakos felmérések az erdők állapotára vonatkozó reprezentatív információ szerzése érdekében	2b.
B2	Intenzív és folyamatos megfigyelés	2c.
B3	Erdőtűz-információs rendszer és megelőző intézkedések	2d I + II

C típus: Tanulmányok, kísérletek, demonstrációs projektek és kíséreti szakaszok (a 2152/2003/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése, 6. cikkének (2) bekezdése és 7. cikkének (2) bekezdése)

Altípus	Intézkedés	Formanyomtatványok
C1	Az erdőtüzek okainak és dinamikájának tanulmányozása	3
C2	A rendszer továbbfejlesztésére irányuló tanulmányok, kísérletek és demonstrációs projektek	3
C3	Az összehangolt adatgyűjtés és -továbbítás elősegítésére, az adatértékelés, valamint az adatok minőségének – ezen belül a kalibrálási folyamatok és az évgyűrűtesztek – javítására irányuló tanulmányok, kísérletek és demonstrációs projektek	3
C4	Tesztfázisban lévő megfigyelések	3

Formanyomtatványok

A többéves nemzeti tervek benyújtásához a következő formanyomtatványokat kell használni:

– A program rövid leírása (1. formanyomtatvány);

– Részletes információk (2–3. formanyomtatvány)

A **programleíró formanyomtatvány** adminisztratív információkat tartalmaz a hatáskörrel rendelkező szervről, és összefoglaló információkat tartalmaz a programok során beadott egyedi kérelmekről, egy ütemtervvel együtt. A formanyomtatványon szerepel a hatáskörrel rendelkező szerv pecsétje, és a hatóság azt megfelelően aláírja és dátumozza. Az aláíró nevét az aláírás alatt fel kell tüntetni. Az **egyes kérelmek összefoglalását** tartalmazó **programlapot** az egyes kérelmekre vonatkozó technikai információkat tartalmazó **adatlap** kíséri, amelyet minden egyes kérelemre vonatkozóan ki kell tölteni.

A nemzeti terv **kiigazításai** tekintetében a teljesen felülvizsgált **1. formanyomtatványt** az egyes intézkedésekre vonatkozó információknak kell kísérniük (**3. formanyomtatvány**). Minden formanyomtatványon fel kell tüntetni a következő megjelölést: „**A nemzeti program … számú módosítása**”

A következő formanyomtatványok csak Excel-táblázatban állnak rendelkezésre:

1. formanyomtatvány:	PROGRAMLAP (Az egyéni kérelmek összefoglalása)
2a. nyomtatvány:	A koordináció és irányítás
2b. nyomtatvány:	A szisztematikus hálózat
2c. formanyomtatvány:	Az intenzív megfigyelés
2d I+II formanyomtatvány:	Erdőtűz-információs rendszer és megelőző intézkedések

3. nyomtatvány: C. tevékenységek

Tevékenység *(C1/C2/C3/C4)*		Egyedi kérelem száma	

A nemzeti program módosítása	Sz.	(Igen/Nem)	

Összes támogatható költség (*)	Kért támogatás

(*) A költséget helyi pénznemben vagy euróban (€) kell megadni, ahogyan az az 1. formanyomtatványon is szerepel.

Szerv neve:	Kérelmező neve:	
A tevékenységek rövid leírása: *(Szükség esetén további információk külön lapon nyújthatók)*		
Célkitűzések:		
Felépítés:		
Várt eredmények:		
Kapcsolattartó személy: Tel.: Fax.: E-mail:	A tevékenység megkezdésének várható időpontja:	A tevékenység befejezésének várható időpontja:
További megjegyzések:		

V. MELLÉKLET

A kedvezményezettek részére tett kifizetések éves kimutatásai

Bevezető megjegyzések

Az éves kimutatásokat és a haladásról szóló jelentéseket két példányban a következő címre kell eljuttatni:

Európai Bizottság
Környezetvédelmi Főigazgatóság
B.3. Egység
B-1049 Brüsszel

– A kiadásokra vonatkozó éves kimutatás (használja az 1. táblázatban szereplő formanyomtatványt)

– A munka előrehaladásáról szóló jelentés (használja az 2. táblázatban szereplő formanyomtatványt)

1. táblázat

A nemzeti program kiadásaira vonatkozó kimutatás

a 200 _– 200 _. évi. nemzeti programra

Szakasz: _ 200_/_ _/1-jétől 200_/_ _/1-jéig tartó időszakra

(a) A teljes megítélt támogatás	(c) Az időszak végéig (20_ _/12/31) a kedvezményezettek számára eszközölt összes kifizetés

2. táblázat

A munka előrehaladásáról szóló jelentés

a 200 _– 200 _. évi nemzeti programra

Szakasz: _ 200_/_ _/1-jétől 200_/_ _/1-jéig tartó időszakra

Kérelem száma	Cím	Végrehajtás	Végrehajtási arány	Megjegyzések

VI. MELLÉKLET

Előfinanszírozási kérelem

a 200 _– 200 _. évi nemzeti programra

Szakasz: _ 200_/_ _/1-jétől 200_/_ _/1-jéig tartó időszak

A nemzeti program száma:

A kért előfinanszírozás összege: ..... EUR

Banki adatok:

A bank neve:

A bankfiók címe/kódja:

Telefon/fax, telex, e-mail cím:

Számlaszám:

A számla tulajdonosa:

Kelt: _____ Dátum: _____

A hatáskörrel rendelkező szerv részéről:

(Aláírás és pecsét)

Név (nyomtatott betűvel):

VII. MELLÉKLET

Az egyenleg kifizetésére vonatkozó tanúsítvány

a 200 _–200 _. évi nemzeti programra

Szakasz: _ 200_/_ _/1-jétől 200_/_ _/1-jéig tartó időszak

A nemzeti program száma:

A mai napig a hatáskörrel rendelkező szerv által a Bizottság nevében megtett összes kifizetés: ..... EUR

A Bizottság által megtett összes kifizetés: ..... EUR

A kért egyenleg összege: ..... EUR

A 2152/2003/EK rendelet szerint elfogadott intézkedések végrehajtásáért felelős hatáskörrel rendelkező szerv igazolja, hogy:

(1) a programban előírt munka a tervezett helyszínen .....-án/-én megkezdődött;

(2) a teljes programot .....-án/-én fejezték be;

(3) nem kértek támogatást olyan tevékenységekre, amelyeket már akkor befejeztek, amikor a Bizottság a nemzeti programról döntött;

(4) nem kértek támogatást olyan tevékenységekre, amelyeket más közösségi eszközökön keresztül támogattak, vagy amelyeket az 1257/1999/EK tanácsi rendelet értelmében felvettek a nemzeti/regionális programok közé;

(5) a hatáskörrel rendelkező szervnél felmerült támogatható kiadások tényeleges költségeinek összege .....;

(6) a fent említett költségek intézkedéstípusok szerinti bontása a mellékelt 3. táblázatban szerepel;

(7) a terepen megállapították, hogy a munkát az azon támogatási kérelemhez csatolt dossziéban meghatározott módon végezték el, amelyen a bizottsági határozat alapult;

(8) a bejelentett költség visszatéríthető hozzáadottérték-adó tartalma .....;

(9) Banki adatok:

A bank neve:

A bankfiók címe/kódja:

Telefon/fax, telex, e-mail cím:

Számlaszám:

A számla tulajdonosa:

Kelt _____, _____-án/-én

A hatáskörrel rendelkező szerv részéről:

(Aláírás és pecsét)

név (nyomtatott betűvel):

VIII. MELLÉKLET

3. táblázat

Bevételi és kiadási mérleg

a 200 _–200 _. évi nemzeti programra

Szakasz: _ 200_/_ _/1-jétől 200_/_ _/1-jéig tartó időszak

A kérelem száma	Igényelt közösségi hozzájárulás	A hatáskörrel rendelkező szerv hozzájárulása	Egyéb közfinanszírozás	Egyéb magánfinanszírozás	A nemzeti program által előidézett kereskedelmi bevételek
Összesen					

4. táblázat

A költségek részletezése

a 200 _–200 _. évi nemzeti programra

Szakasz: _ 200_/_ _/1-jétől 200_/_ _/1-jéig tartó időszak

(a tevékenység altípusa szerinti bontásban)

A kérelem száma	Tevékenység típusa (A, B, C)	A tevékenység altípusa (1, 2, …)	Költségek	Megjegyzések
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
			Összesen	

IX. MELLÉKLET

ÉRTÉKELÉSEK ÉS FELÜLVIZSGÁLATOK

Az előzetes értékelésre vonatkozó utasítások

Az előzetes értékelési gyakorlat során figyelembe kell venni a korábbi megfigyelési tevékenységek tapasztalatait. Az előzetes értékelés egyik célja, hogy a végrehajtás potenciális kockázati tényezőit és akadályait feltárja. Hangsúlyt kell fektetni a technikai és pénzügyi ellenőrzési mechanizmusra.

Ezen túlmenően az előzetes értékelési gyakorlat a javaslatok megítéléséhez és a pénzügyi hozzájárulásokkal kapcsolatos igazságos és átlátható határozatok meghozatalához szükséges további információkat nyújt a Bizottság számára. Ebben a vonatkozásban az értékelési munkának meg kell könnyítenie a nemzeti programokért felelős szervek és a szakértők, valamint a Bizottság közötti építő jellegű párbeszédet.

Az előzetes értékelés során vizsgálandó főbb elemek

(1) A programelemek rövid leírása és a célkitűzések meghatározása

(2) A nemzeti megfigyelési koncepció

(3) A nemzeti program prioritásai

(4) A tevékenység konkrét célkitűzése és a várt eredmények

(5) Az adatgyűjtés és az elemzés intenzitása és időszakossága, rövid magyarázattal

(6) Nemzeti sajátosságok, valamint más megfigyelési tevékenységekkel vagy erdővel kapcsolatos felmérésekkel való kapcsolat

(7) Az erdőtűzre vonatkozó kérdésekkel kapcsolatos helyzet rövid leírása és az érintett területre vonatkozó erdőtűzvédelmi tervek főbb elemei

Félidős felülvizsgálat/Utólagos értékelés

A félidős felülvizsgálat és az utólagos értékelés a megtett haladást mutatja be, de a hiányosságok és lehetőségek elemzésére is kitér.

A félidős felülvizsgálat és az utólagos értékelés főbb elemei

	Félidős	Utólagos
A. rész – Eredmények és főbb ténymegállapítások	X	X
B. rész – A sikerek és kudarcok, valamint a hatékonyság értékelése 1. A nemzeti megfigyelési terv felépítése és szervezése 2. A közösségi rendszer és a nemzeti megfigyelési rendszer koherenciája 3. A programelemek értékelése	X	
C. rész – Költség-haszon elemzés	X	
D. rész – Ajánlások 1. A közösségi rendszerre vonatkozó ajánlások 2. A nemzeti rendszerre vonatkozó ajánlások	X	
E. rész – Következtetések	X	X